

รายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547)
Report of Baseline Survey Round 5 (2004)

โครงการกาญจนบุรี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
Kanchanaburi Project, Institute for Population and Social Research, Mahidol University
Supported by The Wellcome Trust

no. 1-1/05
IPSR Publication No. 306
ISBN 974-11-0382-4

รายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547)

Cataloging in Publication Data

รายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547) = Report of baseline survey round 5 (2003)/
บรรณาธิการ, สุริย์พร พันพื้ง, อารี จำปากลาง, สุภาณี เวชพงศา. -- พิมพ์ครั้งที่ 1. -- นครปฐม :
โครงการกาญจนบุรี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.
(เอกสารทางวิชาการ/สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ; หมายเลข 306)
ISBN 974-11-0382-4

1. กาญจนบุรี -- ประชากร. 2. กาญจนบุรี -- ภาวะสังคม. 3. การเปลี่ยนแปลงประชากร --
กาญจนบุรี. I. สุริย์พร พันพื้ง, บรรณาธิการ. II. อารี จำปากลาง, บรรณาธิการ. III. สุภาณี
ปลื้มเจริญ, บรรณาธิการ. IV. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. โครงการ
กาญจนบุรี. V. ชื่อเรื่อง : Report of baseline survey round 5 (2004). VI. ชื่อชุด.

HB850.5.T5 ร451 2547

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม 2548
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ (662) 441-9666, (662) 441-0201 ต่อ 115
โทรสาร (662) 441-9333
e-mail : directpr@mahidol.ac.th
Website : www.ipsr.mahidol.ac.th

คำนำ

ด้วยทุนสนับสนุนจาก The Wellcome Trust แห่งสหราชอาณาจักร สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินโครงการกาญจนบุรี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างองค์ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบจากการดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีต่อชุมชน โดยการสร้างฐานข้อมูลทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่ศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร

รายงานฉบับนี้ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่มีการสำรวจในปี พ.ศ. 2547 (รอบ 5) ของโครงการกาญจนบุรี ต่อเนื่องมาจากการสำรวจในรอบ 4 ปีก่อน ที่ได้มีการนำเสนอรายงานไปแล้ว โดยได้คงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัย รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชากรในพื้นที่ศึกษา

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เชื่อมั่นและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานแบบต่อเนื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการวางแผนระดับชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดกาญจนบุรีให้เข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมในระดับจังหวัดและประเทศต่อไป

รศ.ดร. ชื่นฤทัย กาญจนนะจิตรา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชื่นฤทัย กาญจนนะจิตรา

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

กิตติกรรมประกาศ

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) รวมทั้งรายงานฉบับนี้ คงไม่อาจสำเร็จลงอย่างราบรื่นได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้ที่คณะผู้วิจัยขอถือโอกาสนี้แสดงความขอบคุณอย่างจริงใจ

ชาวบ้านทุกคนในพื้นที่ศึกษาได้สละเวลาอย่างเต็มใจยิ่งทุกครั้งที่มีการสำรวจ ข้อมูลที่ท่านเหล่านี้ให้มีคุณค่าอย่างที่คุณผู้วิจัยไม่สามารถหาสิ่งใดตอบแทนได้นอกจากความสำนึกในบุญคุณ รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องที่ได้ช่วยประสานงาน นำทางให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่ทีมสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้ และครั้งก่อน ๆ เกิดจากความร่วมมือของท่านโดยแท้จริง

ขอบคุณสำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัยเข้าชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลแก่หน่วยราชการต่าง ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี ก่อนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล นายอำเภอทุกอำเภอ เทศบาลเมือง เทศบาลท่ามะกา และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ศึกษาที่อำนวยความสะดวกในพื้นที่ ทั้งการประสานงาน ที่พัก และด้านอื่นๆ แก่ทีมเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลเสร็จในช่วงเวลาที่กำหนด และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นเพราะความสามารถของทีมเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกคน ทั้งทีมข้อมูลครัวเรือนและทีมข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับผู้คุมงานสนาม และพนักงานสัมภาษณ์ทุกคน ที่ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจทำงานอย่างหนักในการสอบถามข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล แม้เหน็ดเหนื่อยก็ไม่ย่อท้อ ขอขอบคุณ คุณวรรณิ หุตะแพทย์ เขียวลักษณ์ เกียรติระนัย อนุพงษ์ โกชนพันธ์ จีรพรรณ หงษ์ทอง ไพรัช ลัดดากุล ปัญญา ทองคู่ย์ และวิภาพร จารุเรืองไพศาล เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการโครงการกาญจนบุรี ที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทำงานอย่างขยันขันแข็งและเชี่ยวชาญ

ขอคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เบญจา ยอดดำเนิน-เอ็ดดิกจ์ ศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ ประสาทกุล รองศาสตราจารย์ ดร. จรรยา เศรษฐบุตร และรองศาสตราจารย์ ดร. วรัชช ทองไทย

ที่ปรึกษาโครงการฯ ตลอดจนคณาจารย์และนักวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม สำหรับ
คำแนะนำและคำวิจารณ์ที่ทำให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์ขึ้น

คณะผู้วิจัยได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานผู้อำนวยการ
สถาบันฯ ทุกคน จึงขอขอบคุณ อาจารย์อรพรรณ หันจางสิทธิ์ เลขานุการสถาบันฯ คุณจุฑาทาญจน์
อดิธนานันท์ หัวหน้าฝ่ายการเงิน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินทุกคน คุณสมชาย และจุฑารัตน์
ทรัพย์ยอดแก้ว ที่ช่วยประสานงานในเรื่องการพิมพ์ และการถ่ายภาพ ขอขอบคุณเป็นพิเศษ
สำหรับคุณปรมาภรณ์ มีสุวรรณ ที่ช่วยตรวจ แก้ไข จัดรูปเล่มรายงานครั้งแล้วครั้งเล่า อย่างไม่
รู้จักเหน็ดเหนื่อย จนออกมาเป็นเล่มสวยงามอย่างที่เห็น

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ The Wellcome Trust ที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการ
กาญจนบุรี

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2548

บทคัดย่อ

รายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการกาญจนบุรีเป็นระบบเฝ้าระวังทางประชากร (Demographic Surveillance System) ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพของประชากรทุกคนที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 100 หมู่บ้าน/ชุมชนอาคาร เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ทุกปีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 รายงานฉบับนี้ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจรอบ 5 ซึ่งเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 28 สิงหาคม 2547

ครัวเรือนที่ศึกษามีทั้งสิ้น 12,439 ครัวเรือน ประกอบด้วยประชากร 42,923 คน เป็นชาย 20,396 คน และหญิง 22,542 คน จำนวนครัวเรือนที่สำรวจได้ในรอบนี้เพิ่มขึ้นจากรอบที่แล้วเกือบร้อยละ 1 ในขณะที่ประชากรที่สำรวจได้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สัดส่วนประชากรหญิงที่ไม่ได้เรียนหนังสือสูงกว่าประชากรชายในทุกพื้นที่ ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารยกเว้นพื้นที่สูงที่ใช้ภาษาอื่นถึงร้อยละ 49

ร้อยละ 25 ของประชากรเป็นผู้ย้ายถิ่น โดยเป็นผู้ย้ายถิ่นเข้าร้อยละ 10 และเป็นผู้ย้ายถิ่นออกร้อยละ 15 ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่อายุ 15-29 ปี และเป็นการย้ายภายในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งรูปแบบนี้เหมือนการย้ายถิ่นในทั้งสี่รอบที่ผ่านมา

ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในพื้นที่ศึกษาอยู่ในระดับทดแทนและมีแนวโน้มลดลง ผู้หญิงมีบุตรประมาณ 2 คนโดยเฉลี่ย ผู้หญิงในพื้นที่สูงมีบุตรมากที่สุด ในขณะที่ผู้หญิงในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองมีบุตรน้อยที่สุด เกือบร้อยละ 80 ของผู้หญิงที่แต่งงานกำลังใช้การคุมกำเนิดลดลงเล็กน้อยจากการสำรวจรอบที่ผ่านมา หมันหญิงยังเป็นวิธีคุมกำเนิดที่นิยมสูงที่สุด รองลงมาคือ ยาเม็ดคุมกำเนิด และยาฉีดคุมกำเนิด

อัตราตายเท่ากับ 7 คนต่อประชากรพันคน อัตราตายของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงเกือบทุกกลุ่มอายุ อย่างไรก็ตาม แบบแผนการตายของผู้ชายไม่แตกต่างจากผู้หญิง และไม่แตกต่างจากการสำรวจในรอบที่ผ่านมา มา สาเหตุการตายที่มากที่สุด คือ การตายเนื่องมาจากการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดเชื้อ และร้อยละ 93 ของการตาย ได้ไปแจ้งการตายที่อำเภอ

พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ของประชากรในพื้นที่สูงสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ โดยที่ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ดื่มน้ำขวดและโพลาริสมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ

ประมาณร้อยละ 30 ของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปมีโรคเรื้อรัง โดยที่เป็นโรคเกี่ยวกับความดันโลหิตมากที่สุด รองลงมาคือ โรคทางเดินอาหาร ปวดเมื่อย ภูมิแพ้ และเบาหวาน โดยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ และ ประชากรหญิง

ร้อยละ 62 ของประชากรอายุ 50-64 ปี คิดว่าจะมีรายได้จากบุตรหลาน ร้อยละ 49 คิดว่าจะมีรายได้จากการทำงาน ร้อยละ 63 มีความตั้งใจที่จะอยู่กับบุตร ร้อยละ 24 ตั้งใจจะอยู่กับคู่สมรส และร้อยละ 7 ตั้งใจที่จะอยู่คนเดียวเมื่อถึงวัยสูงอายุ และส่วนใหญ่ คือร้อยละ 82 ถือบัตรทองรักษาทุกโรค แต่มีเพียงร้อยละ 43 ของประชากรอายุ 50-64 ปีเท่านั้นที่มีและใช้บัตรทอง ซึ่งสาเหตุหลักที่ไม่ใช้บัตรมาจากการที่ไม่เจ็บป่วย ไม่สะดวก/กลัวว่าต้องคอยนานหรือได้ยาคุณภาพไม่ดี หรือใช้บัตรประเภทอื่น ๆ

ABSTRACT
Report of Baseline Survey (2004)
Institute for Population and Social Research, Mahidol University

The Kanchanaburi Project is a demographic surveillance system, which records population changes (demographic, social, economic and health) in the study areas of 100 villages/census blocks. This fifth round census was conducted between 1st July to 28th August 2004.

The enumeration listed 12,439 households with a population of 42,923 (20,396 males and 22,542 females). Comparing to the fourth round, number of households increased almost one percent, but population slightly increased. The majority of the population was working in the agriculture sector. There was a significant higher proportion of females than males who have no education. Regarding language in daily use, the majority of the study population speak Thai, although almost half speak non-Thai in the highland stratum.

About 25 percent of the population was migrants. Ten percent are in-migrants, while 15 percent are out-migrants. The majority of migrants were between 15-29 years old. Most of them migrated within Kanchanaburi province. This pattern portrays continuity rather than changes from previous rounds.

Fertility was at replacement level and continues to decrease. A woman had two children on average. Women in the highland stratum still had the highest fertility, while women in the urban/semi-urban stratum had the lowest. About 80 percent of women used contraceptives, a small decrease compared to the previous round. Female sterilization was still the most popular contraceptive method, followed by pills and injection.

The mortality rate was 7 persons per thousand. Mortality rates were higher among men compared to women, though there were no gender differences regarding mortality patterns and no changes between survey rounds. Non-communicable disease was the highest reported cause of death. About 93 of deaths were registered.

Consumption of unhealthy food was the highest in the uplands. The bottled drinking water was the most popular in urban/semi urban compared with other strata.

About 30 percent of persons at least 15 years had chronic diseases, particularly problems related to blood pressure followed by gastroenteropathy muscle/back pain, allergy and diabetes. There was increasing trend among the elderly and females.

Approximately 62 percent of population aged 50-64 years old expect to economically depend on their children, while 49 percent expect to earn by themselves. At the old age, 62 percent of them plan to stay with their children, 24 percent with spouses and 7 percent plan to stay by him/herself. And 82 percent owned the “30 Baht Health Care Card Scheme” or “Gold Card”, but about 43 percent of them used the card. This is because they were not ill, inconvenient/ received low quality of medicine, or used some other health care cards.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ง
Abstract	ฉ
สารบัญ	๕
สารบัญตาราง	ฎ
แผนภูมิ	ถ
1 บทนำ สุรีย์พร พันพั้ง	1
2 ระเบียบวิธีวิจัย สุภาณี เวชพงศา	3
2.1 แนวคิดและคำนิยาม	3
2.2 พื้นที่ศึกษา	5
2.3 เครื่องมือเก็บข้อมูล	6
2.4 การทดสอบแบบสอบถาม	7
2.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	8
2.6 ผู้เก็บข้อมูล	8
2.7 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	9
2.8 การควบคุมคุณภาพข้อมูล	11
2.9 ข้อมูลที่เก็บได้	13

	ณ
	หน้า
3 ข้อมูลหมู่บ้าน จรรยา เศรษฐบุตร	17
3.1 ข้อมูลทั่วไป	17
3.2 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	18
3.3 อาชีพ	19
3.4 อุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	21
3.5 สาธารณูปโภค	22
3.6 สุขภาพอนามัย	24
3.7 การรวมกลุ่มทางสังคม	25
3.8 ปัญหาสิ่งแวดล้อม	28
3.9 ภัยธรรมชาติ	29
3.10 สรุป	29
4 ลักษณะทั่วไปของประชากร อารี จำปากลาง	31
4.1 จำนวนประชากร	31
4.2 โครงสร้างอายุและเพศของประชากร	33
4.3 อัตราส่วนเพศ	38
4.4 อายุมัธยฐาน	40
4.5 อัตราส่วนพึ่งพิง	41
4.6 สรุป	42
5 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รศรินทร์ เกรย์	43
5.1 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	43
5.2 การศึกษา	45
5.3 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	49
5.4 สรุป	50

ญ

	หน้า	
6	การย้ายถิ่น สุรีย์พร พันพิ่ง และฟิลิป เกสต์	51
6.1	การย้ายถิ่นเข้า	53
6.2	การย้ายถิ่นออก	57
6.3	สรุป	59
7	ภาวะเจริญพันธุ์และวางแผนครอบครัว วรัชย์ ทองไทย	61
7.1	ภาวะเจริญพันธุ์	61
7.2	การวางแผนครอบครัว	66
7.3	สรุป	71
8	ภาวะการตาย ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์	73
8.1	ข้อมูลทั่วไป	73
8.2	ขนาดและแบบแผนการตาย	73
8.3	การตายจำแนกตามพื้นที่	77
8.4	สาเหตุการตาย	80
8.5	สถานที่เสียชีวิตและการแจ้งตาย	84
8.6	สรุป	87
9	พฤติกรรมสุขภาพ อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม	89
9.1	พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและน้ำดื่ม	89
9.2	พฤติกรรมกรรมการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	94
9.3	การออกกำลังกาย	99
9.4	สถานที่ออกกำลังกาย	101
9.5	สรุป	102
10	ภาวะสุขภาพ กุศล สุนทรธาดา	105
10.1	ภาวะสุขภาพ	105
10.2	สรุป	113

	ฎ	หน้า
11	ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสุขภาพของผู้สูงอายุ กุศล สุนทรธาดา	115
	11.1 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ	116
	11.2 ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ	120
	11.3 สรุป	126
12	สรุป อารี จำปากลาง	129
ภาคผนวก		135
ภาคผนวก 1	ตารางเพิ่มเติม	
ภาคผนวก 2	หน้าที่และคุณสมบัติของผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์	
ภาคผนวก 3	รายชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา	
ภาคผนวก 4	แบบสอบถาม	
	แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน	
	แบบสอบถามครัวเรือน	
	แบบสอบถามส่วนบุคคล	
ภาคผนวก 5	รายชื่อคณะทำงาน	
	รายชื่อผู้เขียนรายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547)	

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตาราง 3.1	จำนวนครัวเรือนและประชากรเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่	18
ตาราง 3.2	จำนวนหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	18
ตาราง 3.3	จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามอาชีพส่วนใหญ่ของประชากร และพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	19
ตาราง 3.4	จำนวนหมู่บ้านที่เพาะปลูกพืชเพื่อขาย จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	20
ตาราง 3.5	จำนวนหมู่บ้านที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขาย จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	21
ตาราง 3.6	จำนวนหมู่บ้านที่มีอุตสาหกรรม (รวม OTOP) ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่	22
ตาราง 3.7	จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามสาธารณูปโภคและพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	23
ตาราง 3.8	จำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหาน้ำท่วมถึง จำแนกตามพื้นที่	23
ตาราง 3.9	จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามโรคที่คนในหมู่บ้านเป็นส่วนมากและพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	24

	จ	หน้า
ตาราง 3.10	สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไปรับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามพื้นที่	25
ตาราง 3.11	สถานที่ประชุมของหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่	25
ตาราง 3.12	สถานที่ในหมู่บ้านที่คนส่วนใหญ่ไปพักผ่อนหย่อนใจ จำแนกตามพื้นที่	26
ตาราง 3.13	สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปทำบุญ จำแนกตามพื้นที่	27
ตาราง 3.14	สถานที่ที่เด็กส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปเรียนระดับประถมศึกษา จำแนกตามพื้นที่	27
ตาราง 3.15	ปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน (พ.ศ.2543-2547) จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	28
ตาราง 3.16	ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้าน (พ.ศ.2543-2547) จำแนกตามพื้นที่	29
ตาราง 4.1	จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร จำแนกตามเพศ พื้นที่ และรอบการสำรวจ	31
ตาราง 4.2	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ และพื้นที่, รอบ 5 (2547)	33
ตาราง 4.3	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พื้นที่ และรอบการสำรวจ	37

	หน้า	
ตาราง 4.4	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป และอายุ 80 ปี ขึ้นไป จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ	38
ตาราง 4.5	อัตราส่วนเพศ จำแนกตามกลุ่มอายุ และพื้นที่, รอบ 5 (2547)	39
ตาราง 4.6	อัตราส่วนเพศ จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ	40
ตาราง 4.7	อายุมัธยฐานของประชากร จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ	40
ตาราง 4.8	อัตราส่วนพึงพิงรวม อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก อัตราส่วนพึงพิงวัยสูงอายุ จำแนกตามพื้นที่, รอบ 5 (2547)	41
ตาราง 5.1	การกระจายร้อยละของประชากรชายอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	44
ตาราง 5.2	การกระจายร้อยละของประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	45
ตาราง 5.3	การกระจายร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และพื้นที่	47
ตาราง 5.4	ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันในครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่	49

	๗
	หน้า
ตาราง 6.1 อัตราการย้ายถิ่นออก การย้ายถิ่นเข้า และจำนวนประชากร จำแนกตามพื้นที่, รอบ 5 (2547)	52
ตาราง 6.2 การกระจายร้อยละของประชากรที่ย้ายถิ่น จำแนกตามพื้นที่ เพศ และอายุ, รอบ 5 (2547)	55
ตาราง 6.3 การกระจายร้อยละของประชากรที่ย้ายถิ่นเข้าและออก จำแนกตาม สถานที่ต้นทางและปลายทางของการย้ายถิ่น และพื้นที่, รอบ 5 (2547)	57
ตาราง 7.1 จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีอายุ 50 ปี จำแนกตามพื้นที่ และรอบสำรวจ	66
ตาราง 7.2 ร้อยละของสตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่	67
ตาราง 7.3 ร้อยละของผู้ที่ได้รับการคุมกำเนิดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่	70
ตาราง 7.4 ร้อยละของผู้ที่พอใจบริการคุมกำเนิด จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่	71
ตาราง 8.1 เปรียบเทียบการตายในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน, รอบ 1 (2543) - รอบ 5 (2547)	74
ตาราง 8.2 จำนวนประชากร จำนวนตาย และอัตราตายของประชากร จำแนกตามอายุและเพศ, รอบ 5 (2547)	75

ณ

		หน้า
ตาราง 8.3	อัตราตายรายอายุและเพศ (ต่อพัน) ของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามพื้นที่, รอบ 5 (2547)	78
ตาราง 8.4	การกระจายร้อยละของสาเหตุการตายจำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 5 (2547)	81
ตาราง 8.5	จำนวนและร้อยละของการตายจำแนกตามสถานที่ตาย, รอบ 5 (2547)	84
ตาราง 8.6	ร้อยละของการแจ้งและไม่แจ้งตาย, รอบ 1 (2543)-รอบ 5 (2547)	86
ตาราง 9.1	การกระจายร้อยละของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จำแนกตามพื้นที่	92
ตาราง 9.2	การกระจายร้อยละของพฤติกรรมการดื่มน้ำประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จำแนกตามพื้นที่	93
ตาราง 9.3	การกระจายร้อยละของพฤติกรรมกรรมการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ จำแนกตามพื้นที่	97
ตาราง 9.4	การกระจายร้อยละของการออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จำแนกตามพื้นที่	100
ตาราง 9.5	การกระจายร้อยละของสถานที่ออกกำลังกายส่วนใหญ่ จำแนกตามพื้นที่	101
ตาราง 10.1	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามโรคเรื้อรัง เพศ และพื้นที่	106

	ค	
	หน้า	
ตาราง 10.2	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามโรคเรื้อรัง โรคเรื้อรังอันดับแรก และอายุ	107
ตาราง 10.3	การกระจายร้อยละของประชากรที่มีโรคเรื้อรัง จำแนกตาม โรคเรื้อรัง เพศ และพื้นที่	109
ตาราง 10.4	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามการเจ็บป่วย ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เพศ และพื้นที่	110
ตาราง 10.5	การกระจายร้อยละของประชากรที่มีการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามกลุ่มโรคที่เจ็บป่วย ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา และพื้นที่	112
ตาราง 10.6	การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามการเจ็บป่วย ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา และอายุ	113
ตาราง 11.1	การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และพื้นที่	116
ตาราง 11.2	การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และกลุ่มอายุ	117
ตาราง 11.3	การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และระดับการศึกษา	118
ตาราง 11.4	การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และเพศ	119

ต

	หน้า
ตาราง 11.5 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับใครมากที่สุด เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และพื้นที่	120
ตาราง 11.6 ร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี จำแนกตามการมีบัตรทอง การเคยใช้บัตรทอง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (กรกฎาคม 2546-กรกฎาคม 2547) จำแนกตามพื้นที่	121
ตาราง 11.7 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี จำแนกตามการมีบัตรทอง เคยใช้บัตรทอง เพศ อายุ การศึกษาและรายได้	122
ตาราง 11.8 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ที่มีบัตรทอง รักษาทุกโรค จำแนกตามความถี่และพื้นที่	124
ตาราง 11.9 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ขึ้นไปที่มีบัตรทอง รักษาทุกโรค แต่ไม่เคยใช้บริการ จำแนกตามเหตุผล และพื้นที่	125
ตาราง 11.10 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ที่มีบัตรทอง จำแนกตามกลุ่มโรค และพื้นที่	126

แผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิ 4.1	จำนวนประชากรที่เจนนับได้ จำแนกตามพื้นที่ และรอบสำรวจ	32
แผนภูมิ 4.2	ปีระมิดประชากร: เมือง/กึ่งเมือง	34
แผนภูมิ 4.3	ปีระมิดประชากร: ชั่ว	35
แผนภูมิ 4.4	ปีระมิดประชากร: พืชไร่	35
แผนภูมิ 4.5	ปีระมิดประชากร: ที่สูง	36
แผนภูมิ 4.6	ปีระมิดประชากร: ผสมผสาน	36
แผนภูมิ 5.1	ร้อยละประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จำแนกตามเพศ และพื้นที่	48
แผนภูมิ 6.1	อัตราการย้ายถิ่นเข้า และอัตราการย้ายถิ่นออก, รอบ 5 (2547)	53
แผนภูมิ 6.2	อัตราการย้ายถิ่นเข้า, รอบ 1 (2543) - รอบ 5 (2547)	54
แผนภูมิ 6.3	อัตราการย้ายถิ่นออก, รอบ 2 (2544) -รอบ 5 (2547)	58
แผนภูมิ 7.1	อัตราเจริญพันธุ์รายอายุ จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ.2547	63
แผนภูมิ 7.2	การกระจายร้อยละของแหล่งให้บริการคุมกำเนิดตามพื้นที่ พ.ศ.2547	69

ท

	หน้า	
แผนภูมิ 8.1	เปรียบเทียบอัตราการตายรายอายุและเพศ, รอบ 1 (2543)–รอบ 5 (2547)	76
แผนภูมิ 8.2	อัตราการตายจำแนกตามพื้นที่, รอบ 2 (2544)–รอบ 5 (2547)	77
แผนภูมิ 8.3	อัตราการตาย (ต่อพัน) จำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 1 (2543)–รอบ 5 (2547)	79
แผนภูมิ 8.4	สาเหตุของการตายของประชากรจำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 5 (2547)	80
แผนภูมิ 8.5	การกระจายร้อยละของผู้เสียชีวิต จำแนกตามสาเหตุการตายและพื้นที่, รอบ 1 (2543) – รอบ 5 (2547)	83
แผนภูมิ 8.6	รายละเอียดของการตายจำแนกตามการแจ้งตายและการมีใบมรณบัตร	85
แผนภูมิ 8.7	การกระจายร้อยละของผู้เสียชีวิต จำแนกตามการแจ้งตาย และอายุ, รอบ 5 (2547)	86
แผนภูมิ 10.1	ร้อยละของโรคเรื้อรัง 5 อันดับแรกที่ทำให้สัมพัทธ์ระบุ จำแนกตามพื้นที่	108
แผนภูมิ 10.2	ร้อยละของโรค/อาการเจ็บป่วย ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา 5 อันดับแรก จำแนกตามพื้นที่	111

Lumina

สุริยพร พันพั่ง

โครงการกาญจนบุรีได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2543 ด้วยความสนับสนุนของ The Wellcome Trust โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ศึกษา อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงผลกระทบของการดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีต่อชุมชน ข้อมูลพื้นฐานทั้งในระดับมหภาคและจุลภาคเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางประชากรดังกล่าว

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดพรมแดนทางทิศตะวันตกของประเทศไทยติดกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้าทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมายจากประเทศสหภาพเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้จังหวัดกาญจนบุรียังเป็นแหล่งปลูกพืชไร่ทางเศรษฐกิจหลายชนิด เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ และที่สำคัญอยู่ไม่ไกลนักจากกรุงเทพมหานคร การเลือกพื้นที่ศึกษา 100 หมู่บ้าน/ชุมชนอาคารนี้ได้คำนึงถึงความหลากหลายในเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมในจังหวัดด้วย

การแจงนับประชากรในพื้นที่ศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญหนึ่งของโครงการกาญจนบุรี รายงานฉบับนี้เป็นผลของการแจงนับครั้งที่ห้าในปี 2547 เรียกว่า “การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547)” โดย รายงานฉบับนี้จะเป็นรายงานฉบับสุดท้ายของชุดการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระยะที่ 1 (พ.ศ. 2543-2547)

ข้อมูลที่เก็บนี้มี 3 ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน คร่าวเรือน และบุคคล โดยแบ่งการรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วนใหญ่คือ ข้อมูลพื้นฐานทางประชากร อันได้แก่ การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

และข้อมูลอื่น ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลทางประชากรนี้ จะทำการสำรวจทุก ๆ ปี ส่วนข้อมูลอื่น ๆ นั้น อาจสำรวจทุกปี หรือสำรวจปีเว้นปีก็ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลไม่เป็นภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล จึงต้องให้แบบสอบถามไม่ยาวมากนัก นอกจากนี้เหตุการณ์บางอย่างอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในช่วงเวลาเพียงปีเดียว เช่น สภาพแวดล้อม เป็นต้น การทอดเวลาให้นานออกไปจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้

ในรายงานฉบับนี้จะกล่าวถึงการเลือกพื้นที่ศึกษา กระบวนการเก็บข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัย และผลของการวิจัยเบื้องต้น โดยในส่วนที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยทั้งหมด เริ่มตั้งแต่แนวคิดและนิยาม การเลือกพื้นที่ศึกษา เครื่องมือเก็บข้อมูล งานสนาม รวมถึงคุณภาพของข้อมูล ส่วนที่สามกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ในระดับหมู่บ้าน ส่วนในบทต่อ ๆ ไปจะเป็นการวิเคราะห์ในระดับครัวเรือนหรือบุคคล ส่วนที่สี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากร เศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่ห้ากล่าวถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนที่หกการย้ายถิ่น ส่วนที่เจ็ดภาวะเจริญพันธุ์และวางแผนครอบครัว ส่วนที่แปดภาวะการตาย ส่วนที่เก้าภาวะสุขภาพ ส่วนที่สิบพฤติกรรมสุขภาพ ส่วนที่สิบเอ็ด ความมั่นคงของผู้สูงอายุ และส่วนที่สิบสองเป็นการสรุปผลการศึกษาทั้งหมด

2 ระเบียบวิธีวิจัย

สุภาณี ปลื้มเจริญ

2.1 แนวคิดและคำนิยาม

วัตถุประสงค์ของโครงการกาญจนบุรี คือ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในพื้นที่ศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยพื้นที่ศึกษานี้ คือ หมู่บ้าน/ชุมชนอาคารจำนวน 100 แห่งที่กระจายอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี

ในแต่ละปีจะมีการรวบรวมข้อมูลในลักษณะการทำสำมะโนประชากร กล่าวคือ ทำการแจงนับประชากรทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชนอาคารในพื้นที่ศึกษา โดยเก็บข้อมูลทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพอนามัย ทุกครัวเรือนและบุคคลที่มีอายุตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปในพื้นที่ศึกษา ซึ่งครัวเรือนนี้อาจมีหรือไม่มีบ้านเลขที่ก็ได้

การสำมะโนประชากร ทำการเก็บข้อมูลทุกครัวเรือนในพื้นที่ที่เคยศึกษาตั้งแต่ รอบ 1 (2543) ถึงรอบ 4 (2546) พนักงานสัมภาษณ์จะต้องจับคู่ (matching) ครัวเรือน และบุคคลในครัวเรือนรอบ 4 (2546) พร้อมกับครัวเรือนและบุคคลในครัวเรือนรอบ 5 (2547) โดยใช้บัญชีครัวเรือน และรายชื่อสมาชิกครัวเรือนที่ได้จากการทำสำมะโนรอบ 4 (2546) บัญชีครัวเรือนที่เตรียมไว้จะมีรหัสประจำครัวเรือน เรียกว่า “หมายเลขครัวเรือน” และรหัสประจำตัวของแต่ละบุคคล เรียกว่า “หมายเลขบุคคล”

การเก็บข้อมูลในรอบ 5 (2547) พนักงานสัมภาษณ์ต้องติดตามครัวเรือนเก่าให้พบและทำการสัมภาษณ์ โดยใช้บัญชีครัวเรือน และให้บันทึกข้อมูลรายละเอียดของครัวเรือนเก่าให้ครบทุกครัวเรือนก่อน แล้วจึงสัมภาษณ์ครัวเรือนที่เกิดขึ้นใหม่หลังจากเดือนกรกฎาคม 2546

และในการบันทึกข้อมูลของสมาชิกครัวเรือน ให้บันทึกข้อมูลรายละเอียดของสมาชิกเก่าทุกคนก่อน แล้วจึงบันทึกข้อมูลของสมาชิกใหม่ที่เข้ามาอยู่หลังจากเดือนกรกฎาคม 2546 เพิ่มเติมต่อจากสมาชิกเก่า โดยที่สมาชิกเก่าทุกคนต้องมีชื่อและลำดับที่ในครัวเรือนคงเดิมตลอดการศึกษานี้ และไม่มีข้อยกเว้นในกรณีที่บุคคลนั้นได้ย้ายถิ่นออกไป หรือเสียชีวิตลงแล้วก็ตาม

2.1.1 ความหมายของครัวเรือน

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) ยังคงใช้คำนิยามเกี่ยวกับครัวเรือน “เก่า-ใหม่” และบุคคลเช่นเดียวกับการสำรวจรอบ 1 (2543) ถึงรอบ 4 (2546) ดังนี้

ครัวเรือนเก่า คือ ครัวเรือนที่เคยถูกสัมภาษณ์ไปแล้วในรอบใดรอบหนึ่ง (ตั้งแต่รอบ 1 (2543) จนถึงรอบ 4 (2546) และในรอบ 5 (2547) ยังคงอยู่ที่หมู่บ้านเดิม ไม่ว่าจะอยู่บ้านหลังเดิม หรือย้ายไปอยู่บ้านหลังอื่นแล้วก็ตาม ครัวเรือนเก่านี้จะมีหมายเลขประจำครัวเรือน และรายชื่อสมาชิกครัวเรือนพร้อมหมายเลขประจำบุคคลแล้ว

ครัวเรือนใหม่ คือ ครัวเรือนที่ไม่เคยถูกสัมภาษณ์มาก่อนเลยตั้งแต่ รอบ 1 (2543) จนถึงรอบ 4 (2546) เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น

- ก. เป็นครัวเรือนที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ หลังเดือนกรกฎาคม 2546
- ข. เป็นครัวเรือนที่แยกมาจากครัวเรือนเดิม กล่าวคือมีสมาชิกในครัวเรือนเดิมแต่งงาน และแยกออกไปตั้งครัวเรือนใหม่

ครัวเรือนที่ย้ายออกไปทั้งครัวเรือน คือ ครัวเรือนเดิมที่เคยถูกสัมภาษณ์รอบใดรอบหนึ่ง ตั้งแต่รอบ 1 (2543) จนถึงรอบ 4 (2546) แต่ในรอบ 5 (2547) ครัวเรือนนี้ไม่อยู่บ้านเพราะย้ายไปทำงานที่อื่นชั่วคราว หรือย้ายไปอยู่ที่อื่นอย่างถาวรในช่วงเวลาที่เข้าไปสัมภาษณ์ ครัวเรือนประเภทนี้จึงถูกบันทึกข้อมูลลงใน “แบบบันทึกครัวเรือนที่ย้ายออกไปทั้งครัวเรือน”

ครัวเรือนส่วนบุคคล คือ ครัวเรือนที่ประกอบด้วยบุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านหรือที่อยู่อาศัยเดียวกัน และจัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภคร่วมกัน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติก็ได้

ครัวเรือนกลุ่มบุคคล คือ ครัวเรือนที่ประกอบด้วยบุคคลที่มาอยู่ร่วมกัน เพราะมีกฎระเบียบ ข้อบังคับระเบียบให้อยู่ร่วมกัน หรือมาอยู่ร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง บุคคลเหล่านี้ จะกินอยู่ร่วมกันหรือแยกกันก็ได้ โดยครัวเรือนกลุ่มบุคคล สำหรับการศึกษานี้ หมายถึง ครัวเรือนกลุ่มบุคคลประเภทสถาบัน ได้แก่ วัด เรือนจำ สถานสงเคราะห์ เป็นต้น

2.1.2 สมาชิกครัวเรือน

สมาชิกครัวเรือน หมายถึง บุคคลทุกคนซึ่งปกติอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้ (กินอยู่/นอนในครัวเรือนนี้) เป็นเวลาติดต่อกันตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป ในช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคม 2546 ถึงเดือนกรกฎาคม 2547

2.2 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาของโครงการกาญจนบุรียังคงเป็นพื้นที่ศึกษาเดิมตั้งแต่การเก็บข้อมูลในรอบ 1 (2543) โดยแบ่งเป็น 5 พื้นที่คือ พื้นที่เมือง/กิ่งเมือง พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ พื้นที่สูง และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน โดยแต่ละพื้นที่มีลักษณะเด่น คือ

- **พื้นที่เมือง/กิ่งเมือง** เป็นพื้นที่ประกอบด้วยเขตเทศบาล ซึ่งแบ่งออกเป็นชุมชนอาคาร ตามการแบ่งของสำนักงานสถิติแห่งชาติ หรือหมู่บ้านที่แรงงานส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคเกษตร
- **พื้นที่ปลูกข้าว** เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มที่มีประชากรส่วนใหญ่ปลูกข้าว

- **พื้นที่พืชไร่** เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่ม และประชากรส่วนใหญ่ปลูกพืชไร่ได้แก่ อ้อย หรือมันสำปะหลัง
 - **พื้นที่สูง** แบ่งตามสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวน
 - **พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน** เป็นหมู่บ้านในจังหวัดกาญจนบุรีที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
- (ดูรายชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษาได้ในภาคผนวก 3)

2.3 เครื่องมือเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน แบบสอบถามข้อมูลครัวเรือน และแบบสอบถามส่วนบุคคล

แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป
- ส่วนที่ 2 : การเกษตร
- ส่วนที่ 3 : อาชีพ
- ส่วนที่ 4 : สาธารณูปโภคและการคมนาคม
- ส่วนที่ 5 : สุขภาพอนามัย
- ส่วนที่ 6 : สิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ 7 : การพัฒนาชุมชน

แบบสอบถามข้อมูลครัวเรือน ประกอบด้วย

- แบบสังเกต: สำหรับพนักงานสัมภาษณ์ใช้สังเกตลักษณะบ้าน
- ส่วนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคคลในครัวเรือน
 - ส่วนที่ 2 : การตาย
 - ส่วนที่ 3 : ลักษณะของครัวเรือน
 - ส่วนที่ 4 : สภาวะแวดล้อม
 - ส่วนที่ 5 : นโยบายรัฐบาล

แบบสอบถามบุคคล ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล
 - ส่วนที่ 2 : การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน
 - ส่วนที่ 3 : ภาวะเจริญพันธุ์
 - ส่วนที่ 4 : ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ
 - ส่วนที่ 5 : การพัฒนาชุมชน
 - ส่วนที่ 6 : ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของผู้สูงอายุ
 - ส่วนที่ 7 : การใช้ถุงยางอนามัย
- (ดูรายละเอียดแบบสอบถามทั้งหมดในภาคผนวก 4)

2.4 การทดสอบแบบสอบถาม

ก่อนการเก็บข้อมูล ได้มีการทดสอบแบบสอบถามแบบทั้ง 3 ชุด โดยทำการทดสอบแบบสอบถามในหมู่บ้านที่อยู่นอกพื้นที่ศึกษาและเป็นหมู่บ้านที่เคยทำการทดสอบแบบสอบถามมาแล้วตั้งแต่ในรอบ 1 (2543) จนถึงรอบ 4 (2546) ดังนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 13-15 กุมภาพันธ์ 2547 ทำใน 1 หมู่บ้าน
- ครั้งที่ 2 วันที่ 14-15 มีนาคม 2547 ทำใน 1 หมู่บ้าน
- ครั้งที่ 3 วันที่ 19-20 เมษายน 2547 ทำใน 1 หมู่บ้าน

นอกจากนี้ ก่อนและหลังทดสอบแบบสอบถามในแต่ละครั้ง ได้มีการจัดประชุมคณะทำงานด้านวิจัยเพื่อตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถาม พร้อมกับจัดทำคู่มือแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด สำหรับผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์ใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล

2.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ใช้เวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2547 – 28 สิงหาคม 2547 รวมเวลาทั้งหมด 59 วัน

2.6 ผู้เก็บข้อมูล

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) มีผู้เก็บข้อมูลทั้งหมด 70 คน แบ่งออกเป็น พนักงานสัมภาษณ์จำนวน 60 คน และผู้คุมงานภาคสนามจำนวน 10 คน

การคัดเลือกผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก ดำเนินการคัดเลือกผู้คุมงานสนามจำนวน 10 คนก่อน และจัดให้มีการอบรมผู้คุมงานสนาม ระหว่างวันที่ 17-27 พฤษภาคม 2547 หลังการอบรมฯ เสร็จสิ้นลงผู้คุมงานสนามได้รับมอบหมาย ให้ออกไปปรับปรุงแผนที่และบัญชีครัวเรือนของหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษาก่อนการเก็บข้อมูลจริง รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องที่พัก ยานพาหนะ เป็นต้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดอบรมพนักงานสัมภาษณ์ เช่น การแนะนำตัว และการฝึกหัดสัมภาษณ์ ฯลฯ

ในระยะที่สอง ทำการคัดเลือกและจัดอบรมพนักงานสัมภาษณ์ โดยใช้ระยะเวลาในการ อบรมระหว่างวันที่ 18-28 มิถุนายน 2547 (ดูรายละเอียดการคัดเลือก หน้าที่ และคุณสมบัติของ ผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์ในภาคผนวก 2)

การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 10 ทีม ในแต่ละทีมประกอบด้วยพนักงานสัมภาษณ์ 6-10 คน และผู้คุมงานสนามอีก 1 คน ทั้งนี้พิจารณาจากจำนวนหมู่บ้านและพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดย ทีมเก็บข้อมูลทั้ง 10 ทีมได้เดินทางไปยังหมู่บ้านเป้าหมายในวันที่ 30 มิถุนายน 2547 และเริ่มเก็บ ข้อมูลพร้อมกันในวันที่ 1 กรกฎาคม 2547

2.7 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

2.7.1 การปรับปรุงแผนที่หมู่บ้าน

การปรับปรุงแผนที่หมู่บ้านจากแผนที่ที่ได้ในการสำรวจรอบ 4 (2546) และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของทีมงานทางด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจอาณาบริเวณของหมู่บ้านก่อนว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากปีที่แล้วหรือไม่ โดยสอบถามหรือให้ผู้รู้ชี้เขตแดนให้ดู จากนั้นวาดอาณาบริเวณ พร้อมทั้งเส้นทางถนนที่ติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างบ้าน ทางรถไฟ แม่น้ำ ลำคลอง และหนองน้ำแล้วเพิ่มเติมลงในแผนที่ที่มีอยู่
2. แสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ร้านค้าในหมู่บ้าน บ้านกำนัน และบ้านผู้ใหญ่บ้าน หากมีการเปลี่ยนแปลงทั้งเพิ่มเติมหรือถอดอน ให้ทำเครื่องหมายลงบนแผนที่
3. แสดงสถานที่ตั้งของบ้านแต่ละหลัง ในกรณีที่บ้านนั้นอยู่เป็นกลุ่ม ให้แสดงตำแหน่งของกลุ่มบ้าน พร้อมทั้งบันทึกบ้านเลขที่ที่สำคัญ (หรือชื่อเจ้าของบ้าน/หัวหน้ากลุ่มบ้าน) และให้ประมาณจำนวนบ้านในกลุ่มบ้านนั้น ๆ ด้วย หากมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือถอดอนให้ทำเครื่องหมายลงบนแผนที่
4. ให้ทำสัญลักษณ์บ้านที่คาดว่าจะมีปัญหาในการเดินทางเข้าสัมภาษณ์ หรือมีคนอยู่เป็นบางเวลา

2.7.2 การปรับปรุงบัญชีครัวเรือน

ใช้วิธีการปรับปรุงจากบัญชีครัวเรือน (Household listing) ที่ได้จากการทำสำมะโนตั้งแต่รอบ 1 (2543) ถึงรอบ 4 (2546) และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของทีมงานทางด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการปรับปรุงบัญชีรายชื่อครัวเรือนให้เป็นปัจจุบัน นับถึงวันที่ทำการเก็บข้อมูล โดยขอข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน
2. ทำการปรับปรุงบัญชีรายชื่อครัวเรือนในหมู่บ้านให้เป็นปัจจุบัน โดยการเดินสำรวจในหมู่บ้าน ในกรณีที่พบบ้านที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อครัวเรือนที่ได้จากผู้ใหญ่บ้าน ให้เพิ่มบ้านนั้นลงในบัญชีรายชื่อครัวเรือนด้วย หรือในกรณีที่พบบ้านและมีเลขที่ตรงกับบัญชีรายชื่อครัวเรือนแต่บ้านนั้นปิดอยู่ ให้ถามผู้ใหญ่บ้านหรือบ้านข้างเคียงว่ามีคนอยู่บ้านหลังนั้นหรือไม่ ถ้ามีเจ้าของบ้านจะกลับมาเมื่อไร ถ้าไม่มีคนอยู่ให้บันทึกว่าเป็นบ้านร้างพร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดอื่น ๆ (ถ้ามี)
3. ในกรณีที่บ้านนั้นถูกบันทึกว่าเป็นบ้านร้างในการสำรวจในรอบ 4 (2546) ให้ถามว่ามีคนมาอาศัยอยู่หรือไม่ รวมทั้งถ้ามีบ้านที่ปลูกสร้างใหม่ ให้ถามถึงสถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ แล้วบันทึกรายละเอียด พร้อมทั้งติดตามไปที่บ้านหลังนั้น

2.7.3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.7.3.1 แผนงานการเก็บข้อมูล

- 1) ในสัปดาห์แรกของการเก็บข้อมูล พนักงานสัมภาษณ์ทุกคนทำการเก็บข้อมูลในอำเภอไทรโยค 5 หมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันระหว่างผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์ ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาที่รับผิดชอบ
- 2) กระจายพนักงานสัมภาษณ์ออกไปเก็บข้อมูลตามพื้นที่ศึกษาในทุกอำเภอ

2.7.3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลในทุกรอบที่ผ่านมา โดยข้อมูลที่สำรวจมี 3 ชุด การเก็บข้อมูลของแต่ละชุดมีรายละเอียดดังนี้

แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน

ผู้คุมงานสนามเป็นผู้รับผิดชอบการเก็บข้อมูล โดยทำการนัดหมายผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต. ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสงฆ์ ครู ประธานกลุ่มสตรี และผู้ที่รู้เรื่องราวของหมู่บ้านนั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 3 คน มาร่วมพูดคุยกันเป็นกลุ่ม โดยในขั้นแรก ผู้คุมงานสนามต้องชี้แจงความเป็นมาของโครงการฯ และวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมสนทนาเข้าใจอย่างชัดเจนก่อน พร้อมสอบถามความยินยอมในการให้ข้อมูลด้วย

แบบสอบถามข้อมูลครัวเรือนและบุคคล

พนักงานสัมภาษณ์เป็นผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูล โดยก่อนสัมภาษณ์พนักงานสัมภาษณ์ชี้แจงวัตถุประสงค์และความเป็นมาของโครงการฯ ให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบก่อน พร้อมทั้งสอบถามความยินยอมในการให้สัมภาษณ์ด้วย ผู้ให้ข้อมูลครัวเรือนคือ หัวหน้าครัวเรือน ในกรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่อยู่ ผู้อาวุโสรองลงไปจะเป็นผู้ให้ข้อมูลแทน ส่วนแบบสอบถามบุคคล จะถามทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปโดยไม่มีการถามแทน

ในกรณีที่ผู้อยู่ในข่ายสัมภาษณ์ไม่อยู่ในวันที่ไปเยี่ยมบ้าน พนักงานสัมภาษณ์ทำการนัดหมายไว้ก่อน โดยพนักงานสัมภาษณ์พยายามนัดและสัมภาษณ์ให้ครบ 3 ครั้งก่อนที่จะบันทึกเป็นตัวอย่างที่สัมภาษณ์ไม่ได้

ในกรณีที่พนักงานสัมภาษณ์มีปัญหาในการเข้าสัมภาษณ์ครัวเรือนหรือบุคคล ผู้คุมงานสนามจะเข้าไปช่วยเหลือโดยอธิบายให้หัวหน้าครัวเรือน หรือบุคคลที่ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งช่วยทำให้จำนวนผู้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์น้อยลง

2.8 การควบคุมคุณภาพข้อมูล

ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภาคสนาม มีดังนี้

ช่วงสัปดาห์แรกของการเก็บข้อมูลพนักงานสัมภาษณ์ทุกคนลงเก็บข้อมูลร่วมกันในพื้นที่ 5 หมู่บ้านของอำเภอไทรโยค และกลับมาอภิปรายปัญหาาร่วมกันเป็นประจำทุกวัน การปฏิบัติเช่นนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนระหว่างพนักงานสัมภาษณ์และผู้คุมงานสนามในเรื่องความเข้าใจแบบสอบถามก่อนที่แต่ละทีมจะแยกย้ายกันไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่รับผิดชอบต่อไป

ประโยชน์ของการลงเก็บข้อมูลพร้อมกันทั้งหมดนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในปัญหาข้อคำถามของแบบสอบถามและปัญหาหลัก ๆ ในการเก็บข้อมูล

- ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม พนักงานสัมภาษณ์แลกเปลี่ยนกันตรวจแบบสอบถามก่อนส่งให้ผู้คุมงานสนามตรวจสอบ หากข้อมูลไม่สมบูรณ์จะส่งกลับให้พนักงานสัมภาษณ์ที่รับผิดชอบแก้ไข และส่งให้ผู้คุมงานสนามตรวจสอบอีกครั้ง หากพบว่าแบบสอบถามไม่ถูกต้องในบางครั้งอาจต้องให้พนักงานสัมภาษณ์กลับไปสัมภาษณ์ใหม่
- ในช่วงสองสัปดาห์แรกของการเก็บข้อมูล นักวิจัยของโครงการฯ ทำการสุ่มตรวจแบบสอบถามระหว่างไปเยี่ยม/นิเทศงาน หากพบข้อผิดพลาดจะมีการประชุมทีมเก็บข้อมูลทั้งทีม เพื่อให้ผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์รับทราบพร้อมกัน และแก้ไขในการเก็บข้อมูลต่อไป
- ตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ผู้คุมงานสนาม 10 คน เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ และนักวิจัยโครงการฯ ได้วางแผนการเข้าไปเยี่ยมทุกทีม/นิเทศงาน สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง อย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการทำงานของพนักงานสัมภาษณ์ ช่วยแก้ไขปัญหาในพื้นที่และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอย่างถี่ถ้วน

แบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขสมบูรณ์แล้วจะส่งกลับมาที่สำนักงานโครงการฯ เพื่อให้ นักวิจัยโครงการฯ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อการเก็บข้อมูลภาคสนามสิ้นสุดลง ผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์ที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 10 คน ได้ปฏิบัติงานต่อไปในตำแหน่งพนักงานลงรหัสและบันทึกข้อมูล โดยทำการตรวจแบบสอบถามอีกรอบหนึ่ง ก่อนลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจแบบสอบถาม ลงรหัส และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ 3 เดือน (ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2547 - 30 พฤศจิกายน 2547)

จากนั้นได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั่วไปก่อนส่งให้ผู้เขียนรายงานนำไปวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งในระหว่างนี้หากพบข้อมูลไม่ถูกต้องสามารถส่งกลับมาตรวจสอบแก้ไขกับแบบสอบถามได้อีก

2.9 ข้อมูลที่เก็บได้

2.9.1 อัตราสัมภาษณ์ และเวลาสัมภาษณ์

การเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษานั้นใช้วิธีเจนนับทุกครัวเรือน (แบบสอบถามครัวเรือน) และทุกคนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป (แบบสอบถามบุคคล) โดยในหมู่บ้านนั้น ผู้คุมงานสนามเป็นผู้เก็บข้อมูลจำนวนครัวเรือนจากผู้ใหญ่บ้านก่อน เพื่อให้ได้จำนวนครัวเรือนที่เป็นจริงในหมู่บ้าน และใช้จำนวนครัวเรือนที่ได้นี้เป็นเป้าหมายในการเก็บข้อมูลครัวเรือน ส่วนจำนวนคนที่อยู่ในข่ายต้องสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามบุคคลนั้น ได้มาจากผลรวมของจำนวนผู้อยู่ในข่ายที่นับได้ในแต่ละครัวเรือนที่เก็บได้จริงทั้งหมด ทั้งครัวเรือนและบุคคลที่สัมภาษณ์ไม่ได้จะถูกบันทึกลงในแบบบันทึกเช่นกัน พร้อมทั้งเหตุผลที่สัมภาษณ์ไม่ได้ เพื่อนำมาใช้คำนวณอัตราสัมภาษณ์

จำนวนครัวเรือนในข่ายที่ต้องติดตามสัมภาษณ์มีทั้งสิ้น 13,052 ครัวเรือน สัมภาษณ์ได้ 12,439 ครัวเรือน คิดเป็นอัตราสัมภาษณ์เท่ากับร้อยละ 95 ส่วนจำนวนบุคคลในข่ายที่ต้องติดตามสัมภาษณ์มีทั้งสิ้น 30,215 คน สัมภาษณ์ได้ 28,251 คน คิดเป็นอัตราสัมภาษณ์เท่ากับร้อยละ 94 (ตาราง ผ.1.1 ในภาคผนวก 1)

เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์สำหรับครัวเรือน พบว่าเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์นานที่สุด คือ 1 ชั่วโมง 24 นาที ถ้าคิดโดยเฉลี่ยเวลาในการสัมภาษณ์ครัวเรือนเท่ากับ 16 นาที ส่วนแบบสอบถามบุคคลใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานที่สุดคือ 1 ชั่วโมง หรือคิดเวลาการสัมภาษณ์โดยเฉลี่ย เท่ากับ 14 นาที (ตาราง ผ1.1 ในภาคผนวก 1)

เหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ สำหรับแบบสอบถามบุคคลคือ มีภารกิจเกี่ยวกับอาชีพ หรือติดธุระ (ร้อยละ 61) เหตุผลรองลงไปคือ เจ็บป่วย ชรา หรือพิการ (ร้อยละ 24) ส่วนผู้ไม่ต้องการให้ข้อมูลมีเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น ส่วนครัวเรือนที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ในจำนวน 4,568 ครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะครัวเรือนนั้นย้ายไปอยู่ที่อื่นแล้ว รองลงมาคือไม่สามารถหาครัวเรือนนั้นได้ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 3,955 ครัวเรือน ดังนั้นจำนวนครัวเรือนที่พนักงานสัมภาษณ์สามารถเข้าพบเพื่อขอทำการสัมภาษณ์แต่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ จึงมีจำนวน 613 ครัวเรือน ในจำนวนนี้มีเหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ คือ มีภารกิจเกี่ยวกับอาชีพ / ติดธุระ (ร้อยละ 30) รองลงมาคือไม่มีคนอยู่บ้านประจำ / บ้านปิด (ร้อยละ 28) และสมาชิกในครัวเรือนไม่ต้องการให้ข้อมูล (ร้อยละ 20) (ตาราง ผ1.2 ในภาคผนวก 1)

2.9.2 คุณภาพของข้อมูล

การประเมินคุณภาพของข้อมูลในครั้งนี้ ประเมินจากข้อสรุปของพนักงานสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้ในแต่ละแบบสอบถามหลังจากได้สัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้ว ความเห็นของพนักงานสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้ ได้แก่ สภาพสถานที่ สิ่งแวดล้อม บุคคลอื่นที่อยู่ด้วยในขณะสัมภาษณ์ ใครบ้างที่ช่วยตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือและมีปฏิกิริยาในการสัมภาษณ์อย่างไร คำถามในส่วนใดหรือข้อคำถามใดที่ทำให้ผู้ตอบไม่พอใจที่จะตอบ ตลอดจนความเห็นของพนักงานสัมภาษณ์ในคุณภาพของข้อมูลที่เก็บได้ (รายละเอียดตาราง ผ1.3 ในภาคผนวก 1)

ผลการวิเคราะห์พบว่า พนักงานสัมภาษณ์ประเมินคุณภาพข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ครัวเรือนและบุคคลว่าอยู่ในระดับดีและดีมากถึงร้อยละ 92 มีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่บอกว่าคุณภาพของข้อมูลอยู่ในระดับพอใช้

สภาพแวดล้อมขณะทำการสัมภาษณ์ พบว่าการสัมภาษณ์แบบครัวเรือนพนักงานสัมภาษณ์ประมาณครึ่งหนึ่งประเมินว่าการสัมภาษณ์มีความเป็นส่วนตัวและปราศจากสิ่งรบกวน (ร้อยละ 49) รองลงมาประเมินว่าการสัมภาษณ์มีสิ่งรบกวนแต่ไม่มีผลต่อการสัมภาษณ์ (ร้อยละ 46) ในขณะที่แบบสอบถามบุคคล พนักงานสัมภาษณ์ประเมินว่าการสัมภาษณ์มีสิ่งรบกวนแต่ไม่มีผลต่อการสัมภาษณ์มากกว่าประเมินว่าการสัมภาษณ์มีความเป็นส่วนตัวมากและปราศจากสิ่งรบกวน (ร้อยละ 55 และร้อยละ 40 ตามลำดับ) มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ตอบว่าขณะทำการสัมภาษณ์ทั้งแบบสอบถามครัวเรือนและบุคคลมีสิ่งรบกวนซึ่งมีผลต่อการสัมภาษณ์บ้างพอสมควร (ร้อยละ 5) ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีสิ่งรบกวน ที่ทำให้ต้องหยุดการสัมภาษณ์บ่อย ๆ หรือทำให้เสียบรรยากาศ ในการสัมภาษณ์นั้นมีน้อยมาก (ไม่ถึงร้อยละ 1)

ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งแบบสอบถามบุคคลและครัวเรือน ประมาณครึ่งหนึ่งมีบุคคลอื่นอยู่ร่วมในการสัมภาษณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ (ร้อยละ 55 ในแบบสอบถามส่วนบุคคล และร้อยละ 53 ในแบบสัมภาษณ์ครัวเรือน) ซึ่งส่วนใหญ่คือบุคคลในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามนั่นเอง (ร้อยละ 65 ในแบบสอบถามส่วนบุคคล และร้อยละ 57 ในแบบสอบถามครัวเรือน) โดยผู้ที่อยู่ด้วยขณะที่ทำการสัมภาษณ์นั้นมักนั่งฟัง โดยไม่ได้มีส่วนในการช่วยตอบหรือแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด (ร้อยละ 59 และร้อยละ 57 ในแบบสัมภาษณ์บุคคล และแบบสัมภาษณ์ครัวเรือน ตามลำดับ)

สำหรับความร่วมมือในการสัมภาษณ์ เกือบทั้งหมดทั้งการสัมภาษณ์ข้อมูลระดับครัวเรือนและบุคคล ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือในระดับดีถึงดีมาก (ร้อยละ 98) มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่ให้ความร่วมมือปานกลาง และไม่ถึงร้อยละ 1 ที่ให้ความร่วมมือน้อย

ส่วนปฏิบัติการในการตอบแบบสอบถามนั้น ส่วนใหญ่ยินดีในการตอบคำถาม (ร้อยละ 90 ในแบบสอบถามส่วนบุคคล และร้อยละ 92 ในแบบสอบถามครัวเรือน) และมีไม่ถึงร้อยละ 1 ที่มีท่าทีไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ หรือแสดงท่าทีไม่ค่อยพอใจในการตอบคำถามบางคำถาม

จึงกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะได้มีการทดสอบแบบสอบถามก่อนถึง 3 ครั้ง รวมทั้งมีกระบวนการคัดเลือกและอบรมผู้คุมงานสนามและพนักงานสัมภาษณ์ที่ดี

3 ข้อมูลหมู่บ้าน

จรรยา เทรษชุบุดต

ภายใต้โครงการกาญจนบุรี ได้จัดเก็บชุดข้อมูลหมู่บ้านต่อเนื่อง 5 ปี (พ.ศ.2543-2547) เช่นเดียวกับชุดข้อมูลอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในระดับหมู่บ้านในช่วงเวลาดังกล่าว วิธีการเก็บข้อมูลคือ การสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) ผู้นำของหมู่บ้านในเขตพื้นที่ศึกษาจำนวนหมู่บ้านละไม่ต่ำกว่า 3 คน รวมหมู่บ้านทั้งสิ้น 89 หมู่บ้าน ซึ่งเพิ่มจากการสำรวจรอบแรก (พ.ศ.2543) ซึ่งมีอยู่ 86 หมู่บ้าน*

3.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนและประชากรชาย-หญิงในส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำของหมู่บ้าน ซึ่งโดยปกติเป็นข้อมูลของประชากรตามทะเบียนราษฎรเท่านั้น

ในการสำรวจรอบนี้ ยังคงพบว่า จำนวนครัวเรือนโดยเฉลี่ยในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองสูงกว่าในพื้นที่อื่น ๆ ที่เป็นลำดับรองลงมาคือ พื้นที่สูง พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่พีชไร่ และพื้นที่ปลูกข้าว ตามลำดับ ลักษณะเช่นนี้พบได้ในทุกรอบการสำรวจ เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนครัวเรือนได้เพิ่มมากขึ้นในทุกพื้นที่จากรอบสำรวจเมื่อ 5 ปีที่แล้ว

พื้นที่เมือง/กิ่งเมืองยังเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเฉลี่ยต่อหมู่บ้านมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ รองลงมาคือ พื้นที่สูง พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อหมู่บ้านโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นจากรอบสำรวจครั้งแรก

* คำอธิบายถึงจำนวนหมู่บ้านที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในรายงานสำรวจรอบ 3

ตาราง 3.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่

	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
จำนวนครัวเรือนเฉลี่ย	204	104	113	170	143	138
จำนวนประชากรเฉลี่ย	806	488	497	684	628	595
จำนวนประชากรชายเฉลี่ย	390	243	249	357	304	297
จำนวนประชากรหญิงเฉลี่ย	416	260	248	326	334	302

3.2 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ผลการสำรวจทึกรอบพบว่า น้ำฝนยังคงเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญของชาวกาญจนบุรี ยกเว้นในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองที่ใช้น้ำจากคลองชลประทานและบ่อบาดาลมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญสำหรับหมู่บ้านในพื้นที่สูงคือ แม่น้ำ และลำห้วย ส่วนพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานมีแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรหลากหลายกว่าพื้นที่อื่น กล่าวคือนอกจากน้ำฝนแล้วหมู่บ้านที่ศึกษายังได้รับน้ำจากคลองชลประทาน บ่อบาดาล แม่น้ำ ลำคลอง และฝายอีกด้วย

ตาราง 3.2 จำนวนหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

แหล่งน้ำ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
คลองชลประทาน	5	9	1	0	7
บ่อบาดาล					
- น้อยกว่า 5 บ่อ	0	0	0	0	4
- มากกว่า 5 บ่อขึ้นไป	4	1	2	0	9
แม่น้ำ	2	0	1	8	4

ตาราง 3.2 (ต่อ)

แหล่งน้ำ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ลำห้วย คลอง	0	1	5	12	6
บึง หนอง	0	1	2	1	0
ฝาย อ่างเก็บน้ำ	0	0	2	1	1
น้ำฝน	4	13	19	20	17
สระขุด บ่อขุด	0	0	8	1	0
น้ำพุ	0	0	0	0	1
ประปาหมู่บ้าน/ประปาภูเขา	0	0	0	3	0
บ่อน้ำตื้น/น้ำซับ	0	0	2	0	0
น้ำที่บำบัดแล้วจากโรงงาน มีคลองส่งน้ำ	1	0	0	0	0

3.3 อาชีพ

ในทุกพื้นที่ศึกษา อาชีพหลักของคนในหมู่บ้านอันดับหนึ่งคือ การเกษตร รองลงมาคือ ค้าขาย และรับราชการในหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป และรับจ้างทำการเกษตร ส่วนอาชีพอื่น ๆ พบได้ไม่มากนัก เช่นเดียวกับข้อมูลในการสำรวจรอบที่แล้ว พบว่ามี 2 หมู่บ้านในพื้นที่สูง ที่ชาวบ้านประกอบอาชีพเก็บของป่าขาย

ตาราง 3.3 จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามอาชีพส่วนใหญ่ของประชากร และพื้นที่
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

อาชีพ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
เกษตรกรรม	7	21	20	21	20
รับจ้างเกษตรกรรม	1	12	9	13	4
รับจ้างทั่วไป	3	7	14	6	15
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	9	9	15	14

ตาราง 3.3 (ต่อ)

อาชีพ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ค้าขาย	6	17	11	13	14
อื่น ๆ เย็บผ้า เสาถ่าน แพ้พัก	0	2	0	4	3
ทำงานในโรงงาน	4	2	1	0	3
หัตถกรรม	0	0	0	0	1
เก็บของป่าขาย	0	0	0	2	0

ในพื้นที่โครงการกาญจนบุรีมีหมู่บ้านที่ปลูกพืชไร่ ผัก ผลไม้ เป็นพืชหลักทางการเกษตร ตาราง 3.4 แสดงให้เห็นว่า มีหมู่บ้านที่ปลูกพืชไร่เป็นอาชีพถึง 81 หมู่บ้านจาก 89 หมู่บ้าน รองลงมาคือ การปลูกไม้ยืนต้น ทำสวนผัก และสวนผลไม้ ตามลำดับ ส่วนหมู่บ้านที่มีพื้นที่ปลูกข้าวเพื่อขายมีเพียง 43 หมู่บ้าน

ตาราง 3.4 จำนวนหมู่บ้านที่เพาะปลูกพืชเพื่อขาย จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

การเพาะปลูก	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ข้าว	3	18	6	7	9
พืชไร่	7	18	20	17	19
สวนผัก	4	7	15	15	16
สวนผลไม้	3	10	13	18	8
ไม้ยืนต้น	2	11	16	15	15
อื่น ๆ	1	4	2	1	1

ในจังหวัดกาญจนบุรี มีหมู่บ้านที่เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพมีใช้น้อย สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อขายที่พบมากที่สุดในการสำรวจทุกรอบคือ วัว ซึ่งมีอยู่ถึง 85 หมู่บ้านจากหมู่บ้านทั้งหมด 89 หมู่บ้าน สัตว์เศรษฐกิจที่พบรองลงมาคือ หมู และไก่ ส่วนควายและปลาไม่พบมากนัก ส่วนที่พบเพียง 1-3 หมู่บ้าน ได้แก่ กุ้ง กบ หมูป่า และสุนัข

ตาราง 3.5 จำนวนหมู่บ้านที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขาย จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

การเลี้ยงสัตว์	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
วัว	7	21	18	20	19
ควาย	0	4	4	10	3
หมู	4	17	16	12	14
ไก่	3	14	12	5	9
ปลา	3	5	3	10	4
กุ้ง	0	2	1	0	0
กบ	0	0	0	1	0
แพะ	1	1	0	0	2
เป็ด	0	0	4	0	1
แกะ	0	1	0	0	0
หมูป่า/สุนัข	0	0	2	0	0

ในการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเหล่านี้พบว่า มีโรคที่เกิดกับสัตว์เลี้ยง ได้แก่ โรคปากเท้าเปื่อย ไข้มาลาเรียในวัว อหิวาต์ไก่ อหิวาต์หมู ไข้หวัดนก ไข้หวัดไก่ ระบาดในหมู่บ้าน วิธีแก้ไข ปัญหาโรคสัตว์ นอกจากซื้อยารักษาเองและใช้วัคซีนฉีดแก้โรคต่าง ๆ แล้ว บางหมู่บ้านได้แจ้ง แก่ปศุสัตว์เพื่อขอความช่วยเหลือ

3.4 อุตสาหกรรมในหมู่บ้าน

จากการสอบถามถึงการประกอบอุตสาหกรรมภายในหมู่บ้าน รวมทั้งการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นั้น พบว่า 30 หมู่บ้านในพื้นที่ที่ศึกษามีโรงงานหรือสถานที่ ประกอบการอุตสาหกรรมอยู่ในหมู่บ้านจำนวน 49 แห่ง ในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองและพื้นที่ เศรษฐกิจผสมผสานพบว่า มีโรงงานในหมู่บ้านมากกว่าพื้นที่อื่น ได้แก่ โรงงานผลิตอิฐบล็อก

โรงงานทำกระดาษ/ไม้อัด โรงงานทำปุ๋ย โรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าในพื้นที่ปลูกข้าว มีโรงสีชุมชนอยู่ในหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน จากจำนวนทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ส่วนจำนวนโรงงานในหมู่บ้านที่เพิ่มมากขึ้นนี้ อาจเป็นผลพวงจากนโยบายของรัฐ เช่น หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) ที่สนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านหรือในตำบล

ตาราง 3.6 จำนวนหมู่บ้านที่มีอุตสาหกรรม (รวม OTOP) ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่

จำนวนโรงงาน	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
1 โรงงาน	0	3	2	7	5	17
2 โรงงาน	3	3	1	0	0	7
3 โรงงาน	2	1	0	1	2	6
รวม (หมู่บ้าน)	5	7	3	8	7	30

3.5 สาธารณูปโภค

จากการสำรวจในรอบที่ผ่านมา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งสาธารณูปโภคในหมู่บ้านอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในรอบ 1 (2543) แต่ในการสำรวจรอบ 5 (2547) เมื่อเปรียบเทียบกับรอบ 4 (2546) ไม่พบการเปลี่ยนแปลงมากนัก นั่นคือ พบว่าหมู่บ้านส่วนใหญ่สามารถติดต่อโดยสัญญาณจากโทรศัพท์มือถือได้ ยกเว้นในพื้นที่สูงที่ยังมีข้อจำกัดอยู่ แต่ชาวบ้านในทุกพื้นที่สามารถใช้โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านที่ใช้การได้จำนวนหนึ่ง จำนวนหมู่บ้านที่มีโทรศัพท์สาธารณะที่ใช้การได้นี้เปลี่ยนไปแต่ละรอบสำรวจ ซึ่งไม่ได้แสดงถึงแนวโน้ม เนื่องจากในเวลาสำรวจอาจเป็นเวลาโทรศัพท์สาธารณะสามารถใช้หรือใช้การไม่ได้เป็นสำคัญ

แม้ว่าชาวบ้านจะมียานพาหนะส่วนตัวสำหรับเดินทางมากขึ้น แต่พบว่าในหลายหมู่บ้านมีรถประจำทางผ่านหมู่บ้านที่ชาวบ้านใช้โดยสารเดินทางเข้าเมือง เช่น ในพื้นที่พืชไร่ หรือ

พื้นที่สูง มีหมู่บ้านมากกว่าครึ่งที่มีรถประจำทางผ่าน ส่วนหมู่บ้านที่เป็นต้นทางของรถโดยสารประจำทาง มีอยู่เพียง 9 หมู่บ้านจากทั้งหมด 89 หมู่บ้าน

ตาราง 3.7 จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามสาธารณูปโภคและพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

สาธารณูปโภค	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
โทรศัพท์สาธารณะใช้การได้	6	17	13	18	14
สัญญาณโทรศัพท์มือถือ	7	21	19	12	20
การใช้อินเทอร์เน็ต	1	2	0	0	3
รถประจำทางผ่านหมู่บ้าน	3	9	12	13	6
รถประจำทางที่มีต้นทางออกจากหมู่บ้าน	0	2	1	6	0

ผู้นำหมู่บ้าน ได้ให้ข้อมูลปัญหาน้ำท่วมขังว่ายังสามารถพบเห็นได้ในหลายหมู่บ้าน อาทิในพื้นที่สูง มีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาน้ำท่วมขังทำให้การเดินทางไปยังตัวอำเภอเป็นไปอย่างยากลำบากถึง 9 หมู่บ้าน (จาก 21 หมู่บ้าน) และในพื้นที่พืชไร่ พบปัญหาน้ำท่วมขัง 7 หมู่บ้าน (จาก 20 หมู่บ้าน) แต่ในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองทั้ง 7 หมู่บ้านไม่เคยประสบปัญหาน้ำท่วมขังเลย

ตาราง 3.8 จำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหาน้ำท่วมถึง จำแนกตามพื้นที่

มีปัญหาน้ำท่วม	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
มี	0	4	7	9	5	25
ไม่มี	7	17	13	12	15	64
รวม	7	21	20	21	20	89

3.6 สุขภาพอนามัย

ในการสำรวจทุกครั้งจะมีคำถามผู้นำชุมชนด้านสุขภาพอนามัยว่าโรคที่คนในหมู่บ้านส่วนมากเป็นคือโรคอะไร พบว่าในทุกปีจะมีผู้ป่วยเป็นโรคหัดมากที่สุดในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ปลูกข้าว โรคที่พบบ่อยรองลงมาก็คือ มาลาเรีย แต่มีจำนวนหมู่บ้านที่ระบุว่าชาวบ้านป่วยด้วยมาลาเรียลดลง ได้แก่ พื้นที่สูง ที่พบว่ามาลาเรียเป็นโรคสำคัญ ลดลงจาก 17 หมู่บ้านในรอบที่ 1 (2543) 15 หมู่บ้านในรอบที่ 4 (2546) และพบว่ามีเพียง 8 หมู่บ้านในรอบที่ 5 (2547) ส่วนโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจพบว่ามีเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ตาราง 3.9 จำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามโรคที่คนในหมู่บ้านเป็นส่วนมากและพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

โรค	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ไข้หวัด	5	17	13	7	9
มาลาเรีย	0	0	0	8	1
เบาหวาน	0	2	0	1	1
ไข้เลือดออก	0	0	0	0	2
โรคกระดูก	0	1	0	0	0
ระบบทางเดินหายใจ	0	0	1	2	2
โรคกระเพาะ	0	0	0	1	0
ปอด	0	0	0	1	0
ตับแข็ง	0	1	0	0	0

สำหรับสถานที่รักษาพยาบาลเมื่อเกิดเจ็บป่วย พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถไปรับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลในหมู่บ้าน (สถานีอนามัย) 13 แห่ง ที่เหลือ 76 หมู่บ้านไปรับการรักษานอกหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านในพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน

ตาราง 3.10 สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไปรับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย จำแนกตามพื้นที่

สถานพยาบาล	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ในหมู่บ้าน	1	3	1	6	2	13
นอกหมู่บ้าน	6	18	19	15	18	76
รวม	7	21	20	21	20	89

3.7 การรวมกลุ่มทางสังคม

ในการสำรวจรอบ 5 (2547) ได้เพิ่มคำถามสถานที่ที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมารวมกลุ่มกันเพื่อกิจกรรมทางสังคม ในกรณีที่มีการประชุมของหมู่บ้าน พบว่า 33 หมู่บ้านจาก 89 หมู่บ้านใช้ศาลาประชาคมของหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน (29 หมู่บ้าน) และใช้วัดเป็นสถานที่ประชุม 13 หมู่บ้าน

ตาราง 3.11 สถานที่ประชุมของหมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่

สถานที่ประชุม	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
วัด	1	4	3	3	2	13
โรงเรียน	1	0	4	1	2	8
ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน / บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	9	8	1	8	29
ศาลาเอนกประสงค์ / ศาลาประชาคม / ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน / ที่อ่าน หนังสือหมู่บ้าน	1	5	3	16	8	33
ที่ทำการ อบต.	0	0	1	0	0	1
ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน	1	0	0	0	0	1

ตาราง 3.11 (ต่อ)

สถานที่ประชุม	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พีชไร้	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ศูนย์พัฒนาอาชีพ / ศูนย์สาธิตการเกษตร	0	2	0	0	0	2
ศูนย์ข้อมูลตำบล	0	0	1	0	0	1
สถานีอนามัย	0	1	0	0	0	1
รวม	7	21	20	21	20	89

สำหรับสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้าน พบว่าจากจำนวน 89 หมู่บ้าน ผู้นำชุมชนบอกว่าภายในหมู่บ้านของตนเองไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจถึง 46 หมู่บ้าน ส่วนที่เหลือ 43 หมู่บ้าน ใช้สถานที่สนามฟุตบอลของโรงเรียนและสถานที่ของวัด สนามกีฬาของหมู่บ้านเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นส่วนใหญ่ ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ชาวบ้านมักไปใช้สนามฟุตบอลของโรงเรียนและวัดที่อยู่นอกหมู่บ้านเช่นกัน

ตาราง 3.12 สถานที่ในหมู่บ้านที่คนส่วนใหญ่ไปพักผ่อนหย่อนใจ จำแนกตามพื้นที่

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พีชไร้	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
สนามฟุตบอลโรงเรียน / วัด	2	7	8	4	5	26
สนามกีฬาหมู่บ้าน	0	2	2	1	0	5
อ่างเก็บน้ำหมู่บ้าน / ฝายน้ำล้น	0	0	0	0	1	1
ป่าชุมชน	0	0	1	0	0	1
สวนสาธารณะหมู่บ้าน	0	0	0	0	1	1
บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	0	1	0	0	0	1
ในโรงงาน	1	0	0	0	0	1
น้ำตก	0	0	0	1	0	1
เขื่อน	1	0	0	0	0	1
ศูนย์สาธิตการเกษตร	0	1	0	0	0	1
แพพักผ่อนแม่น้ำ	0	0	0	4	0	4
รวม	4	11	11	10	7	43

ในด้านสถานที่ที่ชาวบ้านไปทำบุญ พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ใน 47 หมู่บ้านไปทำบุญที่วัดภายในหมู่บ้าน โดยเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่สูง (19 หมู่บ้านจาก 21 หมู่บ้าน) ส่วนที่เหลือพบว่าชาวบ้านไปทำบุญนอกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นเพราะไม่มีวัดในหมู่บ้านหรือเพราะความศรัทธาในวัดนั้น

ตาราง 3.13 สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปทำบุญ จำแนกตามพื้นที่

สถานที่ทำบุญ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ในหมู่บ้าน	1	11	11	19	5	47
นอกหมู่บ้าน	3	10	9	2	15	42
รวม	7	21	20	21	20	89

สำหรับด้านการศึกษา พบว่าเด็กใน 42 หมู่บ้านสามารถเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนภายในหมู่บ้านของตนเอง ส่วนอีก 47 หมู่บ้าน เด็กต้องเดินทางไปเรียนชั้นประถมศึกษานอกหมู่บ้าน ในพื้นที่สูงซึ่งที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ห่างไกล จึงพบว่ามียุทธศาสตร์เรียนหนังสือภายในหมู่บ้านมากกว่าพื้นที่อื่น รองลงมาคือพื้นที่พืชไร่ (12 หมู่บ้าน)

ตาราง 3.14 สถานที่ที่เด็กส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปเรียนระดับประถมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

สถานที่เรียน	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ในหมู่บ้าน	1	7	12	17	5	42
นอกหมู่บ้าน	6	14	8	4	15	47
รวม (หมู่บ้าน)	7	21	20	21	20	89

3.8 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ในการสำรวจรอบที่ 5 (2547) ได้เพิ่มคำถามเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยตั้งคำถามถึงรอบระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาในหมู่บ้านที่ศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ พบว่ามีผู้ป่วยจากการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรหรือสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานถึง 90 คน และพื้นที่ปลูกพืชไร่ 33 คน ส่วนปัญหาน้ำเน่าเสียพบบ้าง 2-3 หมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบมากอีกปัญหาหนึ่งคือ ดินเสื่อมคุณภาพ เนื่องจากการใช้สารเคมีมากเกินไป ซึ่งพบในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกพืชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน ปัญหาด้านฝุ่นละอองและควันก็ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาในหมู่บ้านเช่นกัน

ตาราง 3.15 ปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน (พ.ศ.2543-2547) จำแนกตามพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
1. ปัญหาจากการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร / โรงงานอุตสาหกรรม	0	1	6	1	5
2. น้ำเน่าเสีย / อากาศเป็นพิษจากสถาน ประกอบการ	2	2	3	2	2
3. ดินเสื่อมคุณภาพ	5	12	14	9	12
4. ฝุ่นละออง / ควัน	1	2	4	4	2
5. ขยะ	2	0	0	0	0
6. กลิ่นเหม็น	0	0	1	1	1

3.9 ภัยธรรมชาติ

คำถามเกี่ยวกับภัยธรรมชาติในรอบสำรวจ 5 ปี พบว่าหมู่บ้านในพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน ประสบกับภัยธรรมชาติ อาทิ พายุ พายุลูกเห็บ น้ำท่วม และภัยแล้ง ส่วนพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองมีเพียง 1 หมู่บ้านที่ประสบภัยธรรมชาติ

ตาราง 3.16 ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้าน (พ.ศ.2543-2547) จำแนกตามพื้นที่

ภัยธรรมชาติ	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
มี	1	12	11	4	11	39
ไม่มี	6	9	9	17	9	50
รวม	7	21	20	21	20	89

3.10 สรุป

ในระหว่างการสำรวจข้อมูล 5 ปี (พ.ศ.2543-2547) ไม่พบการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพหรือโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการประกอบอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษามากนัก ที่เห็นชัดคือ สถานประกอบการเพื่อผลิตสินค้ามีเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่ควรให้ความสนใจมากขึ้นคือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน

4 ลักษณะทั่วไปของประชากร

อาร์ จำปกกลาย

4.1 จำนวนประชากร

ในการสำรวจรอบ 5 (2457) นี้ โครงการได้เจงนับประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากร จำนวนทั้งสิ้น 42,938 คน เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายประมาณ 2,000 กว่าคน กล่าวคือ มีผู้ชาย 20,396 คน และผู้หญิง 22,542 คน ถ้านับเป็นครัวเรือน พบว่ามีทั้งหมด 12,462 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่พบไม่แตกต่างจากการสำรวจรอบ 4 (2546) มากนัก การกระจายของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังยังคงพบมากที่สุดในพื้นที่สูง และน้อยที่สุดในพื้นที่พีชไร่ เช่นเดียวกับในการสำรวจรอบที่ผ่านมา (ตาราง 4.1 และ แผนภูมิ 4.1)

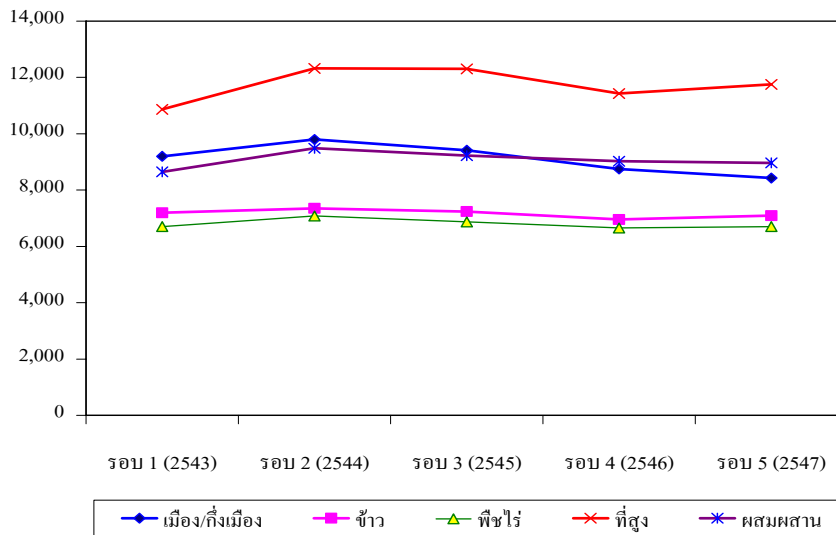
ตาราง 4.1 จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร จำแนกตามเพศ พื้นที่ และรอบการสำรวจ

	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พีชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ครัวเรือน						
รอบ 1 (2543)	2,580	1,888	1,845	2,939	2,360	11,612
รอบ 2 (2544)	2,776	1,969	1,968	3,328	2,616	12,657
รอบ 3 (2545)	2,664	2,024	1,986	3,399	2,607	12,680
รอบ 4 (2546)	2,550	1,985	1,976	3,235	2,610	12,356
รอบ 5 (2547)	2,499	2,047	1,981	3,327	2,608	12,462
ประชากรรวม						
รอบ 1 (2543)	9,198	7,196	6,706	10,868	8,646	42,614
รอบ 2 (2544)	9,797	7,348	7,079	12,318	9,487	46,029
รอบ 3 (2545)	9,416	7,239	6,869	12,299	9,220	45,043
รอบ 4 (2546)	8,751	6,955	6,657	11,429	9,024	42,816
รอบ 5 (2547)	8,426	7,091	6,706	11,753	8,962	42,938

ตาราง 4.1 (ต่อ)

	เมือง/กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ประชากรชาย						
รอบ 1 (2543)	4,257	3,371	3,256	5,454	4,088	20,378
รอบ 2 (2544)	4,594	3,437	3,429	6,225	4,512	22,197
รอบ 3 (2545)	4,431	3,358	3,324	6,182	4,378	21,673
รอบ 4 (2546)	4,044	3,219	3,203	5,620	4,264	20,350
รอบ 5 (2547)	3,895	3,293	3,214	5,802	4,192	20,396
ประชากรหญิง						
รอบ 1 (2543)	4,941	3,825	3,450	5,414	4,558	22,236
รอบ 2 (2544)	5,203	3,911	3,650	6,093	4,975	23,832
รอบ 3 (2545)	4,985	3,881	3,545	6,117	4,842	23,370
รอบ 4 (2546)	4,707	3,736	3,454	5,809	4,760	22,466
รอบ 5 (2547)	4,531	3,798	3,492	5,951	4,770	22,542

จำนวนประชากร (คน)

แผนภูมิ 4.1 จำนวนประชากรที่แจกจ่ายได้ จำแนกตามพื้นที่ และรอบสำรวจ

4.2 โครงสร้างอายุและเพศของประชากร

ตาราง 4.2 แสดงการกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุและพื้นที่จากการสำรวจล่าสุดรอบ 5 (2547) จะเห็นว่า โครงสร้างทางอายุของประชากรในรอบ 5 (2547) ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการสำรวจรอบก่อน ๆ มากนัก สอดคล้องกันทุกพื้นที่ ขณะเดียวกัน ปริมาณประชากร (แผนภูมิ 4.2-4.6) ซึ่งให้เห็นในทำนองเดียวกันว่า โครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรในทุกพื้นที่เฝ้าระวังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการสำรวจรอบก่อน ๆ มากนัก (ดูรายงานการสำรวจรอบ 1, 2, 3 และ 4 ประกอบ)

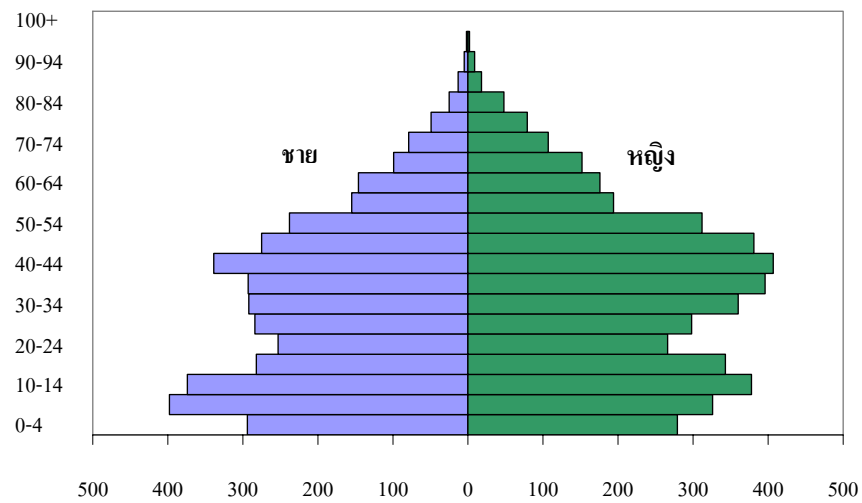
ตาราง 4.2 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ และพื้นที่, รอบ 5 (2547)

กลุ่มอายุ	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
0-4	6.8	8.0	7.9	12.0	7.8	8.8
5-9	8.6	10.1	10.7	12.4	9.9	10.5
10-14	8.9	9.8	10.6	11.6	10.1	10.3
15-19	7.4	6.9	7.0	5.6	6.5	6.6
20-24	6.2	4.7	5.2	5.2	5.2	5.3
25-29	6.9	6.4	7.0	6.3	7.4	6.8
30-34	7.7	7.6	8.0	7.9	8.0	7.8
35-39	8.2	8.5	8.0	7.9	7.9	8.1
40-44	8.9	8.2	8.2	7.2	7.7	8.0
45-49	7.8	6.7	7.2	7.0	7.3	7.2
50-54	6.5	6.0	5.4	4.7	6.1	5.7
55-59	4.1	4.0	3.9	3.6	4.4	4.0
60-64	3.8	3.8	3.6	2.8	3.7	3.5
65-69	3.0	3.2	3.1	2.3	2.8	2.8
70-74	2.2	2.8	2.0	1.8	2.6	2.2
75-79	1.5	1.7	1.1	1.0	1.4	1.3

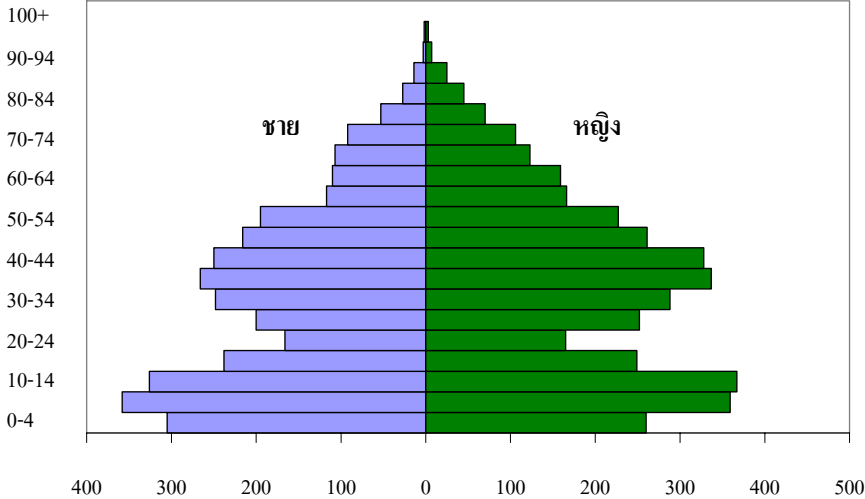
ตาราง 4.2 (ต่อ)

กลุ่มอายุ	เมือง/กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
80-84	0.9	1.0	0.6	0.3	0.7	0.7
85-89	0.4	0.6	0.2	0.2	0.3	0.3
90-94	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
95-99	0.0	0.1	0.0	0.0	-	0.0
100+	-	-	-	0.0	-	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	8,426	7,090	6,706	11,750	8,961	42,933

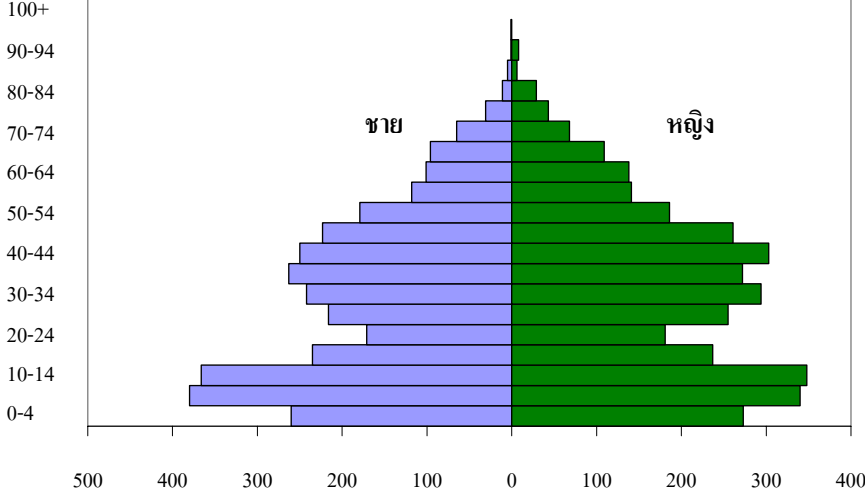
หมายเหตุ: จำนวนรวมแตกต่างจากตาราง 4.1 เนื่องจากไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบ หรือไม่ให้ข้อมูลเรื่องอายุ

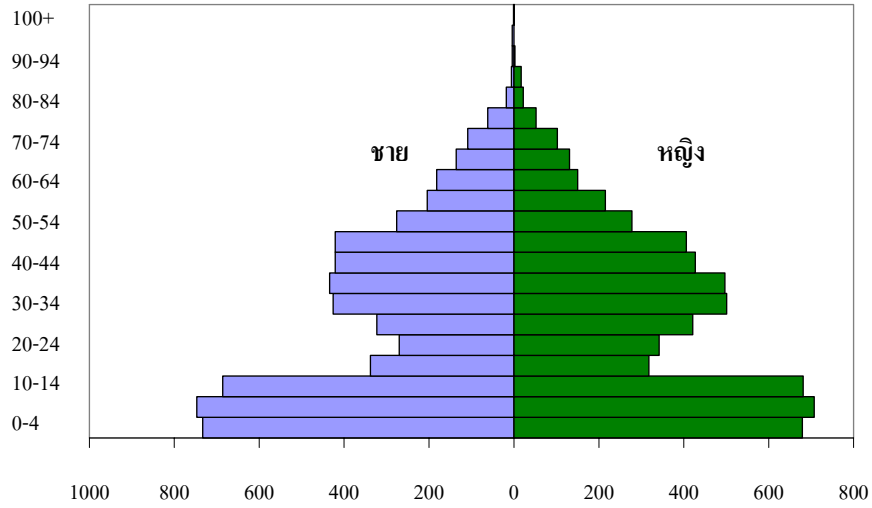
แผนภูมิ 4.2 ประชากร: เมือง/กิ่งเมือง

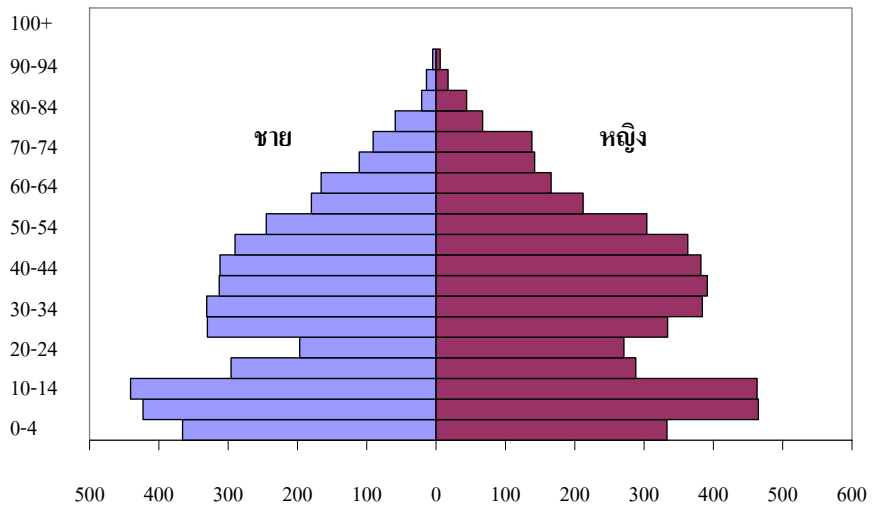
แผนภูมิ 4.3 ประชากร: ชัยภูมิ

แผนภูมิ 4.4 ประชากร: พิษณุโลก

แผนภูมิ 4.5 ประชากร: ที่สูง

แผนภูมิ 4.6 ประชากร: ผสมผสาน

ตาราง 4.3 แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่มอายุใหญ่ ๆ คือ ประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี) ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) และประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการสำรวจรอบ 5 (2547) กับรอบ 1 (2543) ถึงรอบ 4 (2546) พบว่า ประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีสัดส่วนมากที่สุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 36) และมีสัดส่วนน้อยที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 24) สอดคล้องกันในทุกกรอบของการสำรวจ ในทางตรงกันข้าม ในทุกรอบของการสำรวจเช่นเดียวกัน พบว่า ประชากรในวัยทำงานมีสัดส่วนสูงที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดวัยแรงงานที่เข้ามาหางานทำ (ร้อยละ 64) ประชากรวัยแรงงานมีสัดส่วนต่ำที่สุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 56) ในขณะเดียวกัน สัดส่วนประชากรวัยสูงอายุสูงที่สุดในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 13) และต่ำที่สุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 9) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในรอบที่ผ่านมา ประชากรวัยสูงอายุมิแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่

ตาราง 4.3 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พื้นที่ และรอบการสำรวจ

กลุ่มอายุ	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
0 – 14 ปี						
รอบ 1 (2543)	24.5	28.7	30.3	36.1	28.5	29.9
รอบ 2 (2544)	25.1	28.5	30.1	36.1	27.9	29.9
รอบ 3 (2545)	24.8	28.6	29.9	35.5	27.3	29.8
รอบ 4 (2546)	24.8	27.8	29.9	36.6	27.8	29.9
รอบ 5 (2547)	24.3	27.9	29.3	36.0	27.8	29.6
15 – 59 ปี						
รอบ 1 (2543)	65.2	59.0	60.5	56.6	61.2	60.4
รอบ 2 (2544)	64.3	59.0	60.7	56.3	61.8	60.2
รอบ 3 (2545)	64.3	58.2	59.5	56.2	61.0	60.0
รอบ 4 (2546)	63.9	58.8	59.6	54.9	60.9	59.4
รอบ 5 (2547)	63.7	58.8	60.1	55.5	60.5	59.4
60+ ปี						
รอบ 1 (2543)	10.3	12.3	9.2	7.3	10.3	9.7
รอบ 2 (2544)	10.6	12.5	9.2	7.6	10.3	9.8
รอบ 3 (2545)	11.0	13.2	9.7	7.8	10.6	10.2
รอบ 4 (2546)	11.4	13.4	10.4	8.5	11.3	10.8
รอบ 5 (2547)	12.0	13.3	10.6	8.5	11.7	11.0

นอกจากนี้ ประชากรอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ยังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 กลุ่ม คือ ประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป และอายุ 80 ปี ขึ้นไปที่เรียกกันว่า กลุ่มอายุสูงสุด แสดงให้เห็นอยู่ในตาราง 4.4 ในทุกรอบของการศึกษา ประชากรทั้งสองกลุ่มมีส่วนสูงที่สุดในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 13) และต่ำสุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 0.6)

ตาราง 4.4 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป และอายุ 80 ปี ขึ้นไป จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ

พื้นที่	60 ปี ขึ้นไป					80 ปี ขึ้นไป				
	รอบ 1 (2543)	รอบ 2 (2544)	รอบ 3 (2545)	รอบ 4 (2546)	รอบ 5 (2547)	รอบ 1 (2543)	รอบ 2 (2544)	รอบ 3 (2545)	รอบ 4 (2546)	รอบ 5 (2547)
เมือง/กึ่งเมือง	10.3	10.6	11	11.4	12.0	1.2	1.3	1.4	1.4	1.4
ข้าว	12.3	12.5	13.2	13.4	13.3	1.6	1.7	1.8	1.7	1.8
พืชไร่	9.1	9.2	9.8	10.4	10.6	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
ที่สูง	7.3	7.6	7.8	8.5	8.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6
ผสมผสาน	10.3	10.4	10.7	11.3	11.7	1.1	1.3	1.2	1.2	1.2
รวม	9.7	9.8	10.2	10.8	11.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1
จำนวน	4,242	4,514	4,611	4,617	4,713	560	505	513	473	491

4.3 อัตราส่วนเพศ

อัตราส่วนเพศ บอกรายงานผู้ชายต่อผู้หญิง 100 คน ตาราง 4.5 แสดงอัตราส่วนเพศแยกตามพื้นที่ และกลุ่มอายุ โดยแยกเป็นประชากรวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยสูงอายุ จากการสำรวจรอบ 5 (2547) จะเห็นว่า โดยทั่วไปแบบแผนของอัตราส่วนเพศของประชากรศึกษาสอดคล้องกับอัตราส่วนเพศในประชากรทั่วไป กล่าวคือ มีจำนวนผู้ชายมากกว่าผู้หญิงในช่วงอายุน้อย ๆ อัตราส่วนเพศจะค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น อัตราส่วนเพศจะสูงที่สุดในกลุ่มประชากรวัยเด็ก โดยมีเด็กชายประมาณ 103 คน ต่อเด็กหญิง 100 คน อัตราส่วนเพศลดลงในกลุ่มประชากรวัย

ทำงาน นั่นคือ มีผู้ชายประมาณ 86 คนต่อผู้หญิง 100 คน ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุมีผู้ชายน้อยกว่าผู้หญิงมากกว่ากลุ่มอื่น ในกลุ่มอายุสูงที่สุด มีผู้สูงอายุชายประมาณ 59 คน ต่อผู้สูงอายุหญิง 100 คน พื้นที่พีชไรมีจำนวนผู้สูงอายุชายต่อผู้สูงอายุหญิงต่ำที่สุด อย่างไรก็ตาม แบบแผนดังกล่าวมีข้อยกเว้นในพื้นที่ผสมผสานและพื้นที่สูง โดยในพื้นที่ผสมผสาน มีผู้หญิงมากกว่าผู้ชายในกลุ่มวัยเด็ก ส่วนในพื้นที่สูงมีผู้ชายมากกว่าผู้หญิงในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป

ตาราง 4.5 อัตราส่วนเพศ จำแนกตามกลุ่มอายุ และพื้นที่, รอบ 5 (2547)

กลุ่มอายุ	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พีชไร	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
0 – 14 ปี	108.4	100.3	104.7	104.8	97.5	103.2
15 – 59 ปี	81.5	83.4	89.1	91.4	85.1	86.2
60+ ปี	70.7	75.8	77.6	109.4	80.5	82.2
80+ ปี	58.4	57.5	41.9	78.6	59.7	58.9
รวม	85.5	86.1	91.4	97.4	87.5	90.1
จำนวน	8,426	7,090	6,706	11,750	8,961	42,933

ตาราง 4.6 เปรียบเทียบอัตราส่วนเพศตั้งแต่รอบ 1 ถึงรอบ 5 โดยไม่แยกกลุ่มอายุ อัตราส่วนเพศในภาพรวมของประชากรทุกพื้นที่ ซึ่งว่าจำนวนผู้ชายน้อยกว่าผู้หญิงอย่างไม่เปลี่ยนแปลงจากการสำรวจตั้งแต่รอบ 1 (2543) ถึงรอบ 5 (2547) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่พบว่า ประชากรในพื้นที่สูงและพื้นที่พีชไรมีอัตราส่วนเพศสูงกว่าพื้นที่อื่นในทุกรอบของการสำรวจ โดยเฉพาะในพื้นที่สูงจำนวนผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเล็กน้อยในการสำรวจรอบ 2 (2544) และรอบ 3 (2545)

ตาราง 4.6 อัตราส่วนเพศ จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ

รอบการสำรวจ	เมือง/กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
รอบ 1 (2546)	86.1	87.8	93.6	99.8	88.9	91.5
รอบ 2 (2544)	87.3	87.8	93.5	101.7	90.2	92.6
รอบ 3 (2545)	88.9	86.5	93.8	101.1	90.4	92.7
รอบ 4 (2546)	85.9	86.2	92.7	96.7	89.6	90.6
รอบ 5 (2547)	86.0	86.7	92.0	97.5	87.9	90.5

4.4 อายุมัธยฐาน

เมื่อพิจารณาอายุมัธยฐานซึ่งเป็นอายุที่อยู่กึ่งกลางเมื่อแบ่งประชากรออกเป็นสองกลุ่มเท่า ๆ กัน (ตาราง 4.7) โดยเปรียบเทียบตามพื้นที่ ตั้งแต่รอบ 1 (2543) ถึง รอบ 5 (2547) จะเห็นว่า ประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังมีอายุมัธยฐานเพิ่มขึ้นประมาณ 2 ปี จาก 29 ปี ในการสำรวจรอบแรก (2543) เป็น 31 ปี ในอีก 4 ปีต่อมา (2547) ประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง และพื้นที่ปลูกข้าวมีอายุมัธยฐานสูงสุดที่สุด คือ 33 และ 32 ปี ตามลำดับ ในขณะที่ประชากรในพื้นที่สูงมีอายุมัธยฐานต่ำที่สุด คือ 27 ปี สอดคล้องกับโครงสร้างอายุที่กล่าวมาข้างต้นที่พบว่า ประชากรในวัยเด็กมีสัดส่วนสูงที่สุดในพื้นที่สูง และต่ำที่สุดในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง

ตาราง 4.7 อายุมัธยฐานของประชากร จำแนกตามพื้นที่ และรอบการสำรวจ

รอบการสำรวจ	เมือง/กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
รอบ 1 (2546)	31.0	30.0	28.0	26.0	30.0	29.0
รอบ 2 (2544)	31.0	30.0	28.0	26.0	29.0	29.0
รอบ 3 (2545)	30.0	29.0	28.0	25.0	29.0	28.0
รอบ 4 (2546)	32.0	32.0	30.0	27.0	31.0	30.0
รอบ 5 (2547)	33.0	32.0	30.0	27.0	31.0	31.0

4.5 อัตราส่วนฟุ้งฟิง

ตาราง 4.8 แสดงอัตราส่วนฟุ้งฟิงรวม อัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยเด็ก และอัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยสูงอายุของประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ จากการสำรวจรอบ 5 (2547) ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลครั้งล่าสุด ประชากรวัยทำงาน 100 คน จะต้องรับภาระเด็กและผู้สูงอายุ ประมาณ 68 คน โดยเป็นภาระจากเด็ก 50 คน และจากผู้สูงอายุ 19 คน ไม่แตกต่างจากการสำรวจรอบ 4 (2546) เนื่องจากโครงสร้างทางอายุของการประชากรศึกษาจากการสำรวจรอบ 5 (2547) ไม่แตกต่างจากการสำรวจรอบ 4 (2546) มากนัก

เนื่องจากอัตราส่วนฟุ้งฟิงรวมจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับขนาดของประชากรวัยเด็กและประชากรวัยสูงอายุ จึงพบว่า ประชากรในพื้นที่สูงซึ่งมีประชากรวัยเด็กสูงที่สุดมีอัตราส่วนฟุ้งฟิงรวมสูงที่สุดในทุกรอบการสำรวจ (ดูรายงานรอบ 4 (2546)) ในขณะที่พื้นที่เมือง/กึ่งเมืองมีอัตราส่วนฟุ้งฟิงต่ำที่สุดเพราะมีประชากรวัยเด็กต่ำที่สุด จากข้อมูลรอบ 5 (2547) คนวัยทำงานในพื้นที่สูง 100 คน ต้องรับภาระเด็กและคนสูงอายุประมาณ 80 คน (เด็ก 65 คน ผู้สูงอายุ 15 คน) คิดเป็นเกือบ 1.5 เท่าของพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองซึ่งคนวัยทำงาน 100 คนต้องรับภาระเด็กและคนสูงอายุประมาณ 57 คน (เด็ก 38 คน ผู้สูงอายุ 19 คน)

ตาราง 4.8 อัตราส่วนฟุ้งฟิงรวม อัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยเด็ก อัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยสูงอายุ จำแนกตามพื้นที่, รอบ 5 (2547)

	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
อัตราส่วนฟุ้งฟิงรวม	57.0	70.1	66.5	80.3	65.2	68.3
อัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยเด็ก	38.2	47.4	48.8	64.9	45.9	49.9
อัตราส่วนฟุ้งฟิงวัยสูงอายุ	18.8	22.7	17.7	15.3	19.3	18.5
จำนวน	8,426	7,090	6,706	11,750	8,961	42,933

4.6 สรุป

ในการสำรวจรอบ 5 (2547) นี้ เจงนับประชากรได้ทั้งหมด 42,938 คน จาก 12,462 ครัวเรือน เป็นประชากรหญิงมากกว่าประชากรชายเล็กน้อย สอดคล้องกันทุกพื้นที่ ประชากรที่เจงนับได้อยู่ในพื้นที่สูงมากที่สุด จำนวนประชากรที่เจงนับได้ค่อนข้างคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจรอบ 4 (2546) โครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรไม่แตกต่างจากการสำรวจใน 4 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ผู้ชายมีจำนวนมากกว่าผู้หญิงในวัยเด็ก แต่มีจำนวนน้อยกว่าผู้หญิงเมื่ออายุมากขึ้น ประชากรในพื้นที่สูงมีส่วนประชากรในวัยเด็กสูงกว่าประชากรในพื้นที่อื่นมาก เป็นผลให้พื้นที่นี้มีอัตราส่วนพึ่งพิงสูงสุด ขณะเดียวกัน อัตราส่วนพึ่งพิงต่ำที่สุดในพื้นที่เมือง ซึ่งมีประชากรวัยเด็กต่ำที่สุด

5 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สรินทร์ เกษย์

ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในบทนี้ นำเสนอข้อมูลตามพื้นที่เป้าหมายทางประชากร และเพศชายหญิง โดยครอบคลุม 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาชีพของบุคคลที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป การศึกษาของบุคคลอายุ 7 ปีขึ้นไป และการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของครัวเรือน

5.1 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาชีพหลักในการสำรวจครั้งนี้ หมายถึง อาชีพหลักในความคิดเห็นของผู้ตอบ ในกรณีที่มีอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ และไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าอะไรคืออาชีพหลักของตนเอง การสำรวจครั้งนี้ใช้เกณฑ์ว่า อาชีพหลักหมายถึง กิจกรรมหลักที่บุคคลใช้เวลาในการทำมากที่สุด ซึ่งรายงานนี้จัดกลุ่มอาชีพหลักออกเป็น 9 กลุ่มอาชีพ คือ เกษตรกรรม วิชาชีพ/วิชาการ ธุรกิจและการจัดการ ค้าขาย บริการ คมนาคม/ขนส่ง ฝีมือและแรงงาน อาชีพอื่น ๆ และนักเรียน นักศึกษาผู้ที่ไม่ได้ทำงานด้วย

การประกอบอาชีพของประชากรมีความแตกต่างอย่างชัดเจนตามพื้นที่เป้าหมายทางประชากร (ตาราง 5.1 และ 5.2) การเกษตรเป็นกิจกรรมที่ประชากรทั้งหญิงและชายยึดเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนที่มากที่สุด ยกเว้นพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองซึ่งประชากรมีอาชีพฝีมือและแรงงานเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนที่สูงที่สุดสำหรับผู้ชาย (ร้อยละ 25.8) และมีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนที่สูงที่สุดสำหรับผู้หญิง (ร้อยละ 20.6) อย่างไรก็ตาม พบว่า แม้แต่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง การเกษตรก็ยังเป็นอาชีพที่สำคัญ กล่าวคือ สัดส่วนของคนเมือง/กึ่งเมืองที่ทำการเกษตรสูงเป็นอันดับสอง รองจากอาชีพฝีมือและแรงงานในกลุ่มผู้ชาย (ร้อยละ 16) และรองจากอาชีพค้าขายในกลุ่มผู้หญิง (ร้อยละ 14.9) สำหรับพื้นที่ที่ทำอาชีพเกษตรในสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ คือ พื้นที่สูงสำหรับผู้ชาย (ร้อยละ 67.4) และพืชไร่สำหรับผู้หญิง (ร้อยละ 56.7)

นอกจากอาชีพเกษตรกรรม ฝีมือและแรงงาน และค้าขายแล้ว ประชากรที่อยู่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองยังมีความแตกต่างจากคนในพื้นที่อื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดเจนคืออาชีพ วิชาชีพ/วิชาการ และบริการ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองทำงานประเภทวิชาชีพ/วิชาการ และบริการ ในสัดส่วนที่สูงกว่าประชากรที่อยู่ในพื้นที่อื่นมาก

สำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำงานนั้น พบว่า ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่ปลูกข้าว มีผู้ชายที่ไม่ได้ทำงานในสัดส่วนที่สูงที่สุดใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 11.1 และ 10.2 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้หญิงที่ไม่ทำงานมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชายในทุกพื้นที่ และสูงสุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 32.7) อย่างไรก็ตามสัดส่วนของผู้หญิงที่ไม่ได้ทำงานนี้รวมถึงผู้หญิงแต่งงานที่ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างเดียว ซึ่งเป็นการทำงานอย่างหนึ่งเพียงแต่ไม่นับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้นเอง

ตาราง 5.1 การกระจายร้อยละของประชากรชายอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ	พื้นที่				
	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ไม่ได้ทำงาน	11.1	10.2	9.0	7.4	9.6
วิชาชีพ/วิชาการ	5.7	1.2	0.9	2.7	2.0
ธุรกิจและการจัดการ	1.8	0.9	0.9	1.1	0.9
เสมียน	2.0	0.5	1.2	0.4	0.9
ค้าขาย	14.9	5.1	3.7	3.6	6.0
การบริการ	6.8	1.6	2.7	2.9	3.0
เกษตรกรรม	16.0	56.4	63.8	67.4	52.0
การคมนาคมขนส่ง	6.6	3.7	3.1	1.5	5.3
ฝีมือและแรงงาน	25.8	14.3	10.4	6.3	14.3
อาชีพอื่น ๆ	1.5	0.6	0.7	3.2	1.3
นักเรียน	7.2	5.4	3.7	3.3	4.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	2,543	2,195	2,038	3,296	2,752

ตาราง 5.2 การกระจายร้อยละของประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ	พื้นที่				
	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ไม่ได้ทำงาน	28.7	24.6	20.3	32.7	24.0
วิชาชีพ/วิชาการ	7.9	1.4	1.5	2.5	2.2
ธุรกิจและการจัดการ	0.6	0.1	0.2	0.1	0.4
เสมียน	3.8	0.7	2.3	0.5	2.2
ค้าขาย	20.6	7.5	6.6	7.8	10.1
การบริการ	6.1	1.7	3.1	2.1	4.0
เกษตรกรรม	14.9	47.8	56.7	46.5	45.4
การคมนาคมขนส่ง	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1
ฝีมือและแรงงาน	9.2	9.7	4.8	3.3	6.6
อาชีพอื่น ๆ	0.6	0.3	0.6	2.0	0.3
นักเรียน	7.6	6.2	3.9	2.5	4.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	3,278	2,717	2,409	3,690	3,337

5.2 การศึกษา

การศึกษา เป็นตัวชี้วัดสถานะทางสังคมที่มีความสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่ง รายงานส่วนนี้นำเสนอข้อมูลด้านการศึกษาของประชากรทั้งผู้หญิงและผู้ชายอายุ 7 ปีขึ้นไปในแต่ละพื้นที่ การศึกษาในที่นี้หมายถึงการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน (การศึกษานอกโรงเรียน หรือ กศน.) แต่ไม่รวมผู้ที่เรียนทางศาสนา และไม่รวมผู้ที่ไม่ตอบคำถามนี้ หรือให้คำตอบที่ไม่สามารถจัดระดับการศึกษาได้ ในที่นี้แบ่งระดับการศึกษาเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือมีการศึกษาน้อยกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้เรียนหนังสือ แต่จบการศึกษาน้อยกว่าชั้น ป.6 กลุ่มที่จบประถมศึกษาตอนต้น คือ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่

จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือได้เรียนระดับมัธยมศึกษาบ้างแม้จะไม่จบมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือได้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายบ้าง และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 5.3 แสดงให้เห็นว่า โอกาสทางการศึกษาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ยิ่งไปกว่านั้น ยังชี้ให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างผู้หญิงและผู้ชายด้วย ในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศ เมื่อพิจารณาตามพื้นที่ จะเห็นว่ามีความแตกต่างอย่างชัดเจนในเรื่องโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีสัดส่วนต่ำที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 3 สำหรับผู้ชาย และประมาณร้อยละ 8 สำหรับผู้หญิง ส่วนในพื้นที่อื่นก็มีความแตกต่างกันในสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือ พื้นที่ที่มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือสูงสุด คือ พื้นที่สูง ประมาณร้อยละ 25 สำหรับผู้ชาย และประมาณร้อยละ 32 สำหรับผู้หญิง การที่ผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงมีสัดส่วนของคนที่ไม่เคยเรียนหนังสือสูงที่สุดอาจเป็นเพราะประชากรในพื้นที่สูงประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งอาจมีโอกาเรียนหนังสือในระบบโรงเรียนของประเทศไทยน้อยกว่าคนไทยโดยทั่วไป

พื้นที่พีชไร่ ปลูกข้าว และเศรษฐกิจผสมผสานมีสัดส่วนของประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือไม่เหลื่อมล้ำกันมากนัก โดยผู้ไม่เคยเรียนหนังสือในพื้นที่เหล่านี้ มีสัดส่วนสูงกว่าประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง แต่ต่ำกว่าพื้นที่สูงอย่างชัดเจน

ตาราง 5.3 การกระจายร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และพื้นที่

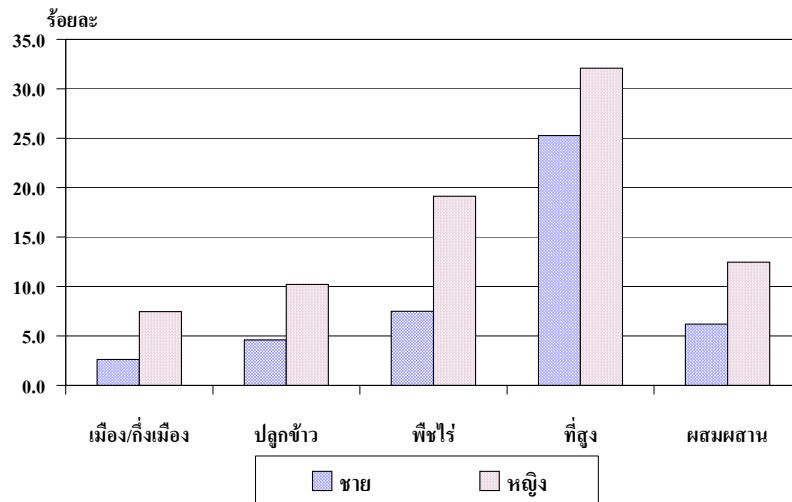
ระดับการศึกษา	พื้นที่				
	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ชาย	2.6	4.6	7.5	25.3	6.2
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2.6	4.6	7.5	25.3	6.2
จบน้อยกว่าประถมศึกษา	37.9	49.6	48.2	44.4	45.7
จบประถมศึกษา	12.8	19.9	22.5	11.7	18.1
จบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือน้อยกว่า	16.9	14.0	12.9	10.3	14.1
จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือน้อยกว่า	15.2	8.8	7.0	5.7	10.7
จบมากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	14.4	3.2	1.9	2.7	5.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	3,275	2,370	2,513	4,488	3,649
หญิง	7.5	10.2	19.1	32.1	12.5
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7.5	10.2	19.1	32.1	12.5
จบน้อยกว่าประถมศึกษา	40.7	51.0	44.6	41.8	47.0
จบประถมศึกษา	11.3	17.9	18.8	11.4	17.2
จบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือน้อยกว่า	13.8	11.0	10.2	8.0	11.2
จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือน้อยกว่า	12.3	7.0	5.1	3.9	7.1
จบมากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	14.5	2.9	2.1	2.7	5.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	3,965	2,857	2,791	4,733	4,237

สำหรับผู้ที่เคยได้รับการศึกษานั้น พบว่า ในทุกพื้นที่ผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มีสัดส่วนสูงที่สุด ทั้งหญิงและชาย อยู่ระหว่างประมาณร้อยละ 40 ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และ ประมาณร้อยละ 50 ในพื้นที่ปลูกข้าว

โอกาสทางการศึกษาของผู้ที่อยู่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองได้รับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาในสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ อย่าง

เห็นได้ชัด โดยเฉพาะการศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ชายในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ได้รับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ชายในพื้นที่ปลูกข้าว และที่สูงประมาณ 5 เท่า มากกว่าพื้นที่พืชไร่ 7 เท่า และมากกว่าพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานเกือบ 3 เท่า

ความแตกต่างในโอกาสทางการศึกษาระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเป็นอีกข้อมูลหนึ่ง ที่การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจน โดยทั่วไปแล้ว ผู้หญิงได้รับการศึกษาน้อยกว่าผู้ชายในทุกพื้นที่ใฝ่าระวังทางประชากร สัดส่วนผู้หญิงที่ไม่ได้เรียนหนังสือสูงกว่าผู้ชายในทุกพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ความไม่เท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิงและผู้ชายในแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกันด้วย แผนภูมิ 5.1 แสดงร้อยละของผู้หญิง และผู้ชายในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ พบว่า นอกจากสัดส่วนของประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ศึกษาแล้ว ความแตกต่างระหว่างเพศในการได้รับการศึกษาในแต่ละพื้นที่ก็ไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างผู้หญิงและผู้ชายน้อยที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และมากที่สุดในพื้นที่พืชไร่ ส่วนพื้นที่สูงซึ่งประชากรมีการศึกษาน้อยกว่าพื้นที่อื่นนั้น ความแตกต่างในโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิง และผู้ชายอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันกับประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน

แผนภูมิ 5.1 ร้อยละประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จำแนกตามเพศ และพื้นที่

5.3 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันเป็นข้อมูลหนึ่ง que แสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประชากรในแต่ละพื้นที่ และอาจบอกถึงความแตกต่างด้านเชื้อชาติได้ในระดับหนึ่ง ตาราง 5.4 แสดงร้อยละการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของครัวเรือนตามพื้นที่ จะเห็นว่า ครัวเรือนของประชากรศึกษาใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ (เกินกว่าร้อยละ 90) ในทุกพื้นที่ที่เฝ้าระวังทางประชากร ยกเว้นพื้นที่สูงที่มีครัวเรือนพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันเพียงร้อยละ 51 และใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยในชีวิตประจำวันค่อนข้างหลากหลาย กลุ่มที่พูดภาษากะเหรี่ยง กะหรวัง และปาละญอมีส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มที่พูดภาษาอื่น ๆ กล่าวคือ ในทุก ๆ 5 ครัวเรือนในพื้นที่สูง จะพบ 1 ครัวเรือนที่พูดภาษากะเหรี่ยง กะหรวัง และปาละญอ นอกจากนี้ ประมาณ 1 ใน 10 ของครัวเรือนพูดภาษามอญ หรือลาวในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกันครัวเรือนที่พูดภาษาพม่ามีร้อยละ 6

ตาราง 5.4 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันในครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่

ภาษา	พื้นที่				
	เมือง/กึ่งเมือง	ปลูกข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
ไทย	98.0	97.7	95.8	51.0	93.8
มอญ	0.1	0.1	0.1	10.2	1.7
ลาว	1.3	2.2	4.1	10.5	2.9
พม่า	0.3	0.0	0.0	5.9	0.9
กะเหรี่ยง/กะหรวัง/ปาละญอ	0.2	0.0	0.0	21.4	0.4
อื่นๆ	0.2	0.0	0.0	1.0	0.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	2,397	1,735	1,778	3,324	2,601

5.4 สรุป

เกษตรกรรมยังคงเป็นอาชีพที่ชาวกาญจนบุรีในทุกพื้นที่ศึกษายึดเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนสูงที่สุด ยกเว้นพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง อาชีพที่สำคัญรองลงมาจากการทำงานเกษตรสำหรับผู้ชาย คือ อาชีพฝีมือและแรงงาน และค้าขาย ตามลำดับ สำหรับผู้หญิง คือ ค้าขาย และ ฝีมือและแรงงาน ตามลำดับ สำหรับพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนั้น ผู้ชายมีอาชีพฝีมือและแรงงานในสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือ เกษตรกรรม และค้าขาย ตามลำดับ สำหรับผู้หญิงมีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือ เกษตรกรรม และอาชีพฝีมือและแรงงาน ตามลำดับ ผู้ชายไม่ทำงานในสัดส่วนที่ต่ำกว่าผู้หญิงในทุกพื้นที่ ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง มีผู้ชายที่ไม่ได้ทำงานในสัดส่วนที่สูงที่สุด ส่วนผู้หญิงที่ไม่ทำงานมีสัดส่วนสูงสุดในพื้นที่สูง

โอกาสทางการศึกษาของประชากรที่อยู่ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองกับพื้นที่อื่น ๆ และระหว่างหญิงและชายแตกต่างกันอย่างชัดเจน ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีสัดส่วนต่ำที่สุด และได้รับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาในสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด พื้นที่ที่มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือสูงสุด คือ พื้นที่สูง ส่วนพื้นที่พีชไร่ ปลูกข้าว และเศรษฐกิจผสมผสานมีสัดส่วนของประชากรที่ไม่ได้เรียนหนังสือไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้ พบว่าผู้หญิงที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชายในทุกพื้นที่ ขณะเดียวกัน สัดส่วนของผู้หญิงที่ได้รับการศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษาต่ำกว่าผู้ชาย ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย น้อยที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองและมากที่สุดในพื้นที่พีชไร่

ครัวเรือนเกือบทั้งหมดของประชากรศึกษาใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกันทุกพื้นที่ศึกษา ยกเว้นพื้นที่สูงที่มีครัวเรือนพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันไม่ถึง 2 ใน 3 ที่เหลือส่วนใหญ่ใช้ภาษาภาษากะเหรี่ยง กะหรั่ง และปาละญอ รองลงมา คือ มอญ ลาว และพม่า

6 การย้ายถิ่น

สุริยพร พันพั่ง และฟิลิป เกสท์

การย้ายถิ่น ในรายงานฉบับนี้ หมายถึง การย้ายถิ่นของบุคคล ทั้งย้ายถิ่นเข้าและย้ายถิ่นออก ในช่วงระหว่าง 1 กรกฎาคม 2546 ถึง 30 มิถุนายน 2547 ระหว่างหมู่บ้านที่เป็นสถานที่อาศัยในพื้นที่เฟ้ระวังทางประชากรของโครงการในขณะที่ทำการสำรวจ โดยบุคคลนั้นย้ายออกไปอยู่ที่อื่น หรือย้ายเข้ามาอยู่ในครัวเรือนปัจจุบัน ตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป ซึ่งข้อมูลการย้ายถิ่นได้มาจากแบบสอบถามครัวเรือนที่รวบรวมสถานภาพการย้ายถิ่นของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน โดยการนำรายชื่อสมาชิกครัวเรือนจากการสำรวจรอบ 4 (2546) มาตรวจสอบและปรับปรุง เพราะฉะนั้นในที่นี้ผู้ย้ายถิ่นออก หมายถึง ผู้ที่เคยอยู่ในครัวเรือนนั้น แต่ขณะนี้ไปอยู่ที่อื่น ๆ นอกหมู่บ้าน และผู้ย้ายถิ่นเข้า หมายถึงผู้ที่เคยอยู่ที่อื่นนอกหมู่บ้าน แต่ขณะนี้อาศัยในครัวเรือนที่กำลังเข้าไปเก็บข้อมูล ในขณะที่สมาชิกปัจจุบันของครัวเรือนทั้งสองรอบของการสำรวจถูกกำหนดว่าเป็นผู้ไม่ย้ายถิ่น

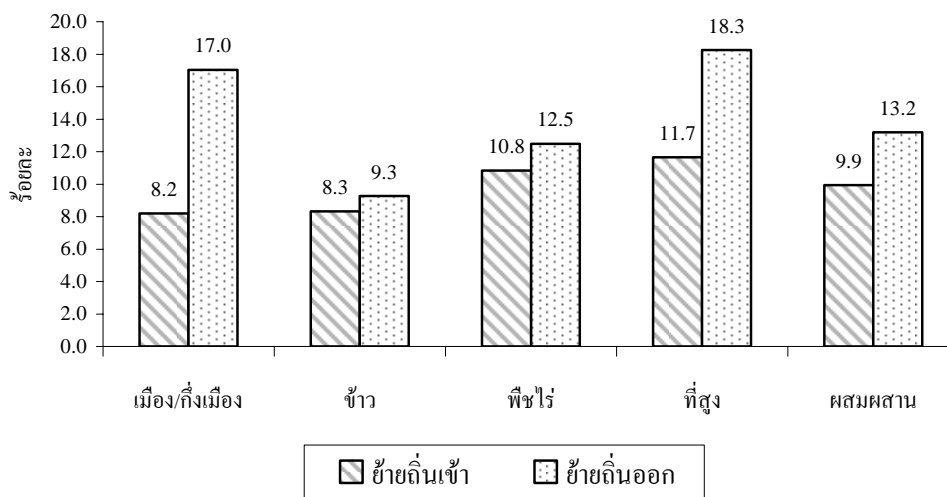
อัตราการย้ายถิ่นเข้าและย้ายถิ่นออกคำนวณจากจำนวนผู้ที่ย้ายถิ่นออก หรือย้ายถิ่นเข้าต่อประชากร 100 คน ในพื้นที่เฟ้ระวังทางประชากรขณะนั้น ๆ และเนื่องจากการสำรวจรอบ 1 (2543) นั้น สามารถคำนวณได้เพียงอัตราการย้ายถิ่นเข้า ดังนั้นในรายงานฉบับนี้ จึงไม่สามารถเปรียบเทียบการย้ายถิ่นออกจากพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่รอบ 1 (2543) ถึงรอบ 5 (2547)

ประมาณร้อยละ 75 ของประชากรในพื้นที่เฟ้ระวังทางประชากร เป็นผู้ไม่ย้ายถิ่นในปีก่อนหน้าการสำรวจ ในขณะที่อัตราการย้ายถิ่นออก เท่ากับ 15 และอัตราการย้ายถิ่นเข้า เท่ากับ 10 ต่อประชากร 100 คน โดยอัตราการย้ายถิ่นออกสุทธิ เท่ากับร้อยละ 5 (ตาราง 6.1)

อัตราการย้ายถิ่นเข้า และการย้ายถิ่นออกสูงสุดในพื้นที่สูง คือ ร้อยละ 18 และ 12 ตามลำดับ โดยมีอัตราการย้ายถิ่นออกสุทธิ เท่ากับร้อยละ 6 ในขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวมีอัตราการย้ายถิ่นออกต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 9 และมีอัตราการย้ายถิ่นเข้าต่ำที่สุดเช่นกัน เท่ากับร้อยละ 8 ซึ่งเท่ากับอัตราการย้ายถิ่นเข้าในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ตาราง 6.1 และแผนภูมิ 6.1) การที่อัตราการย้ายถิ่นเข้าในเมืองต่ำ อาจเนื่องมาจากการปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ของครัวเรือนในพื้นที่เมืองสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกรอบการสำรวจ จึงเป็นไปได้ที่พนักงานสัมภาษณ์จะไม่สามารถสอบถามและบันทึกข้อมูล โดยเฉพาะครัวเรือนใหม่ที่ย้ายเข้ามาในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากร ทำให้มีจำนวนคนย้ายเข้ามาในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

ตาราง 6.1 อัตราการย้ายถิ่นออก การย้ายถิ่นเข้า และจำนวนประชากร จำแนกตามพื้นที่, รอบ 5 (2547)

	เมือง /กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ย้ายถิ่นออก	17.0	9.3	12.5	18.3	13.2	14.7
ย้ายถิ่นเข้า	8.2	8.3	10.8	11.7	9.9	9.9
ไม่ย้ายถิ่น	74.8	82.4	76.7	70.1	76.9	75.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	9,729	7,488	7,240	13,102	9,793	47,352

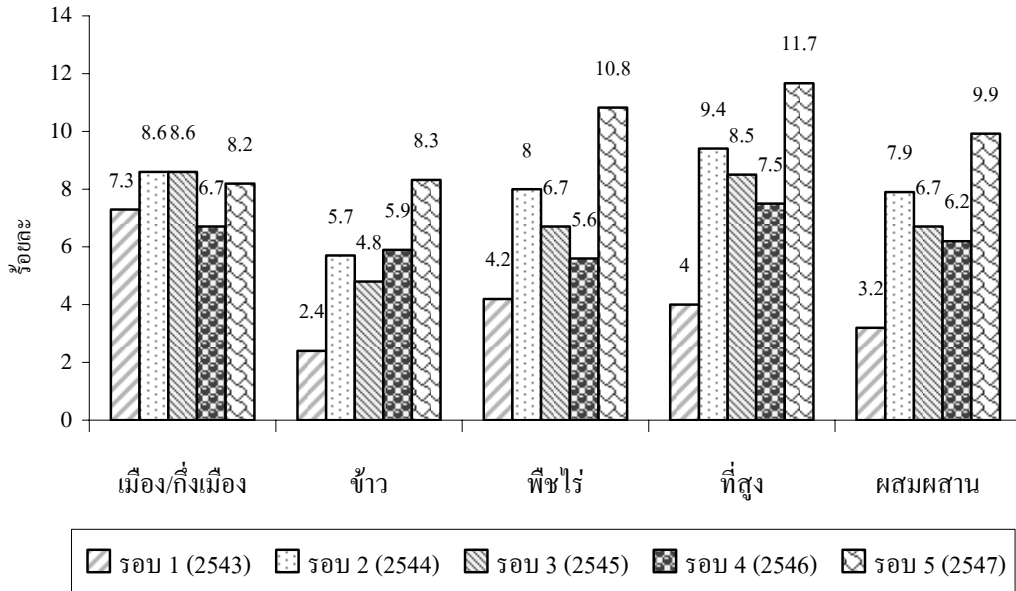

แผนภูมิ 6.1 อัตราการย้ายถิ่นเข้า และอัตราการย้ายถิ่นออก, รอบ 5 (2547)

จากการสำรวจตั้งแต่ รอบ 1 (2543) ถึง รอบ 5 (2547) พบว่าอัตราการย้ายออก เพิ่มขึ้นทุกรอบการสำรวจ โดยเฉพาะในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง ที่สูง และเศรษฐกิจผสมผสาน อย่างไรก็ตาม อัตราการย้ายถิ่นออกในพื้นที่ปลูกข้าว และพีชไร่ ในรอบนี้เกือบเท่า ๆ กับรอบ 4 (2546) ในขณะที่อัตราการย้ายถิ่นเข้าในทุกพื้นที่ใ้เฝ้าระวังทางประชากรลดลงมาในทุกรอบที่ทำการศึกษา แต่อัตราการย้ายถิ่นกลับเพิ่มขึ้นมา ในรอบ 5 (2547)

6.1 การย้ายถิ่นเข้า

อัตราการย้ายถิ่นเข้าของประชากรในการสำรวจรอบ 5 (2547) สูงกว่าอัตราการย้ายถิ่นเข้าของประชากรในการสำรวจรอบ 4 (2546) ในทุกพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากร กล่าวคือ ในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง อัตราการย้ายถิ่นเข้าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็น 8 พื้นที่ปลูกข้าว เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 เป็น 8 พื้นที่พีชไร่ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 เป็น 11 พื้นที่สูงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8 เป็น 12 และในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 เป็น 10 (แผนภูมิ 6.2)

แผนภูมิ 6.2 อัตราการย้ายถิ่นเข้า, รอบ 1 (2543) -รอบ 5 (2547)

ในภาพรวม (ทุกพื้นที่ศึกษา) ในรอบ 5 (2547) อัตราการย้ายถิ่นเข้าของเพศชายสูงกว่าเพศหญิงในทุกพื้นที่ และเมื่อจำแนกผู้ย้ายถิ่นตามกลุ่มอายุและเพศ พบว่า อัตราการย้ายถิ่นเข้าของเพศชาย อยู่ระหว่าง 5 ถึง 27 ต่อประชากร 100 คนในกลุ่มอายุเดียวกัน และอัตราการย้ายถิ่นเข้าของเพศหญิง อยู่ระหว่าง 5 ถึง 20 ต่อประชากร 100 คนในกลุ่มอายุเดียวกัน อัตราการย้ายถิ่นเข้าของทั้งเพศหญิง และชายในกลุ่มอายุ 15-19, 20-24 และ 25-29 ปีสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น โดยสูงที่สุดในประชากรกลุ่มอายุ 20-24 ปี (ตาราง 6.2)

เพศชาย อายุ 15-19 อัตราการย้ายถิ่นเข้าสูงที่สุดในพื้นที่พีชไร่ คิดเป็นร้อยละ 31 สำหรับเพศหญิง อายุ 15-19 อัตราการย้ายถิ่นเข้าสูงที่สุดในพื้นที่สูง (ตาราง 6.2)

เพศชาย อายุ 20-24 อัตราการย้ายถิ่นเข้าสูงที่สุดในพื้นที่พีชไร่คิดเป็นร้อยละ 32 และสำหรับผู้หญิง อายุ 20-24 อัตราการย้ายถิ่นเข้าสูงที่สุดในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานคิดเป็นร้อยละ 26

ตาราง 6.2 การกระจายร้อยละของประชากรที่ย้ายถิ่น จำแนกตามพื้นที่ เพศ และอายุ, รอบ 5 (2547)

อายุ	เมืองกึ่งเมือง		ชาน		พื้นที่		สูง		ผสมผสาน		รวม	
	ย้ายเข้า	ย้ายออก	ย้ายเข้า	ย้ายออก	ย้ายเข้า	ย้ายออก	ย้ายเข้า	ย้ายออก	ย้ายเข้า	ย้ายออก	ย้ายเข้า	ย้ายออก
ชาย												
0-9	6.5	15.0	7.3	5.6	8.0	8.8	8.4	13.6	7.5	13.1	7.7	11.9
10-14	5.4	11.8	4.2	6.3	6.4	12.4	9.1	17.2	7.5	10.1	7.0	12.5
15-19	11.7	32.2	17.9	26.8	31.0	33.0	20.9	43.3	15.7	30.5	19.1	34.0
20-24	24.8	37.1	30.3	31.4	31.5	27.2	25.0	43.7	25.3	35.1	26.7	36.3
25-29	13.0	27.1	22.4	21.4	17.9	21.8	22.7	33.8	17.5	18.1	18.6	25.1
30-34	12.3	22.2	13.7	12.5	21.7	17.5	15.0	22.5	13.5	21.4	15.0	20.0
35-39	10.5	21.9	8.0	8.7	13.1	16.3	14.1	20.5	13.7	12.8	12.2	16.8
40-44	8.8	13.9	5.0	6.6	13.8	11.2	10.7	16.8	7.1	12.1	9.2	12.8
45-49	6.5	13.6	6.4	7.3	8.0	7.6	10.5	9.2	13.9	12.0	9.4	10.1
50-54	3.9	11.4	4.0	7.5	2.6	8.4	13.9	14.5	6.3	9.1	6.7	10.6
55-59	5.9	10.6	7.5	6.7	4.9	4.9	8.6	11.4	15.1	9.4	8.9	9.1
60+	3.0	8.2	5.6	5.6	4.6	7.9	8.8	10.1	5.5	8.1	5.7	8.1
ไม่ทราบอายุ	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	85.7	0.0	0.0	0.0	85.7
รวม	9.0	18.4	9.8	10.6	12.7	14.1	12.5	19.5	11.2	15.1	11.2	16.2
หญิง												
0-9	5.4	13.2	5.2	4.9	7.7	8.0	7.9	14.5	6.5	8.9	6.8	10.8
10-14	5.7	10.2	5.6	5.1	8.2	9.3	8.7	16.8	5.7	10.6	7.0	5.3
15-19	16.2	24.9	15.3	31.4	18.9	31.3	19.9	45.6	11.7	33.4	16.4	24.1
20-24	17.4	35.9	22.1	22.1	16.9	23.1	18.6	27.5	26.2	23.4	20.1	15.2
25-29	10.9	32.1	14.7	15.1	10.2	16.4	14.7	21.3	13.0	14.7	12.8	9.6
30-34	12.3	20.5	10.9	11.2	13.7	8.5	10.1	16.5	13.5	12.0	11.9	5.5
35-39	6.4	17.2	4.6	6.1	8.0	13.0	8.4	10.6	7.1	11.6	7.0	3.6
40-44	5.3	13.3	3.3	3.6	10.1	7.3	8.6	13.0	6.4	9.2	6.7	2.6
45-49	4.5	12.9	4.2	3.4	5.9	5.9	10.8	8.9	4.5	7.6	6.2	2.1
50-54	2.7	8.4	2.2	4.3	3.6	5.7	8.3	9.0	6.4	5.4	4.8	1.8
55-59	4.8	8.6	4.7	3.5	2.7	5.5	8.6	9.4	6.3	6.7	5.7	1.5
60+	4.8	7.4	3.3	2.4	3.6	4.4	9.1	11.9	7.0	6.3	5.6	2.4
ไม่ทราบอายุ	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	50.0	0.0	100.0	0.0	0.0
รวม	7.7	16.5	7.0	8.0	8.9	10.8	10.4	16.5	8.8	11.7	8.7	5.9

เมื่อพิจารณาตามสถานที่ต้นทางของกลุ่มผู้ย้ายถิ่นเข้า (ตาราง 6.3) พบว่า ร้อยละ 57, 55, 50, 50, และ 40 ของผู้ย้ายถิ่นเข้าในพื้นที่สูง เมือง/กึ่งเมือง ปลวกข้าว เศรษฐกิจผสมผสาน และพีชไร่ ตามลำดับ เป็นการย้ายถิ่นภายในจังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ ผู้ย้ายถิ่นจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นที่มาจากกรุงเทพฯ สูงที่สุดในพื้นที่ปลวกข้าว (ร้อยละ 14) และต่ำที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 9) สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุดในพื้นที่พีชไร่ (ร้อยละ 11) และต่ำที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 2) สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นที่มาจากภาคเหนือ และภาคใต้ มีเพียงเล็กน้อยในทุกพื้นที่ใฝ่ระวางทางประชากร แต่พื้นที่สูงมีลักษณะที่พิเศษจากพื้นที่อื่น ๆ คือ ประมาณร้อยละ 4 ของผู้ย้ายถิ่นเข้าในพื้นที่สูงมาจากต่างประเทศ ในขณะที่มีผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างประเทศเพียงเล็กน้อยในพื้นที่ปลวกข้าว ไม่มีผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างประเทศเลย (ตาราง 6.3) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างประเทศในพื้นที่สูงส่วนใหญ่อพยพข้ามพรมแดนมาจากประเทศสหภาพพม่า

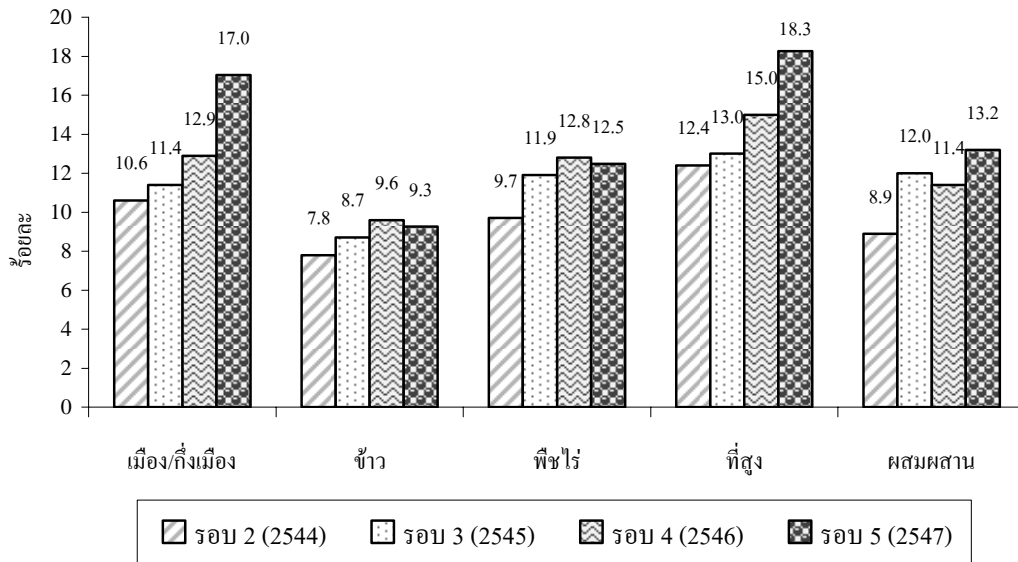
เมื่อเปรียบเทียบแหล่งต้นทางของผู้ย้ายถิ่นเข้าในการสำรวจทั้งห้ารอบ พบว่า มีรูปแบบเหมือนกัน คือ ผู้ย้ายถิ่นประมาณหรือมากกว่าครึ่งหนึ่งย้ายมาจากภายในจังหวัดกาญจนบุรี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม 2544, 2545, 2546, 2547) ในขณะที่พื้นที่พีชไร่ยังคงเป็นที่รองรับผู้ย้ายถิ่นเข้าจากจังหวัดอื่นในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นไปได้ว่า การย้ายเข้านี้เป็นการย้ายเข้าตามฤดูกาล เพราะในพื้นที่พีชไร่ต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลตัดอ้อย หรือเก็บมันสำปะหลังเมื่อแรงงานภายในจังหวัดกาญจนบุรีมีไม่เพียงพอ จึงต้องนำเข้าแรงงานจากต่างจังหวัด

ตาราง 6.3 การกระจายร้อยละของประชากรที่ย้ายถิ่นเข้าและออก จำแนกตามสถานที่ต้นทางและปลายทางของการย้ายถิ่น และพื้นที่, รอบ 5 (2547)

สถานที่ต้นทางและ ปลายทาง	เมืองกึ่งเมือง		ข้าว		พืชไร่		ที่สูง		ผสมผสาน		รวม	
	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ย้าย เข้า	ย้าย ออก
	<i>กาญจนบุรี</i>	55.5	43.3	49.9	47.1	39.7	44.1	56.7	45.9	49.5	45.6	51.3
กรุงเทพฯ	9.4	8.8	14.4	15.8	11.8	13.1	9.9	9.5	11.9	14.5	11.1	11.4
ภาคกลาง	26.0	17.4	27.4	27.6	30.6	27.9	20.6	15.2	28.8	24.1	25.7	20.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.4	2.2	3.0	3.7	10.6	4.6	3.1	2.0	4.9	5.2	4.6	3.2
ภาคเหนือ	4.0	1.8	3.3	2.2	4.4	3.7	2.5	1.7	1.3	0.8	2.9	1.9
ภาคใต้	1.3	0.7	1.7	1.6	1.8	2.3	2.6	1.0	2.2	1.3	2.1	1.2
ต่างประเทศ	1.4	0.4	0.0	0.4	0.8	0.2	4.4	5.1	1.5	1.7	2.1	2.3
ไม่ทราบ	0.0	25.4	0.3	1.5	0.3	4.0	0.1	19.5	0.0	6.8	0.1	14.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	791	1,652	603	673	765	884	1,512	2,377	952	1,272	462	6,858

6.2 การย้ายถิ่นออก

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการย้ายถิ่นออก ตั้งแต่การสำรวจรอบ 2 (2544) พบว่า อัตราการย้ายถิ่นออกเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ อย่างไรก็ตาม อัตราการย้ายถิ่นออกของประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว และ พืชไร่ ไม่แตกต่างกันมากนักระหว่างรอบ 4 (2546) และ รอบ 5 (2547) (แผนภูมิ 6.3)

แผนภูมิ 6.3 อัตราการย้ายถิ่นออก, รอบ 2 (2544) -รอบ 5 (2547)

ในรอบ 5 (2547) อัตราการย้ายถิ่นออกของเพศชายสูงกว่าเพศหญิงในทุกพื้นที่ และเมื่อจำแนกผู้ย้ายถิ่นตามกลุ่มอายุและเพศ พบว่า อัตราการย้ายถิ่นออกของเพศชาย อยู่ระหว่าง 8 ถึง 36 ต่อประชากร 100 คนในกลุ่มอายุเดียวกัน และอัตราการย้ายถิ่นออกของเพศหญิง อยู่ระหว่าง 2 ถึง 24 ต่อประชากร 100 คนในกลุ่มอายุเดียวกัน อัตราการย้ายถิ่นออกของทั้งเพศหญิง และชายในกลุ่มอายุ 15-19, 20-24 และ 25-29 ปีสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น โดยที่อัตราการย้ายถิ่นออกของเพศชายสูงที่สุดในประชากรชายกลุ่มอายุ 20-24 ปี ในขณะที่อัตราการย้ายถิ่นออกของเพศหญิงสูงที่สุดในประชากรหญิงกลุ่มอายุ 15-19 ปี (ตาราง 6.2)

เช่นเดียวกับรูปแบบการย้ายถิ่นเข้า ผู้ย้ายถิ่นออกเพศชายที่มีอายุ 20-24 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุดในพื้นที่สูง (44 ต่อประชากรชายอายุ 20-24 ปี 100 คน) และต่ำที่สุดในพื้นที่พี่ชไร่ คิดเป็นร้อยละ 27 สำหรับผู้ย้ายถิ่นเพศหญิงอายุ 15-19 ปีมีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 46 ในพื้นที่สูง และต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ตาราง 6.2)

สำหรับสถานที่ปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกนั้น พบว่า ร้อยละ 47, 46, 46, 44 และ 43 ของผู้ย้ายถิ่นออกในพื้นที่ปลูกข้าว เศรษฐกิจผสมผสาน ที่สูง พืชไร่ และเมือง/กึ่งเมือง ตามลำดับ ย้ายภายในจังหวัดกาญจนบุรี ในขณะที่จังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง เป็นแหล่งปลายทางอันดับรองลงมาในทุกพื้นที่ศึกษาโดยเฉพาะในพื้นที่ พืชไร่ และปลูกข้าว ซึ่งประมาณร้อยละ 28 ของผู้ย้ายถิ่นออกย้ายไปจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นออกไปกรุงเทพฯ สูงที่สุดในพื้นที่ปลูกข้าวเช่นกัน (ร้อยละ 16) และต่ำที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 9) สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นออกไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงที่สุดในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 5) สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นออกไปภาคเหนือและภาคใต้มีเพียงเล็กน้อยในทุกพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีผู้ย้ายถิ่นออกประมาณร้อยละ 5 ในพื้นที่สูงย้ายไปต่างประเทศ ในขณะที่พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานมีผู้ย้ายถิ่นออกไปต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 2 (ตาราง 6.3)

6.3 สรุป

โดยรวมประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) ในพื้นที่ใฝ่ระวางทางประชากรเป็นผู้ไม่ย้ายถิ่นระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2546 – 30 มิถุนายน 2547 อัตราการย้ายถิ่นออกสูงกว่าอัตราการย้ายถิ่นเข้า โดยอัตราการย้ายถิ่นออกสุทธิ เท่ากับ 5 คนต่อประชากร 100 คน และทั้งอัตราการย้ายถิ่นเข้า และการย้ายถิ่นออกในการสำรวจรอบ 5 (2547) สูงกว่าอัตราการย้ายถิ่นเข้าในการสำรวจรอบก่อนทั้งหมด) ในทุกพื้นที่

เมื่อจำแนกอัตราการย้ายถิ่นตามพื้นที่ พบว่า อัตราการย้ายถิ่นเข้า และอัตราการย้ายถิ่นออกสูงที่สุดในพื้นที่สูง (ร้อยละ 12 และร้อยละ 18 ตามลำดับ) โดยพื้นที่ปลูกข้าวที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเนื่องมาจากการย้ายถิ่นเพียงเล็กน้อย เพราะมีอัตราการย้ายถิ่นออกสุทธิเพียงร้อยละ 1 ซึ่งต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ

เพศชายมีอัตราการย้ายถิ่นสูงกว่าเพศหญิง และสัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นในกลุ่มอายุ 15-29 ปี สูงกว่าสัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นในกลุ่มอายุอื่น ๆ ซึ่งการย้ายถิ่นนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับ การย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา การทำงาน หรือการแต่งงาน

การย้ายถิ่นทั้งการย้ายถิ่นเข้าและย้ายถิ่นออกของประชากรในพื้นที่เป้าหมายทางประชากร เป็นการย้ายในระยะทางสั้น ๆ คือทั้งภายในจังหวัดกาญจนบุรี และระหว่างจังหวัดกาญจนบุรี กับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง และกรุงเทพฯ เนื่องจากกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคกลาง สามารถเดินทางไป-กลับ ระหว่างจังหวัดในภาคกลางหรือกรุงเทพฯ และระหว่างอำเภอของ กาญจนบุรีได้ภายในวันเดียว ส่วนการย้ายถิ่นระหว่างกาญจนบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นการย้ายถิ่นเข้า และการย้ายถิ่นกลับของผู้อพยพที่เข้ามา ทำงาน ส่วนการย้ายถิ่นระหว่างประเทศนั้นน่าจะเป็นการย้ายในระยะทางสั้น ๆ กับประเทศ เพื่อนบ้าน เช่นการย้ายข้ามพรมแดนระหว่างพื้นที่สูงของจังหวัดกาญจนบุรีกับประเทศสหภาพ พม่า

7 ภาวะเจริญพันธุ์และวางแผนครอบครัว

วรัชย์ ทองไทย

การเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เฟื่องทางประชากร ส่วนหนึ่งเกิดจากการย้ายเข้าของประชากร ซึ่งการย้ายเข้ามามีผลกระทบต่อประชากรในทุกวัย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นประชากรในวัยแรงงานมากที่สุด การเพิ่มขึ้นของประชากรอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเกิดรอดชีพหรือภาวะเจริญพันธุ์นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ภาวะเจริญพันธุ์มีผลทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในกลุ่มประชากรวัยเด็กเท่านั้น

การวางแผนครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมภาวะเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคู่สามี-ภรรยาต้องการเลื่อนการมีบุตรออกไป หรือไม่ต้องการมีบุตรเพิ่มอีก ในบั้นนอกจากจะกล่าวถึงอัตราคุมกำเนิดแล้ว ยังจะกล่าวถึงแหล่งให้บริการคุมกำเนิดและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วย

7.1 ภาวะเจริญพันธุ์

อัตราเจริญพันธุ์รวมเป็นตัวชี้วัดภาวะเจริญพันธุ์ตัวหนึ่งในหลาย ๆ ตัวที่ใช้วัดระดับของภาวะเจริญพันธุ์ว่าสูงหรือต่ำ ถ้ามีอัตราเจริญพันธุ์รวมในหลายช่วงเวลา ก็สามารถบอกถึงแนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์ได้ด้วย ส่วนแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์นั้น วัดได้จากอัตราเจริญพันธุ์รายอายุ ซึ่งแสดงถึงระดับเจริญพันธุ์ของสตรีตามกลุ่มอายุต่าง ๆ โดยผลรวมของอัตราเจริญพันธุ์รายอายุจะเท่ากับอัตราเจริญพันธุ์รวมนั่นเอง

การวัดภาวะเจริญพันธุ์โดยใช้ตัวชี้วัดข้างต้นนี้ จะบอกถึงภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร เพราะเป็นการวัดจำนวนเด็กเกิดรอดชีพในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังมีตัวชี้วัด

ภาวะเจริญพันธุ์อีกตัวหนึ่ง ที่บอกการเกิดที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือเป็นการนับจำนวนเด็กเกิดรอดทั้งหมดที่สตรีได้ให้กำเนิด ตั้งแต่เริ่มต้นวัยเจริญพันธุ์จนถึงปัจจุบัน ตัวชี้วัดนี้คือจำนวนเด็กเกิดรอดเฉลี่ย ซึ่งจะบอกถึงภาวะเจริญพันธุ์สะสม

แต่ถ้าเราคำนวณหาจำนวนเด็กเกิดรอดเฉลี่ยเฉพาะสตรีที่หมดวัยเจริญพันธุ์แล้ว (อายุ 50 ปี) เท่านั้น จำนวนเด็กเกิดรอดเฉลี่ยที่ได้ ก็จะเป็นการวัดการให้กำเนิดบุตรตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดวัยเจริญพันธุ์ของกลุ่มสตรีเดียวกัน ค่าที่ได้นี้จะบอกถึงภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์

7.1.1 ภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบัน

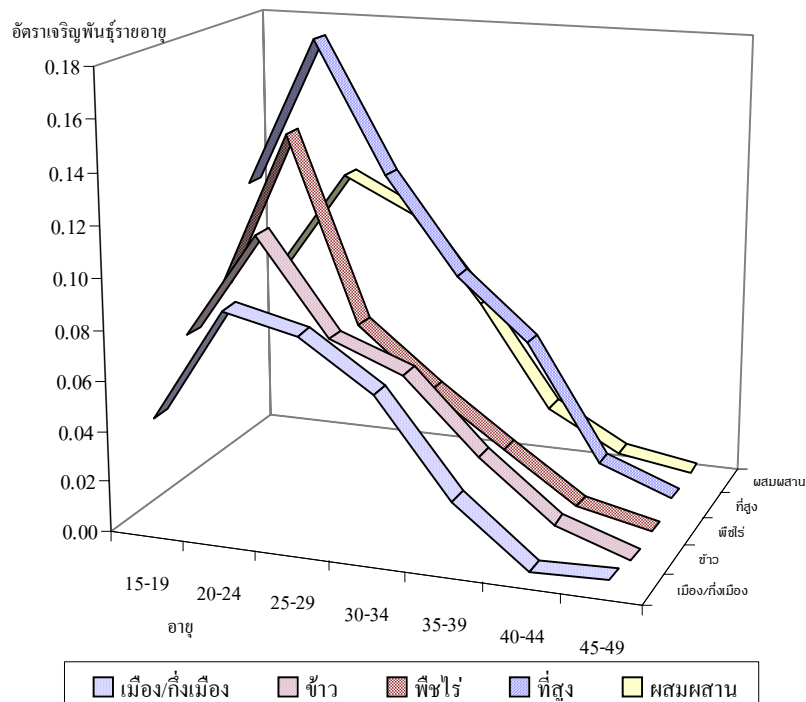
ถึงแม้ว่า ภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับทดแทนแล้ว (อัตราเจริญพันธุ์รวม เท่ากับ 2.08) อย่างไรก็ตามภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันของแต่ละพื้นที่ ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่ โดยมี 4 พื้นที่ที่ภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันต่ำกว่าระดับทดแทน ส่วนอีก 1 พื้นที่ภาวะเจริญพันธุ์ยังคงสูงกว่าระดับทดแทน ได้แก่ พื้นที่สูงที่อัตราเจริญพันธุ์รวมสูงถึง 2.92 (ตาราง 7.1)

ใน 4 พื้นที่ที่ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าระดับทดแทนนั้น พื้นที่เมือง/กึ่งเมืองมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด (อัตราเจริญพันธุ์รวม เท่ากับ 1.56) ถัดไปคือพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่พืชไร่ (อัตราเจริญพันธุ์รวม เท่ากับ 1.79 และ 1.87 ตามลำดับ) ส่วนในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันเกือบเท่ากับภาวะเจริญพันธุ์ทดแทน (อัตราเจริญพันธุ์รวม เท่ากับ 1.98)

แบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรนั้น มีลักษณะเป็นแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ควบคุม ซึ่งแตกต่างจากภาวะเจริญพันธุ์ธรรมชาติที่ปล่อยให้การให้กำเนิดบุตรเป็นไปโดยไม่มีการเข้าแทรกแซง โดยในภาวะเจริญพันธุ์ธรรมชาตินี้ การแต่งงานเป็นสากล คือสตรีเกือบทุกคนจะแต่งงาน และแต่งงานเมื่ออายุน้อย ซึ่งก็ใกล้เคียงกับอายุเริ่มต้นของวัยเจริญพันธุ์

ดังนั้น แบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ธรรมชาติที่วัดได้จากอัตราเจริญพันธุ์รายอายุ จะมีลักษณะคล้ายรูปหลังเต่า คือ ต่ำที่สุดเมื่อเริ่มต้นวัยเจริญพันธุ์ (อายุ 15-19 ปี) และสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มอายุถัดไป (อายุ 20 - 24 ปี) ซึ่งจะเป็นอัตราเจริญพันธุ์ที่สูงที่สุดด้วย จากนั้นก็จะคงที่อยู่ในระดับนี้จนกระทั่งถึงกลุ่มอายุสุดท้ายของวัยเจริญพันธุ์ (อายุ 45-49 ปี) ก็จะลดลงอย่างรวดเร็ว

ส่วนแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ควบคุมนั้น จะตรงกันข้ามกับที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ อัตราเจริญพันธุ์รายอายุมีลักษณะคล้ายภูเขาที่เบี่ยงไปทางด้านซ้าย โดยในกลุ่มอายุเริ่มต้นของวัยเจริญพันธุ์นั้น อัตราเจริญพันธุ์จะยังคงต่ำอยู่ อัตราเจริญพันธุ์จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มอายุถัดไป โดยอาจจะสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 20-24 ปี หรือกลุ่มอายุ 25-29 ปี ก็ได้ หลังจากนั้นก็จะลดลงอย่างรวดเร็ว และอาจสิ้นสุดก่อนถึงกลุ่มอายุสุดท้ายของวัยเจริญพันธุ์ก็ได้ (แผนภูมิ 7.1)

แผนภูมิ 7.1 อัตราเจริญพันธุ์รายอายุ จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ.2547

การควบคุมภาวะเจริญพันธุ์นี้ ทำให้ตั้งแต่ก่อนที่สตรีจะเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ได้แก่ การเลื่อนอายุแต่งงานให้สูงขึ้น เมื่อไม่แต่งงานก็ไม่สามารถมีบุตรได้ แต่เมื่อแต่งงานแล้วคู่สมรสอาจมีการวางแผนครอบครัว (ใช้วิธีคุมกำเนิด) โดยคู่สมรสบางคู่อาจจะเลื่อนการมีบุตรคนแรกออกไปก่อน ทำให้อัตราเจริญพันธุ์ต่ำมากในกลุ่มอายุเริ่มต้นของวัยเจริญพันธุ์ และเมื่อมีบุตรคนแรกแล้ว ก็อาจจะเลื่อนช่วงห่างของการมีบุตรแต่ละคนออกไปอีก ทำให้อัตราเจริญพันธุ์ในกลุ่มอายุถัดไปไม่สูงมากนัก ต่อจากนั้นเมื่อมีบุตรครบตามความต้องการแล้ว ก็จะเลิกการตั้งครรภ์ทันที ทำให้อัตราเจริญพันธุ์หลังจากนั้นลดลงอย่างรวดเร็ว และอาจลดลงเป็นศูนย์ก่อนสิ้นสุดวัยเจริญพันธุ์เสียอีก

แบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบันในพื้นที่เฟ้อระวางทางประชากรก็เป็นไปตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยอัตราเจริญพันธุ์รายอายุสูงสุดในกลุ่มอายุ 20-24 ปี (ตาราง ๗.1 ในภาคผนวก)

สำหรับในแต่ละพื้นที่นั้น แบบแผนเจริญพันธุ์จะคล้ายกับที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ อัตราเจริญพันธุ์รายอายุในกลุ่มอายุแรกของวัยเจริญพันธุ์ยังคงต่ำอยู่ และสูงที่สุดในกลุ่มอายุถัดไป หลังจากนั้นอัตราเจริญพันธุ์จะลดลงอย่างรวดเร็วในกลุ่มอายุต่อจากนั้น แต่ก็มีข้อยกเว้นในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และเศรษฐกิจผสมผสานที่อัตราเจริญพันธุ์รายอายุไม่ได้ลดลงอย่างรวดเร็วจากกลุ่มอายุสูงสุด แต่จะค่อย ๆ ลดลง (แผนภูมิ 7.1 และตาราง ๗.1 ในภาคผนวก)

ที่น่าสังเกตอีกก็คือ ในพื้นที่สูงที่ภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุดนั้น อัตราเจริญพันธุ์รายอายุในกลุ่มอายุเริ่มต้นของวัยเจริญพันธุ์นั้นสูงมาก โดยสูงกว่าอัตราเจริญพันธุ์รายอายุที่สูงที่สุดของอีก 3 พื้นที่เสียอีก (พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง พื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน) ยิ่งไปกว่านั้น อัตราเจริญพันธุ์รายอายุของพื้นที่สูงในทุกกลุ่มอายุก็จะสูงกว่าอัตราเจริญพันธุ์รายอายุของทุก ๆ พื้นที่ในกลุ่มอายุเดียวกันอีกด้วย (แผนภูมิ 7.1 และตาราง ๗.1 ในภาคผนวก)

7.1.2 ภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์

ภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์วัดจากจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีอายุ 50 ปี ซึ่งถือว่าเป็นอายุที่สิ้นสุดด้วยเจริญพันธุ์อย่างสิ้นเชิง ค่าของจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยนี้ หมายถึงจำนวนบุตรที่แต่ละครอบครัวจะมีโดยเฉลี่ย (สมมติว่าเด็กเกิดรอดทุกคนไม่มีใครเสียชีวิต) อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง จำนวนบุตรในแต่ละครอบครัวโดยเฉลี่ย จะน้อยกว่าภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์เล็กน้อย ทั้งนี้เพราะมีเด็กบางคนได้เสียชีวิตก่อนจะเป็นผู้ใหญ่

ในกรณีที่ภาวะเจริญพันธุ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเวลานาน หรืออย่างน้อยก็ภายในช่วงเวลาของวัยเจริญพันธุ์ (ระยะเวลา 35 ปี โดยประมาณ) จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีอายุ 50 ปี จะเท่ากับอัตราเจริญพันธุ์รวมพอดี แต่ถ้าไม่เท่ากันก็แสดงว่ายังมีการเปลี่ยนแปลงของภาวะเจริญพันธุ์อยู่อีก

ภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์ของพื้นที่ใฝ่ระวางทางประชากรนี้ ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา คือครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีบุตรโดยเฉลี่ย 3 คน (จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.9 ถึง 3.1) ซึ่งสูงกว่าภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบัน แสดงว่าภาวะเจริญพันธุ์ได้ลดลงในช่วงเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา

เมื่อวิเคราะห์ตามพื้นที่จะพบว่า แบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์นี้ ก็เหมือนกับแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ปัจจุบัน นั่นคือ พื้นที่สูงมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด รองลงมาคือพื้นที่พืชไร่ สำหรับพื้นที่ที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุดคือ พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง โดยพื้นที่ปลูกข้าวและเศรษฐกิจผสมผสานมีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 7.1)

ตาราง 7.1 จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีอายุ 50 ปี จำแนกตามพื้นที่และรอบสำรวจ

พื้นที่	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	รอบ 4	รอบ 5
เมือง/กึ่งเมือง	2.2	2.1	2.2	2.3	2.2
ชานเมือง	3.0	2.6	3.2	2.9	2.7
พื้นที่ราบ	3.9	3.5	3.4	3.0	3.0
ที่สูง	4.4	4.0	3.8	4.0	4.1
ผสมผสาน	2.2	2.9	3.0	2.4	2.6
รวม	3.0	3.0	3.1	2.9	2.9

7.2 การวางแผนครอบครัว

การวางแผนครอบครัวหรือการใช้วิธีคุมกำเนิด เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่เป้าหมายทางประชากร เป็นภาวะเจริญพันธุ์ควบคุม ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น เมื่อคู่สมรสยังไม่พร้อมที่จะมีบุตร ก็จะใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อเลื่อนการมีบุตรออกไปก่อน โดยอาจจะเลื่อนระยะเวลาของการมีบุตรคนแรก หรือเพิ่มช่วงห่างของการมีบุตรในลำดับถัดไปให้นานขึ้น และเมื่อมีบุตรครบจำนวนที่ต้องการแล้ว ก็จะใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อป้องกันไม่ให้มีบุตรอีกต่อไป

7.2.1 อัตราคุมกำเนิด

อัตราคุมกำเนิดคือ ร้อยละของสตรีวัยเจริญพันธุ์ (อายุ 15-49 ปี) ที่ยังคงแต่งงานและกำลังใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่งอยู่ โดยในพื้นที่เป้าหมายทางประชากรนี้ อัตราคุมกำเนิดสูงถึงร้อยละ 79 หรืออาจกล่าวได้ว่า มีคู่สมรสในวัยเจริญพันธุ์ถึง 8 ใน 10 คู่ที่กำลังคุมกำเนิด ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่เป้าหมายทางประชากร ถึงได้เท่ากับอัตราทดแทน

อย่างไรก็ตาม อัตราคุมกำเนิดได้อยู่ในระดับสูงเช่นนี้มาได้ 3 ปีแล้ว (อัตราคุมกำเนิดอยู่ที่ร้อยละ 78 ในปี พ.ศ.2546 และร้อยละ 79 ในปี พ.ศ.2545) โดยในช่วงก่อนหน้านี้ อัตราคุมกำเนิดเท่ากับ ร้อยละ 77 และ 74 ในปี พ.ศ.2544 และ 2543 ตามลำดับ

ถึงแม้ว่าอัตราคุมกำเนิดจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ แต่ก็ไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรอยู่ในระดับต่ำ อีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันต่อภาวะเจริญพันธุ์คือการแต่งงาน เพราะการเลื่อนอายุแต่งงานออกไป หรือไม่แต่งงานเลย ก็มีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงเช่นกัน

อัตราคุมกำเนิดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนั้นไม่ได้สูงที่สุด แต่กลับมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด ซึ่งเป็นเพราะมีการแต่งงานช้าหรือมีสัดส่วนของผู้เป็นโสดสูงในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนั่นเอง และในพื้นที่ที่มีอัตราคุมกำเนิดสูงสุดกลับไม่ได้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด ซึ่งได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน ที่พบว่าอัตราคุมกำเนิดอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ร้อยละ 82 เท่า ๆ กัน อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ที่มีอัตราคุมกำเนิดต่ำที่สุดคือพื้นที่สูงนั้น ภาวะเจริญพันธุ์ก็สูงที่สุดด้วย (ตาราง 7.2)

ตาราง 7.2 ร้อยละของสตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่

วิธีคุมกำเนิด	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
หมั่นหญิง	37.0	27.9	27.3	20.0	33.5	28.3
หมั่นชาย	3.1	1.7	2.1	1.3	1.6	1.9
ยาฝังคุมกำเนิด	0.1	0.6	1.3	2.2	1.7	1.3
ยาฉีดคุมกำเนิด	8.2	24.7	23.3	20.0	19.2	19.0
ห่วงอนามัย	0.4	0.7	0.5	1.1	0.5	0.7
ยาเม็ดคุมกำเนิด	23.2	24.6	25.6	25.0	23.7	24.4
ถุงยางอนามัย	3.8	0.7	1.2	1.0	1.1	1.5
วิธีคุมกำเนิดอื่น*	4.3	1.3	1.2	1.7	1.1	1.9
อัตราคุมกำเนิด	80.1	82.1	82.5	72.4	82.4	79.1

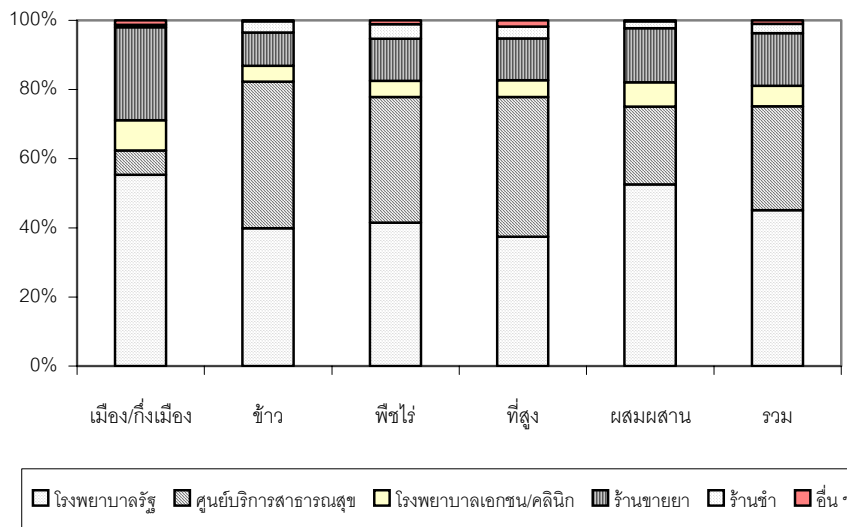
หมายเหตุ * รวมวิธีนับระยะปลอดภัย หลังนอกช่องคลอด

วิธีคุมกำเนิดที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือหมันหญิง รองลงไปคือ ยาเม็ดคุมกำเนิด และ ยาฉีดคุมกำเนิด ส่วนวิธีอื่น ๆ นั้น มีผู้นิยมใช้ไม่ถึง 1 ใน 10 ของผู้ที่กำลังคุมกำเนิดอยู่ ที่น่าสังเกตคือ ยาฉีดคุมกำเนิดเป็นที่นิยมของผู้ใช้ในเขตชนบทมากกว่าในเขตเมือง แต่ในเขตเมืองกลับมีผู้นิยมใช้ถุงยางอนามัย หมันชาย และวิธีอื่น (นับระยะปลอดภัย และหลั่งนอกช่องคลอด) มากกว่าในเขตชนบท (ตาราง 7.2)

7.2.2 แหล่งให้บริการคุมกำเนิด

สถานบริการของรัฐยังคงเป็นแหล่งให้บริการคุมกำเนิดที่สำคัญ คือให้บริการถึง 3 ใน 4 ของผู้ที่กำลังคุมกำเนิดอยู่ทั้งหมด โดยแยกเป็นผู้ที่ได้รับการบริการจากโรงพยาบาลของรัฐ (ร้อยละ 45) และจากศูนย์บริการสาธารณสุข (ร้อยละ 30) สำหรับภาคเอกชน ร้านขายยาเป็นแหล่งบริการคุมกำเนิดที่ได้รับความนิยมสูงสุด (ร้อยละ 15) ส่วนโรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชนมีบทบาทน้อยมากในเรื่องนี้ (ร้อยละ 6) (ตาราง ผ7.2)

ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นที่นิยมมากในเขตชนบท โดยในบางพื้นที่มีผู้เข้าไปใช้บริการมากกว่าโรงพยาบาลของรัฐเสียอีก ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่สูง แต่ศูนย์บริการสาธารณสุขกลับมีบทบาทน้อยมากในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง คือ มีผู้ที่กำลังคุมกำเนิดไปใช้บริการเพียงร้อยละ 7 เท่านั้น (แผนภูมิ 7.2 และตาราง ผ7.2)

แผนภูมิ 7.2 การกระจายร้อยละของแหล่งให้บริการคุมกำเนิดตามพื้นที่ พ.ศ.2547

ส่วนร้านขายยาก็ยังคงมีบทบาทในการให้บริการคุมกำเนิดมากในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง กล่าวคือ กว่า 1 ใน 4 ของผู้ที่กำลังคุมกำเนิดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองได้ใช้บริการของร้านขายยา อย่างไรก็ตาม แหล่งให้บริการของภาครัฐก็ยังมีบทบาทสำคัญในด้านบริการคุมกำเนิดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองอยู่ (ร้อยละ 62) โดยโรงพยาบาลของรัฐเป็นแหล่งให้บริการเกือบทั้งหมด (แผนภูมิ 7.2 และตาราง พ7.2)

7.2.3 ค่าใช้จ่ายของวิธีคุมกำเนิด

ค่าใช้จ่ายในการคุมกำเนิดเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจคุมกำเนิดนอกเหนือไปจากความต้องการคุมกำเนิดและความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งบริการ วิธีคุมกำเนิดที่มีราคาถูกหรือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ย่อมเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีผู้สนใจใช้มากขึ้น

ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรนี้ มีสัดส่วนของผู้ใช้วิธีคุมกำเนิดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายถึง 2 ใน 5 ของผู้ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่ทั้งหมด โดยสัดส่วนของผู้ที่ได้รับการบริการโดยไม่ต้อง

เสียค่าใช้จ่ายในเขตชนบทมีสูงกว่าในเขตเมือง และวิธีคุมกำเนิดที่มีสัดส่วนของผู้ใช้บริการ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ หมันชาย ตามมาด้วยห่วงอนามัย และยาฝังคุมกำเนิด (ตาราง 7.3) ส่วนวิธีที่มีสัดส่วนของผู้ใช้บริการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดคือ ยาเม็ดคุมกำเนิด และถุงยางอนามัย (ราว 1 ใน 4 รายที่ได้รับโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย)

ตาราง 7.3 ร้อยละของผู้ที่ให้บริการคุมกำเนิดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่

วิธีคุมกำเนิด	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
หมันหญิง	38.1	46.3	45.8	50.4	40.9	43.8
หมันชาย	82.0	90.9	79.3	72.7	76.7	80.2
ยาฝังคุมกำเนิด	50.0	75.0	58.8	74.1	43.3	63.1
ยาฉีดคุมกำเนิด	26.1	44.6	50.3	43.4	43.2	43.4
ห่วงอนามัย	66.7	70.0	62.5	80.8	55.6	71.0
ยาเม็ดคุมกำเนิด	8.9	31.9	24.6	30.5	19.1	23.6
ถุงยางอนามัย	17.9	22.2	25.0	34.8	31.6	24.4
รวม	29.7	42.8	41.5	43.1	36.1	38.8

สำหรับหมันหญิงและยาฉีดคุมกำเนิดซึ่งเป็นวิธีขอดนิยมนั้น มีผู้ให้บริการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอยู่ราว 2 ใน 3 ของผู้ใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น ๆ แต่สิ่งที่ควรคำนึงในเรื่องค่าใช้จ่ายของทำหมันหญิงคือ วิธีหมันหญิงเป็นการให้บริการเพียงครั้งเดียวและอาจทำพร้อมกับการคลอดบุตรด้วยก็ได้ ดังจะเห็นได้ว่ามีถึงร้อยละ 29 ที่ตอบว่าค่าใช้จ่ายในการทำหมันหญิงได้คิดรวมไปกับการทำคลอดแล้ว นอกจากนั้นยังมีสูงถึงร้อยละ 6 ที่ไม่ตอบหรือจำไม่ได้ เพราะได้ทำมานานแล้ว

7.2.4 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของการให้บริการ ถ้าบริการนั้นดี ลูกค้าส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะมีความพอใจในบริการที่ได้รับ ซึ่งพบว่าในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรนี้ ผู้ที่กำลังคุมกำเนิดเกือบทั้งหมดพอใจในบริการที่ได้รับ (ร้อยละ 99) และความพอใจในบริการก็ไม่แตกต่างกันเลยในแต่ละพื้นที่ (ตาราง 7.4)

ตาราง 7.4 ร้อยละของผู้ที่พอใจบริการคุมกำเนิด จำแนกตามวิธีคุมกำเนิด และพื้นที่

วิธีคุมกำเนิด	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พีชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
หมั้นหญิง	98.4	99.0	98.5	98.2	98.1	98.4
หมั้นชาย	96.0	100.0	93.1	90.9	100.0	95.8
ยาฝังคุมกำเนิด	100.0	100.0	100.0	100.0	96.7	99.1
ยาฉีดคุมกำเนิด	95.0	97.5	99.3	100.0	99.1	98.8
ห่วงอนามัย	100.0	100.0	100.0	96.2	100.0	98.4
ยาเม็ดคุมกำเนิด	99.7	99.1	99.1	98.8	99.2	99.1
ถุงยางอนามัย	91.1	88.9	100.0	95.7	94.7	93.5
รวม	98.0	98.5	98.8	98.8	98.6	98.5

7.3 สรุป

ภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรนี้ อยู่ในระดับภาวะเจริญพันธุ์ทดแทน อีกทั้งยังเป็นภาวะเจริญพันธุ์ควบคุมด้วย พื้นที่เมือง/กิ่งเมืองยังคงเป็นพื้นที่ ๆ มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด ส่วนพื้นที่สูงก็ยังคงมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด

การคุมกำเนิดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ วิธีคุมกำเนิดที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดคือ หมันหญิง ยาเม็ดคุมกำเนิดและยาฉีดคุมกำเนิดนั้น มีผู้ที่กำลังใช้อยู่ถึง 9 ใน 10 ของผู้ที่กำลังใช้ทั้งหมด

สถานบริการของรัฐเป็นแหล่งให้บริการคุมกำเนิดที่สำคัญ โดยได้ให้บริการถึง 3 ใน 4 ของบริการทั้งหมด ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นที่นิยมใช้มากในเขตชนบท ในขณะที่โรงพยาบาลของรัฐเป็นที่นิยมในเขตเมือง

คุณภาพของการให้บริการคุมกำเนิดในพื้นที่เฝ้าระวังฯ อยู่ในระดับสูงมาก เพราะผู้ใช้บริการคุมกำเนิดเกือบทั้งหมดพอใจในบริการคุมกำเนิดที่ได้รับ มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่พอใจ

8 ภาวะการตาย

บทภา ว่าพัฒนวงศ์

8.1 ข้อมูลทั่วไป

ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) ของโครงการกาญจนบุรี จากจำนวนครัวเรือนที่สำรวจได้ทั้งสิ้น 12,462 ครัวเรือน มี 325 ครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนเสียชีวิตในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา (1 กรกฎาคม 2546 – 30 มิถุนายน 2547) สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกเสียชีวิตทั้งหมด มี 321 ครัวเรือนที่สมาชิกเสียชีวิตครัวเรือนละ 1 คน และอีก 4 ครัวเรือนที่สมาชิกเสียชีวิตครัวเรือนละ 2 คน รวมจำนวนผู้เสียชีวิตในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาทั้งสิ้นเท่ากับ 329 คน เปรียบเทียบกับการสำรวจในรอบ 1 (2543) ที่พบผู้เสียชีวิตในรอบหนึ่งปีก่อนการสำรวจ 421 ราย รอบ 2 (2544) จำนวน 267 ราย รอบ 3 (2545) จำนวน 257 ราย และรอบ 4 (2546) จำนวน 280 ราย

จากจำนวนผู้ที่เสียชีวิตทั้งหมดนั้น มีอยู่ 3 รายที่ไม่ทราบอายุ ดังนั้นในการวิเคราะห์ต่าง ๆ ต่อจากนี้จะเป็นการวิเคราะห์เฉพาะ 326 ราย ที่ทราบอายุเท่านั้น

8.2 ขนาดและแบบแผนการตาย

จากจำนวนผู้ที่เสียชีวิตทั้งหมด 326 คน เป็นชาย 187 คน (ร้อยละ 57) หญิง 139 คน (ร้อยละ 43) คิดเป็นอัตราตายเพศชาย 8 คนต่อประชากรชายพันคน อัตราตายเพศหญิง 6 คนต่อประชากรหญิงพันคน และอัตราตายรวมเท่ากับ 7 คนต่อประชากรพันคน

เมื่อเปรียบเทียบอัตราตายในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบนี้กับการสำรวจรอบก่อน พบว่า อัตราตายของประชากรในโครงการกาญจนบุรีในรอบ 5 (2547) ซึ่งเท่ากับ 7 ต่อประชากรพันคน ใกล้เคียงกับรอบ 2 (2544) - 4 (2546) ซึ่งเท่ากับ 5-7 แต่ต่ำกว่าอัตราตายที่คำนวณได้จากการสำรวจ รอบ 1 (2543) ซึ่งเท่ากับ 10 ต่อประชากรพันคนอยู่มากพอสมควร (ตาราง 8.1)

ตาราง 8.1 เปรียบเทียบการตายในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน, รอบ 1 (2543)-รอบ 5 (2547)

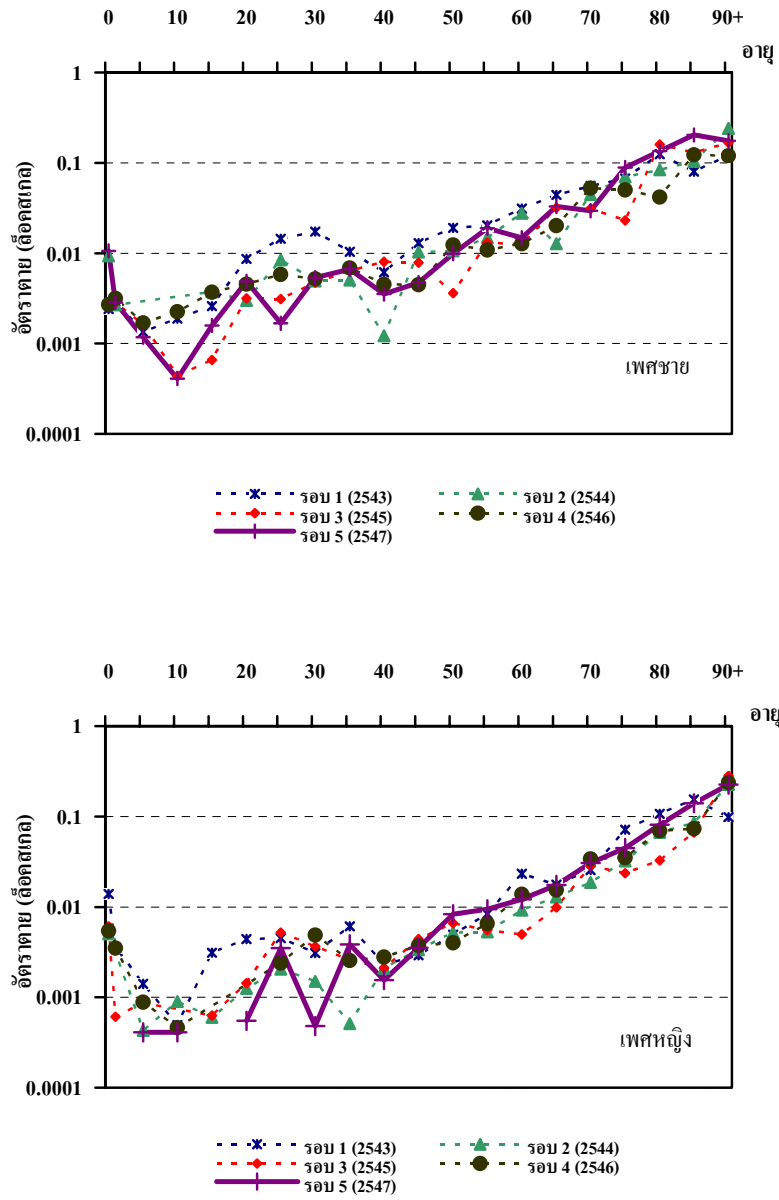
เพศ	รอบ 1 (2543)		รอบ 2 (2544)		รอบ 3 (2545)		รอบ 4 (2546)		รอบ 5 (2547)	
	จำนวน ตาย	อัตรา ตาย (ต่อพัน)	จำนวน ตาย	อัตรา ตาย (ต่อพัน)	จำนวน ตาย	อัตรา ตาย (ต่อพัน)	จำนวน ตาย	อัตรา ตาย (ต่อพัน)	จำนวน ตาย	อัตรา ตาย (ต่อพัน)
ชาย	256	12.5	170	7.7	150	6.9	155	7.6	187	7.9
หญิง	165	7.4	96	4.0	107	4.6	125	5.6	139	5.5
รวม	421	9.9	267	5.3	257	5.7	280	6.5	326*	6.6

หมายเหตุ: * คัดการตายที่ไม่ทราบเพศและอายุออก 3 ราย

เมื่อจำแนกการตายตามกลุ่มอายุและเพศ พบว่า อัตราตายรายอายุและเพศของประชากร ในพื้นที่ศึกษาของการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) นี้ มีแบบแผนไม่แตกต่างไปจากการสำรวจครั้งก่อน ๆ การตายของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังมีแบบแผนคล้ายกับการตายของประชากรโดยทั่วไป กล่าวคือ หลังคลอดอัตราตายของทารก (อายุต่ำกว่า 1 ปี) จะสูง และค่อย ๆ ลดต่ำลงจนถึงกลุ่มอายุ 10-14 ปี ที่มีอัตราตายต่ำสุด หลังจากอายุ 15 ปีขึ้นไป อัตราตายจะกลับสูงขึ้น อัตราตายที่สูงขึ้นเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ผู้นั้นจะเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ในระยะแรก แล้วจะเพิ่มเร็วขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ประมาณอายุ 75 ปี อัตราตายของเพศชายจะสูงกว่าของเพศหญิงมากในเกือบทุกกลุ่มอายุ เช่นเดียวกับผลการสำรวจครั้งก่อน ๆ แต่ในกลุ่มอายุสุดท้าย (90 ปีขึ้นไป) อัตราตายของเพศหญิงสูงกว่าของเพศชาย (ตาราง 8.2 และ แผนภูมิ 8.1)

ตาราง 8.2 จำนวนประชากร จำนวนตาย และอัตราการตายของประชากร จำแนกตามอายุและเพศ, รอบ 5 (2547)

อายุ	ประชากร		จำนวนตาย		อัตราการตาย (ต่อพัน)	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
0	376	352	4	0	10.7	0.0
1-4	1,746	1,600	5	0	2.9	0.0
5-9	2,572	2,468	3	1	1.2	0.4
10-14	2,445	2,444	1	1	0.4	0.4
15-19	1,895	2,003	3	0	1.6	0.0
20-24	1,639	1,824	8	1	4.9	0.5
25-29	1,791	2,008	3	7	1.7	3.5
30-34	1,865	2,089	10	1	5.4	0.5
35-39	1,805	2,080	12	8	6.6	3.8
40-44	1,707	1,932	6	3	3.5	1.6
45-49	1,480	1,706	7	6	4.7	3.5
50-54	1,212	1,324	12	11	9.9	8.3
55-59	793	956	15	9	18.9	9.4
60-64	743	827	11	10	14.8	12.1
65-69	577	686	19	12	32.9	17.5
70-74	441	520	13	16	29.5	30.8
75-79	271	335	24	15	88.6	44.8
80-84	104	197	14	16	134.6	81.2
85-89	59	93	12	13	203.4	140.5
90+	29	41	5	9	175.4	225.0
รวม	23,546	25,481	187	139	7.9	5.5
	49,027		326		6.6	

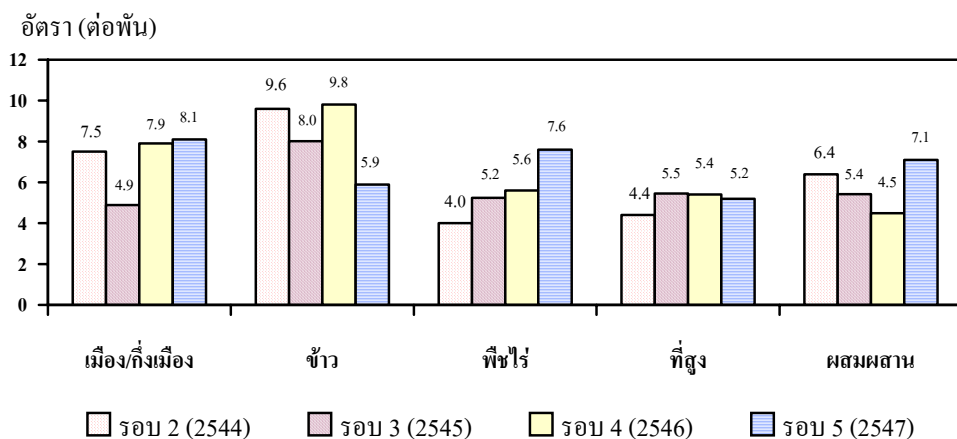
แผนภูมิ 8.1 เปรียบเทียบอัตราตายรายอายุและเพศ, รอบ 1 (2543)–รอบ 5 (2547)

8.3 การตายจำแนกตามพื้นที่

เมื่อจำแนกประชากรตามลักษณะพื้นที่พบว่า อัตราตายในรอบ 5 (2547) ของพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง พื้นที่พีชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน อยู่ในช่วง 7-8 ต่อประชากรพันคน อัตราตายของสามพื้นที่นี้สูงมากพอควรเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราตายของพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่สูง ซึ่งอยู่ในช่วง 5-6 ต่อประชากรพันคนเท่านั้น

เมื่อเทียบกับรอบ 4 (2546) พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง พื้นที่พีชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน เป็นพื้นที่ที่มีอัตราตายสูงขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่พีชไร่และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานมีอัตราตายที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่า 2 ต่อประชากรพันคน ส่วนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่สูงมีอัตราตายลดลง พื้นที่ปลูกข้าวมีอัตราตายที่ลดลงอย่างมากถึงเกือบ 4 ต่อประชากรพันคน สำหรับพื้นที่สูงนั้น อัตราตายลดลงเพียงเล็กน้อย (แผนภูมิ 8.2)

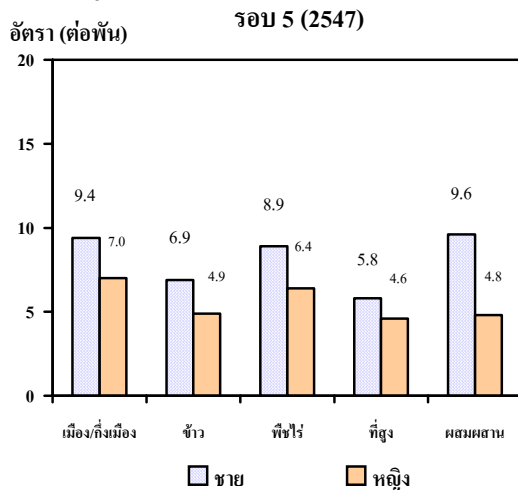
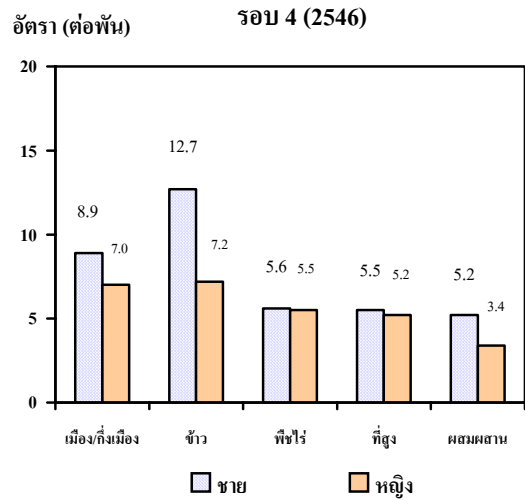
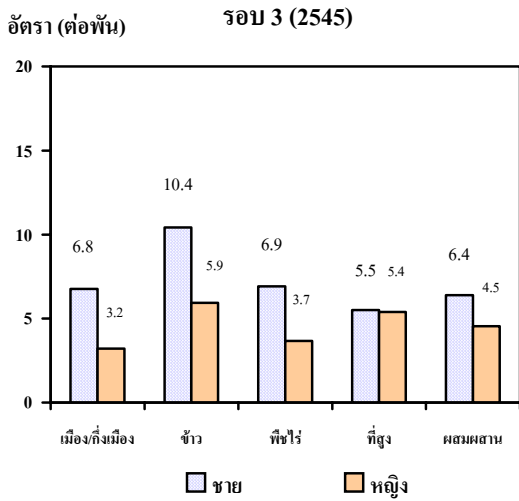
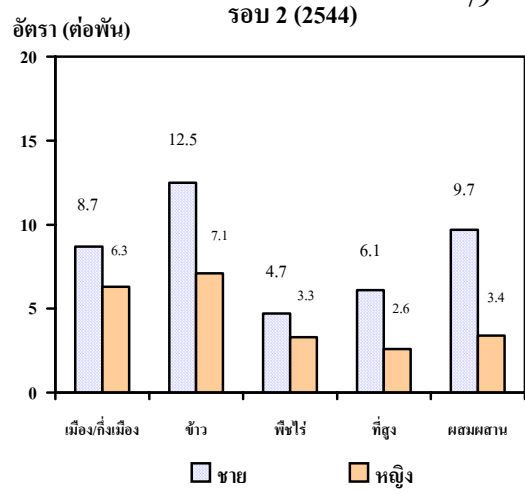
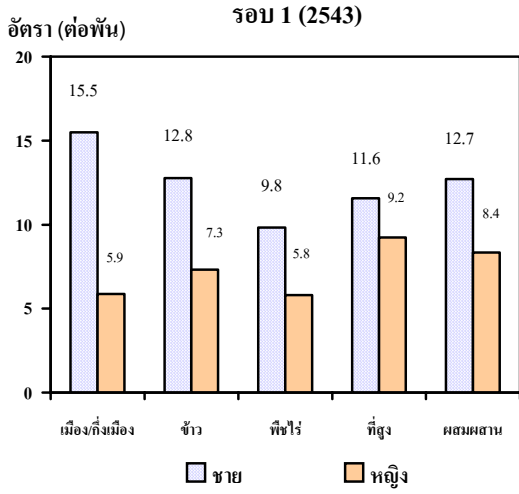
สำหรับแบบแผนการตายรายอายุและเพศของแต่ละพื้นที่ พบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบแผนการตายในรอบก่อน ๆ ที่ผ่านมา นั่นคือ มีการกระเพื่อมขึ้นลงซึ่งเป็นผลมาจากการที่จำนวนตายเกิดขึ้นน้อยมากจนทำให้เมื่อจำแนกออกตามพื้นที่ศึกษาแล้วไม่มีการตายในหลายกลุ่มอายุ และเมื่อจำนวนตายเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงเล็กน้อยก็จะกระทบกับอัตราตายรายอายุอย่างมาก (ตาราง 8.3) นอกจากนี้ อัตราตายของเพศชายสูงกว่าเพศหญิงในทุกพื้นที่ เช่นเดียวกับผลการศึกษาทั้งสี่รอบที่ผ่านมา (แผนภูมิ 8.3)

แผนภูมิ 8.2 อัตราตายจำแนกตามพื้นที่, รอบ 2 (2544)–รอบ 5 (2547)

ตาราง 8.3 อัตราตายรายอายุและเพศ (ต่อพัน) ของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามพื้นที่,
รอบ 5 (2547)

อายุ	เมือง/กึ่งเมือง		ชาน		พีชไร		ที่สูง		ผสมผสาน	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	28.2	0.0	0.0	0.0
1-4	7.5	0.0	3.8	0.0	0.0	0.0	1.6	0.0	3.0	0.0
5-9	0.0	0.0	0.0	0.0	2.4	0.0	2.4	1.2	0.0	0.0
10-14	0.0	0.0	0.0	0.0	2.5	0.0	0.0	0.0	0.0	1.9
15-19	2.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.0	0.0	0.0	0.0
20-24	11.3	0.0	3.8	0.0	3.9	0.0	4.6	2.0	0.0	0.0
25-29	0.0	2.4	3.5	0.0	3.4	3.0	0.0	7.7	2.5	2.3
30-34	8.7	0.0	10.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.8	2.3
35-39	11.6	4.3	0.0	2.7	12.9	6.6	4.0	2.0	5.6	4.6
40-44	2.7	4.7	0.0	0.0	7.3	0.0	4.4	0.0	2.9	2.4
45-49	6.9	2.5	0.0	0.0	4.2	7.9	4.7	4.9	6.4	2.6
50-54	7.7	3.2	14.5	4.3	5.3	10.6	13.7	17.7	7.5	6.6
55-59	38.3	14.7	8.6	24.5	0.0	0.0	4.8	4.6	35.6	4.5
60-64	6.6	16.5	0.0	6.0	9.0	14.2	20.6	6.1	29.7	17.5
65-69	40.0	12.6	34.5	16.2	60.9	9.2	21.3	21.3	16.5	26.0
70-74	12.1	9.3	43.2	19.0	30.5	43.2	9.2	65.4	54.6	22.9
75-79	76.2	80.0	80.6	41.7	171.4	68.2	62.0	32.0	87.7	0.0
80-84	40.8	140.0	78.4	84.2	454.5	69.0	153.8	40.0	127.7	44.0
85-89	285.7	102.6	62.5	113.2	200.0	500.0	0.0	60.6	315.8	55.6
90+	200.0	363.6	0.0	0.0	0.0	153.8	250.0	200.0	200.0	400.0
อัตราตาย	9.4	7.0	6.9	4.9	8.9	6.4	5.8	4.6	9.6	4.8
	8.1		5.9		7.6		5.2		7.1	

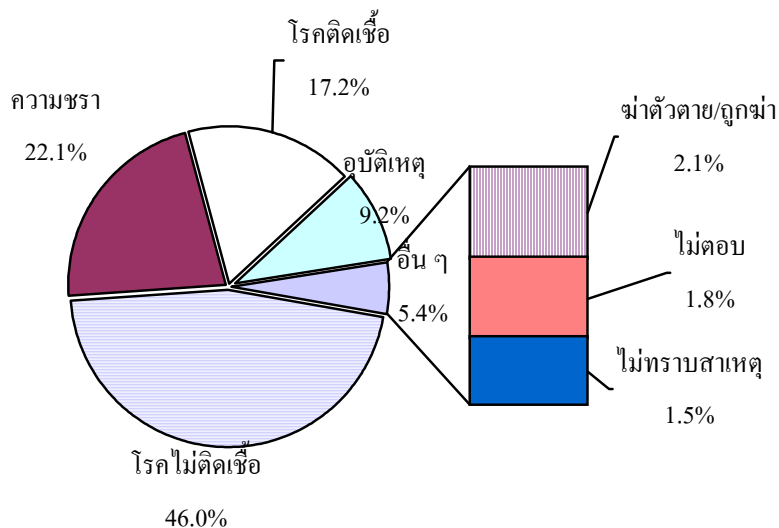

แผนภูมิ 8.3 อัตราตาย (ต่อพัน) จำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 1 (2543)–รอบ 5 (2547)

8.4 สาเหตุการตาย

สำหรับการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547) นั้น ยังคงมีคำถามถึงสาเหตุของการตายเมื่อสอบถามจากญาติผู้ตายเช่นเดียวกับการสำรวจรอบ 4 (2546) โดยจำแนกออกเป็น 6 สาเหตุ ได้แก่ เจ็บป่วย/ไม่สบายด้วยโรคติดเชื้อ เจ็บป่วย/ไม่สบายด้วยโรคไม่ติดเชื้อ อุบัติเหตุ ถูกฆาตกรรม ฆ่าตัวตาย และความชรา

ในจำนวนตายทั้งสิ้น 326 ราย ของการสำรวจรอบ 5 (2547) พบว่า มีสาเหตุมาจากการเจ็บป่วย/ไม่สบายด้วยโรคไม่ติดเชื้อสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 46 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของการตายทั้งหมด รองลงมาเป็นสาเหตุการตายจากความชราคิดเป็นร้อยละ 22 การตายที่มาจาก การเจ็บป่วย/ไม่สบายด้วยโรคติดเชื้อ เป็นสาเหตุอันดับที่สาม สำหรับอุบัติเหตุเป็นสาเหตุการตายอันดับที่ 4 คือ ร้อยละ 9 ส่วนการตายเนื่องจากถูกฆาตกรรมและฆ่าตัวตายเมื่อรวมกันแล้วคิดเป็นร้อยละ 2 ของการตายทั้งหมด สำหรับการตายที่ไม่ทราบสาเหตุมีอยู่ร้อยละ 2 นอกจากนี้ พบว่าร้อยละ 2 ของการตาย ที่ญาติหรือผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไม่ตอบคำถามนี้ (แผนภูมิ 8.4)

แผนภูมิ 8.4 สาเหตุของการตายของประชากรจำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 5 (2547)

เมื่อแยกสาเหตุการตายของประชากรออกตามพื้นที่ พบว่า ลำดับสาเหตุการตายมีความแตกต่างกันในเกือบทุกพื้นที่ สาเหตุการตายของพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน สามอันดับแรก คือ การตายจากโรคไม่ติดเชื้อ ความชรา และการตายจากโรคติดเชื้อ ในขณะที่ความชราเป็นสาเหตุการตายอันดับแรกของพื้นที่ปลูกข้าว รองลงมาจึงเป็นการตายจากโรคไม่ติดเชื้อ และโรคติดเชื้อตามลำดับ สำหรับพื้นที่พืชไร่ พบว่าสองอันดับแรกของสาเหตุการตายนั้น เช่นเดียวกับพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน แต่สาเหตุการตายอันดับสามกลายเป็นอุบัติเหตุ เป็นที่น่าสังเกตว่าสาเหตุการตายจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในพื้นที่พืชไร่ในการสำรวจรอบ 5 (2547) นั้น มีสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ อย่างชัดเจน ส่วนพื้นที่สูงนั้น สาเหตุการตายสามอันดับแรก คือ การตายจากโรคไม่ติดเชื้อ โรคติดเชื้อ และความชรา ตามลำดับ (ตาราง 8.4)

ตาราง 8.4 การกระจายร้อยละของสาเหตุการตายจำแนกตามพื้นที่ศึกษา, รอบ 5 (2547)

สาเหตุการตาย	พื้นที่				
	เมือง/กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
โรคติดเชื้อ	19.2	19.1	13.8	22.9	11.0
โรคไม่ติดเชื้อ	44.9	34.0	44.8	41.4	60.3
อุบัติเหตุ	6.4	6.4	17.2	5.7	11.0
ถูกฆาตกรรม	1.3	0.0	0.0	0.0	2.7
ฆ่าตัวตาย	1.3	0.0	0.0	2.9	1.4
ความชรา	24.4	36.2	20.7	20.0	13.7
ไม่ทราบสาเหตุ	1.3	4.3	1.7	1.4	0.0
ไม่ตอบ	1.3	0.0	1.7	5.7	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	78	47	58	70	73

เนื่องจากการจำแนกสาเหตุการตายในการสำรวจรอบ 1 (2543) และ รอบ 2 (2544) มีความแตกต่างไปจากการสำรวจรอบ 3 (2545) -รอบ 5 (2547) เล็กน้อย เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบสาเหตุการตายทั้งห้ารอบได้ จึงได้มีการจัดกลุ่มสาเหตุการตายใหม่เป็น 4 กลุ่ม คือ “เจ็บป่วย” “อุบัติเหตุ” “การทำร้าย” และ “อื่น ๆ”

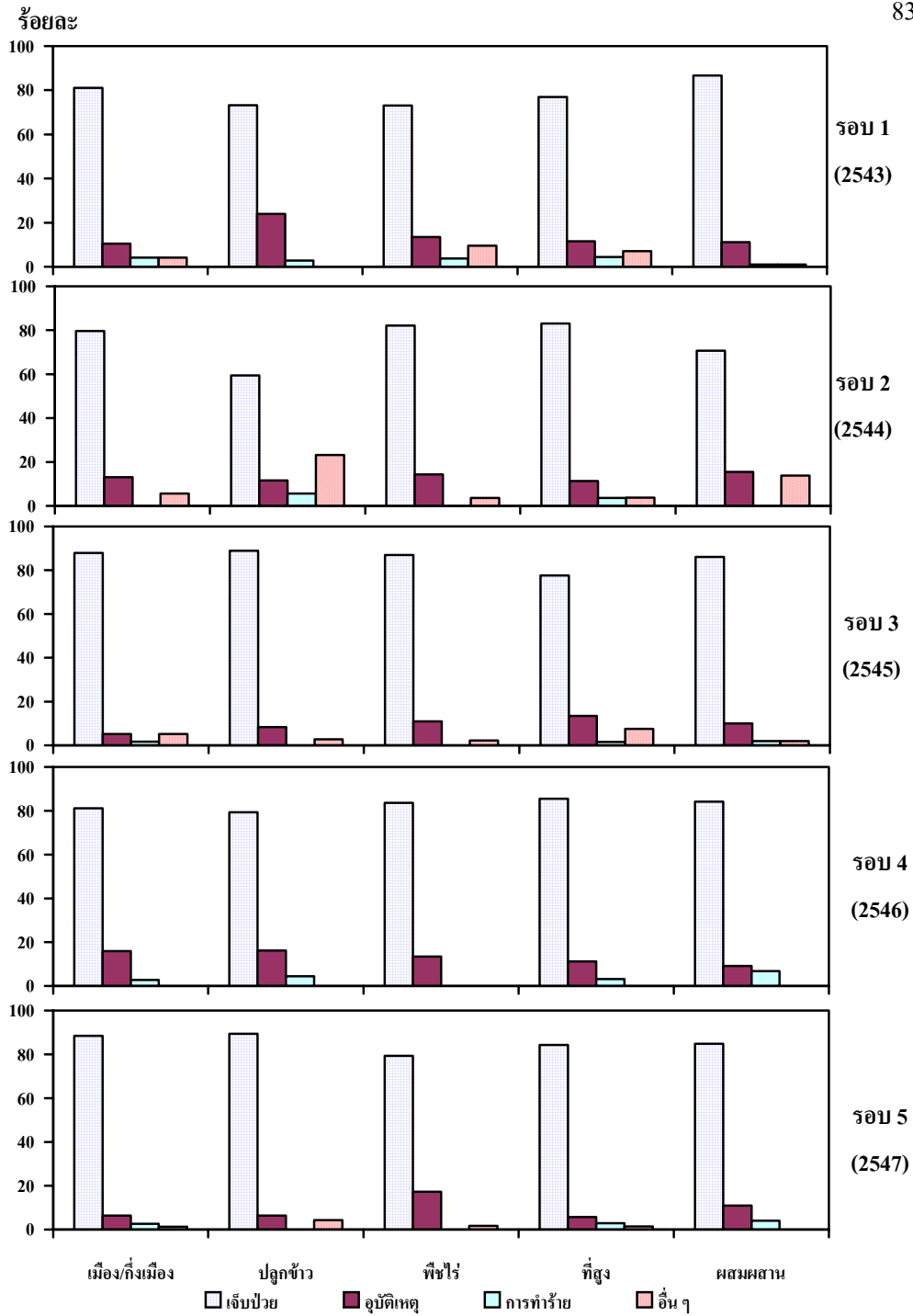
สาเหตุการตายจากเจ็บป่วย ได้แก่ การตายที่เกิดจากป่วยหรือไม่สบาย ทั้งที่เกิดจากโรคติดเชื้อและโรคไร้เชื้อ รวมไปถึงตายตามอายุขัย

สาเหตุการตายจากอุบัติเหตุ ได้แก่การตายที่มีต้นเหตุจากสาเหตุภายนอกทั้งหมดที่ไม่ใช่การทำร้ายร่างกาย

สาเหตุการตายจากการทำร้าย ได้แก่การตายที่เกิดจากการถูกฆ่าตาย การฆ่าตัวตาย หรือถูกทำร้ายโดยไม่ตั้งใจ เช่น ทำปิ่นลั่นถูกผู้อื่นเสียชีวิต หรือปิ่นลั่นถูกตัวเองเสียชีวิต

สาเหตุอื่น ๆ คือ สาเหตุการตายที่นอกเหนือจากสาเหตุต่าง ๆ ข้างต้น

เมื่อเปรียบเทียบแบบแผนของสาเหตุการตาย พบว่า ในแต่ละพื้นที่เป้าหมายทางประชากรในทุกรอบของการสำรวจคล้ายคลึงกัน โดยส่วนใหญ่แล้ว สาเหตุการตายอันดับแรกคือการเจ็บป่วย รองลงมามักเป็นสาเหตุจากอุบัติเหตุ และการทำร้ายตามลำดับ (แผนภูมิ 8.5)

แผนภูมิ 8.5 การกระจายร้อยละของผู้เสียชีวิต จำแนกตามสาเหตุการตายและพื้นที่, รอบ 1 (2543) – รอบ 5 (2547)

8.5 สถานที่เสียชีวิตและการแจ้งตาย

ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) ได้มีการถามถึงสถานที่ตายของทั้ง 326 ราย เมื่อจำแนกสถานที่ตายเป็น 3 ประเภท คือ ตายในสถานพยาบาล (โรงพยาบาลของรัฐ สถานิออนามัย โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก) ตายที่บ้าน และตายนอกบ้าน พบว่าการตายส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 48 เกิดในสถานพยาบาล ร้อยละ 45 เกิดที่บ้าน และร้อยละ 7 ของการตายทั้งหมดเกิดนอกบ้าน (ตาราง 8.5)

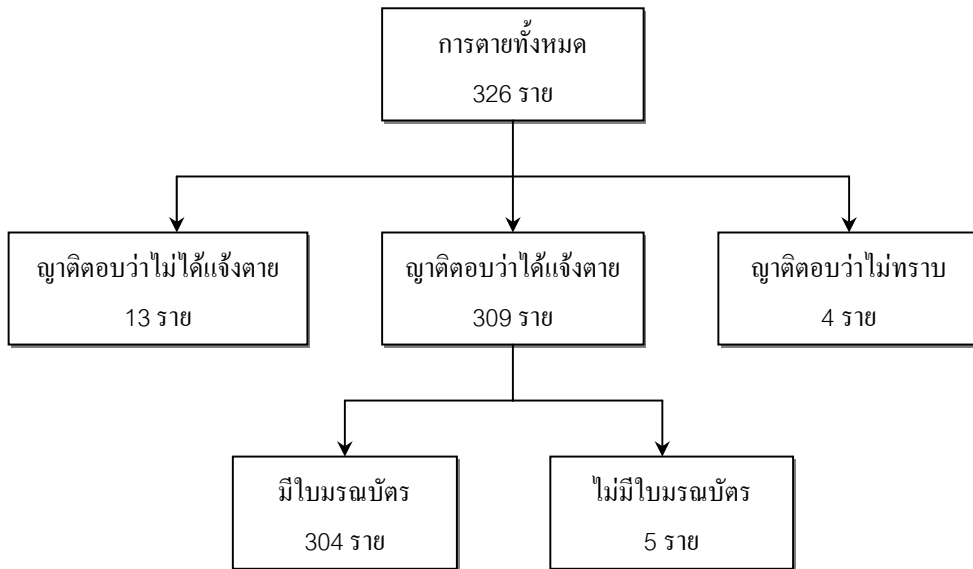
ตาราง 8.5 จำนวนและร้อยละของการตายจำแนกตามสถานที่ตาย, รอบ 5 (2547)

สถานที่ตาย	จำนวน	ร้อยละ
สถานพยาบาล	155	47.6
โรงพยาบาลของรัฐ	144	44.2
โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก	11	3.4
บ้าน	145	44.5
นอกบ้าน	22	6.7
ไม่ทราบ	4	1.2
รวม	326	100.0

นอกจากการถามถึงสถานที่เสียชีวิตแล้ว การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) ยังถามถึงการแจ้งตายด้วยคำถามว่า “การตายนี้ได้แจ้งตายหรือไม่” และกรณีที่ตอบว่า “ได้ไปแจ้งตายแล้ว” ก็จะถามต่อว่า “ได้รับใบมรณบัตรหรือไม่” ซึ่งแตกต่างไปจากการสำรวจรอบก่อน ๆ ที่ถามเพียงคำถามเดียวว่า “การตายนี้ได้แจ้งตายหรือไม่” จากคำถามทั้งสองข้อข้างต้นนี้สามารถนำมากำหนดคำจำกัดความของการแจ้งตายใหม่ดังนี้

“**แจ้งตาย**” หมายถึง การตายที่ญาติตอบว่าได้แจ้งตายและมีใบมรณบัตรเท่านั้น

“ไม่แจ้งตาย” หมายถึง การตายที่ญาติตอบว่าไม่ได้แจ้งตาย หรือ การตายที่ญาติตอบว่า
ได้แจ้งตายแต่ไม่มีใบมรณบัตรหรือไม่ทราบว่ามีใบมรณบัตรหรือไม่

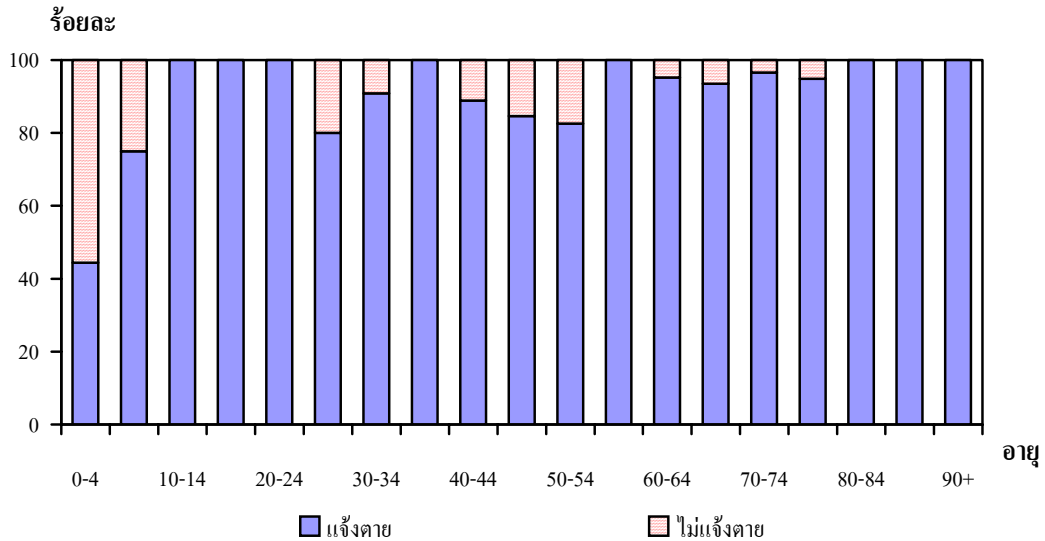
แผนภูมิ 8.6 รายละเอียดของการตายจำแนกตามการแจ้งตายและการมีใบมรณบัตร

จากการตายทั้งหมด 326 รายนั้น ญาติตอบว่าได้ไปแจ้งตายทั้งสิ้น 309 ราย ไม่ได้ไปแจ้งตาย 13 ราย และไม่ทราบว่าไปแจ้งตายหรือไม่อีก 4 ราย จากจำนวนที่ได้ไปแจ้งตายนั้นมีอยู่ 304 รายที่มีใบมรณบัตร อีก 5 รายนั้นไม่มีใบมรณบัตร (แผนภูมิ 8.6) ดังนั้น ตามคำจำกัดความข้างต้น เท่ากับการตาย 304 รายเท่านั้นที่จัดว่าเป็นการตายที่มีการ “แจ้งตาย” หรือคิดเป็นร้อยละ 93 และอีก 22 รายหรือร้อยละ 7 จัดเป็นการตายที่ “ไม่แจ้งตาย” ร้อยละของการแจ้งตายที่พบในการสำรวจรอบ 5 (2547) ต่ำกว่าการสำรวจรอบ 2 (2544)-รอบ 4 (2546) เล็กน้อย (ตาราง 8.6) ร้อยละของการแจ้งตายที่แตกต่างกันเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการให้คำจำกัดความของการ “แจ้งตาย” ในการสำรวจรอบ 5 (2547) แตกต่างไปจากรอบก่อน ๆ นั้นเอง

ตาราง 8.6 ร้อยละของการแจ้งและไม่แจ้งตาย, รอบ 1 (2543)-รอบ 5 (2547)

ผลการแจ้ง ตาย	รอบ 1 (2543)	รอบ 2 (2544)	รอบ 3 (2545)	รอบ 4 (2546)	รอบ 5 (2547)
แจ้งตาย	91.2	95.1	94.2	94.6	93.3
ไม่แจ้งตาย	8.8	4.9	5.8	5.4	6.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

สัดส่วนของการ “ไม่แจ้งตาย” ในการสำรวจรอบ 5 (2547) ยังคงสูงมากในกลุ่มทารกและเด็ก เช่นเดียวกับรอบ 1 (2543) – รอบ 4 (2546) ที่ผ่านมา สัดส่วนของการ “แจ้งตาย” และ “ไม่แจ้งตาย” ตามกลุ่มอายุของผู้ตายได้แสดงไว้ในแผนภูมิ 8.7

แผนภูมิ 8.7 การกระจายร้อยละของผู้เสียชีวิต จำแนกตามการแจ้งตาย และอายุ, รอบ 5 (2547)

การตาย 13 รายที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าไม่ได้แจ้งตายนั้น เนื่องจาก “การเป็นคนต่างด้าว” มากที่สุดซึ่งมีจำนวน 8 ราย อีก 2 ราย เนื่องจาก “มีเอกสารไม่ครบ” นอกนั้นอย่างละ 1 รายเนื่องจาก “ไม่มีเวลาไปแจ้ง” “ไม่นิยมแจ้ง” และ “ไม่รู้ว่าจะต้องไปแจ้งที่ไหน”

8.6 สรุป

ภาวะการตายของประชากรในพื้นที่ศึกษาโดยรวมในหนึ่งปีที่ผ่านมา (1 กรกฎาคม 2546 – 30 มิถุนายน 2547) พบว่ามีจำนวนคนตายทั้งหมด 326 ราย คิดเป็นอัตราตายเท่ากับ 7 ต่อพันทั้งจำนวนและอัตรานับว่าสูงขึ้นกว่าการสำรวจรอบ 4 (2546)

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าอัตราตายเพศชายสูงกว่าเพศหญิงเล็กน้อย และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละพื้นที่ศึกษา พบความแตกต่างเป็นสองกลุ่ม คือ พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง พื้นที่พีชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน อัตราตายอยู่ในช่วง 7–8 ต่อประชากรพันคน ในขณะที่อัตราตายของพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่สูง อยู่ในช่วง 5–6 ต่อประชากรพันคน

แบบแผนการตายรายอายุของเพศชายเหมือนกับของเพศหญิงและเป็นแบบแผนที่พบได้ในประชากรทั่วไป คือ มีลักษณะคล้ายรูปตัวเจ อัตราตายสูงในวัยทารกและเด็ก ต่ำในวัยหนุ่มสาวแล้วค่อย ๆ สูงขึ้นเมื่อพ้นวัยกลางคน และสูงมาก ๆ เมื่อถึงวัยสูงอายุ อัตราตายรายอายุของหญิงต่ำกว่าชายในเกือบทุกกลุ่มอายุ แบบแผนการตายในการสำรวจรอบ 5 (2547) มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบแผนการตายที่พบในการสำรวจที่ผ่านมา

มากกว่าร้อยละ 80 ของการตายของประชากรในพื้นที่ศึกษามีสาเหตุมาจากการเจ็บป่วย โดยที่ร้อยละ 46 มีสาเหตุมาจากโรคไม่ติดเชื้อ อีกร้อยละ 22 มีสาเหตุมาจากความชรา การเจ็บป่วยจากโรคติดเชื้อนับเป็นสาเหตุการตายมากเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 17 สำหรับสาเหตุการตายจากอุบัติเหตุ การถูกฆาตกรรม และการฆ่าตัวตาย ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับรอบ 4 (2546)

การตายที่เกิดขึ้นทั้งหมดจัดว่า “แจ้งตาย” ร้อยละ 93 ซึ่งลดลงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรอบ 4 (2546)

9 พฤติกรรมสุขภาพ

อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม

พฤติกรรมสุขภาพ คือการกระทำของบุคคลที่มีผลต่อสุขภาพ ทั้งในด้านการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และภาวะการเจ็บป่วย รายงานนี้นำเสนอพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร การบริโภคน้ำดื่ม การบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย ของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรของโครงการกาญจนบุรี

9.1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารและน้ำดื่ม

9.1.1 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่อาหารบางประเภท หากบริโภคเป็นประจำ อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพได้ เช่น อาหารรสเค็มจัด / เผ็ดจัด / หวานจัด อาหารหมักดองเค็ม อาหารถึงสำเร็จรูป อาหารมัน / กะทิ และเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ และอาหารขบเคี้ยว เช่น ขนมก๊อปปี้

ตาราง 9.1 แสดงว่า ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารรสเค็มจัดเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 30) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่พีชไร่ พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 27, 27, 26 และ 23 ตามลำดับ)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารรสเผ็ดจัดเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่พีชไร่ (ร้อยละ 40) พื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 39) พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 37) และพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 34)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารรสหวานจัดเป็นประจำมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ 22) รองลงมาได้แก่ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 21) พื้นที่พืชไร่ (ร้อยละ 19) พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 17) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 16)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารหมักดองเค็มเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 12) รองลงมาได้แก่ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่พืชไร่ พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 11, 8, 7 และ 4 ตามลำดับ)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารกึ่งสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 15) รองลงมาได้แก่ พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 12) พื้นที่พืชไร่ (ร้อยละ 11) พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 10) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 5)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารมันหรือกะทิมากที่สุด (ร้อยละ 21) รองลงมาได้แก่ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 19) พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 16) พื้นที่พืชไร่ (ร้อยละ 14) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 7)

ประชากรในพื้นที่ศึกษาทุกแห่งบริโภคเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ลาบ น้ำตก เป็นประจําน้อยมาก อย่างไรก็ตาม ประชากรในพื้นที่สูงก็บริโภคเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ เป็นประจํามากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ (ร้อยละ 5) รองลงมาได้แก่ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่พืชไร่ พื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 2, 2, 1 และ 1 ตามลำดับ)

ประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารขบเคี้ยว เช่น ขนมก๊อบแก๊บ เป็นประจํามากที่สุด (ร้อยละ 24) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 19) พื้นที่พืชไร่ (ร้อยละ 16) พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 15) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 9)

โดยสรุปประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารที่เป็นโทษต่อร่างกายทุกประเภทเป็นประจํามากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ

นอกจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น รายงานนี้ยังครอบคลุมถึงพฤติกรรมการบริโภคอาหารทันสมัยหรืออาหารจานด่วน เช่น แซนวิช พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ สีสทอดไก่ทอด (KFC) การบริโภคอาหารเสริมสุขภาพ เช่น แบรินค์ริงนก โสม น้ำสมุนไพร และการบริโภควิตามินต่าง ๆ ซึ่งพบว่าประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองบริโภคอาหารจานด่วน อาหารเสริมสุขภาพ และวิตามินมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรในทุกพื้นที่ที่ศึกษาบริโภคอาหารจานด่วนเป็นประจำในสัดส่วนที่น้อยมาก โดยประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองบริโภคอาหารจานด่วนมากที่สุด (ร้อยละ 2) รองลงมาคือประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่พีชไร์ พื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 1 เท่ากัน) และประชากรในพื้นที่สูงบริโภคอาหารจานด่วนเป็นประจำน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.3)

ร้อยละ 1-4 ของประชากรในทุกพื้นที่ที่ศึกษาบริโภคอาหารเสริมเป็นประจำ ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองบริโภคอาหารเสริมเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 4) รองลงมาคือประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 3) พื้นที่สูง (ร้อยละ 2) พื้นที่พีชไร์ (ร้อยละ 1) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 1)

ประชากรในทุกพื้นที่ที่ศึกษาบริโภควิตามินต่าง ๆ เป็นประจำน้อยมาก ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองบริโภควิตามินเป็นประจำมากที่สุด (ร้อยละ 4) รองลงมาคือ ในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 3) ในพื้นที่สูง (ร้อยละ 3) ในพื้นที่พีชไร์ (ร้อยละ 2) และในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 1) (ตาราง 9.1)

**ตาราง 9.1 การกระจายร้อยละของพฤติกรรมกรบริโภคอาหารประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ
จำแนกตามพื้นที่**

ประเภทของอาหารที่บริโภคเป็นประจำ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
อาหารรสจัด	36.6	42.4	40.4	49.1	39.6
อาหารรสเค็มจัด	22.8	26.0	27.4	30.3	27.3
อาหารรสเผ็ดจัด	33.8	39.2	39.7	43.6	36.6
อาหารรสหวานจัด	16.6	16.0	19.2	21.7	20.8
อาหารหมักดองเค็ม	7.4	4.4	8.4	12.4	10.6
อาหารกึ่งสำเร็จรูป	9.8	5.0	11.3	15.1	11.6
อาหารมัน/กะทิ	15.7	6.6	14.0	21.4	19.0
เนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ	0.8	0.8	1.5	4.5	2.0
อาหารจานด่วน	2.2	0.7	1.1	0.3	1.2
อาหารขบเคี้ยว	14.5	8.9	15.9	24.3	18.5
อาหารเสริมสุขภาพ	4.1	0.9	1.3	1.7	2.8
วิตามินต่าง ๆ	3.8	1.4	2.3	2.6	3.0

9.1.2 พฤติกรรมกรบริโภคน้ำดื่ม

ในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง ประชากรดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสมากที่สุด (ร้อยละ 66) รองลงมาได้แก่ น้ำประปา (ร้อยละ 28) และน้ำบาดาล (ร้อยละ 10) ส่วนน้ำฝน น้ำอัดลม น้ำจากห้วย/หนอง/คลอง/บึง หรือน้ำประปาภูเขา และน้ำบ่อ มีผู้ดื่มเป็นประจำน้อยมาก (ร้อยละ 4, 4, 0.3 และ 0.1 ตามลำดับ)

เกือบสามในสี่ของประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว ดื่มน้ำฝนเป็นประจำ รองลงมาได้แก่ น้ำขวดหรือน้ำโพลาริส (ร้อยละ 18) และน้ำประปา (ร้อยละ 14) น้ำที่ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว ดื่มประจำแต่ในสัดส่วนที่น้อยมาก คือ น้ำบ่อ (ร้อยละ 4) น้ำบาดาล (ร้อยละ 2) น้ำอัดลม (ร้อยละ 1) และน้ำอื่น ๆ เช่น น้ำจากแม่น้ำ/ห้วย/หนอง/คลอง/บึง หรือน้ำประปาภูเขา (ร้อยละ 0.1)

ประชากรในพื้นที่พีชไร้ดื่มน้ำฝนเป็นประจำในสัดส่วนที่สูงมาก (ร้อยละ 91) รองลงมา ได้แก่ น้ำขวดหรือน้ำโพลาริส น้ำประปา น้ำบ่อ น้ำบาดาล น้ำอืดลม และน้ำอื่น ๆ เช่น น้ำจากแม่น้ำ/ห้วย/หนอง/คลอง/บึง หรือน้ำประปาภูเขา (ร้อยละ 8, 7, 3, 1, 1 และ 1 ตามลำดับ)

สามในสี่ของประชากรในพื้นที่สูงดื่มน้ำฝนเป็นประจำ และร้อยละ 24 ดื่มน้ำประปาเป็นประจำ ส่วนน้ำประปาภูเขาหรือจากแม่น้ำ/ห้วย/หนอง/คลอง/บึง ก็มีผู้ดื่มเป็นประจำมากเป็นอันดับสาม (ร้อยละ 10) ต่างจากในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีผู้ใช้น้ำประเภทรุ่นนี้ น้อยมาก น้ำที่ดื่มประจำเป็นอันดับรองลงมา ได้แก่ น้ำขวดหรือน้ำโพลาริส (ร้อยละ 6) น้ำบ่อ (ร้อยละ 3) น้ำอืดลม (ร้อยละ 0.7) และน้ำบาดาล (ร้อยละ 0.5) ตามลำดับ

มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานดื่มน้ำฝนเป็นประจำ (ร้อยละ 53) ประชากรที่ดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสเป็นประจำก็มีสูงถึงร้อยละ 29 รองลงมา ได้แก่ น้ำประปา (ร้อยละ 17) และน้ำบาดาล (ร้อยละ 11) ส่วนน้ำอืดลม น้ำบ่อ และน้ำจากแม่น้ำ/ห้วย/หนอง/คลอง/บึง หรือน้ำประปาภูเขา มีผู้ดื่มเป็นประจำ น้อยมาก (ร้อยละ 2, 0.8 และ 0.8 ตามลำดับ) (ตาราง 9.2)

ตาราง 9.2 การกระจายร้อยละของพฤติกรรมกรดื่มน้ำประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จำแนกตามพื้นที่

ประเภทน้ำดื่ม	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พีชไร้	ที่สูง	ผสมผสาน
น้ำฝน	4.1	73.7	90.8	75.4	53.4
น้ำประปา	27.6	14.0	7.0	23.7	17.0
น้ำบ่อ	0.1	4.2	2.5	3.1	0.8
น้ำบาดาล	9.5	2.0	1.3	0.5	10.9
น้ำอืดลม	3.7	1.3	1.1	0.7	1.7
น้ำขวด / น้ำโพลาริส	66.2	18.1	7.6	6.3	29.1
น้ำอื่น ๆ เช่น น้ำคลอง, น้ำภูเขา	0.3	0.1	0.7	10.2	0.8

เป็นที่น่าสังเกตว่าน้ำขวดหรือน้ำโพลาริส เป็นน้ำดื่มที่ได้รับความนิยมมากในแทบทุกพื้นที่ ประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสเป็นประจำมากที่สุด และประชากรในพื้นที่อื่นแทบทุกแห่ง ยกเว้นพื้นที่สูงดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสประจำเป็นลำดับสองรองจากน้ำฝน การที่ประชากรจำนวนมากนิยมดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริส ทั้งที่เป็นสิ่งที่ต้องซื้อหา อันมีผลทำให้รายจ่ายของครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากความสะดวกและความคิดว่า น้ำขวดหรือน้ำโพลาริสเป็นน้ำที่สะอาดกว่าน้ำดื่มอื่น ๆ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว การผลิตน้ำดื่มหลายยี่ห้อไม่ได้มาตรฐาน ทำให้น้ำที่ผลิตไม่สะอาด มีเชื้อโรค หรือสารปนเปื้อนอยู่มาก

9.2 พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

บุหรี เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์ สาโท / กระแช่ / อุ ขาดอง เครื่องดื่มชูกำลัง กาแฟสำเร็จรูปกระป๋อง และยานอนหลับ หรือยาคลายเครียด เป็นสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถ้าบริโภคบ่อยหรือทุกวัน

9.2.1 บุหรี

ผู้ที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่สูบบ่อยหรือทุกวัน (ตาราง 9.3) ผู้ที่สูบนาน ๆ ครั้งมีน้อยมาก สัดส่วนของประชากรในพื้นที่สูงที่สูบบุหรี่บ่อยหรือทุกวัน สูงกว่าในพื้นที่อื่น ๆ มาก (ร้อยละ 48) ส่วนประชากรในพื้นที่พีชไร่ พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน พื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง มีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 28, 27, 25 และ 21 ตามลำดับ)

9.2.2 เบียร์

ประชากรในทุกพื้นที่ดื่มเบียร์บ่อยหรือทุกวันในสัดส่วนไม่สูงนัก (ร้อยละ 7-13) โดยประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองดื่มเบียร์บ่อยหรือทุกวันมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ

13) และประชากรในพื้นที่สูงดิมเบียร์บ่อยหรือทุกวันน้อยที่สุด (ร้อยละ 7) อย่างไรก็ตามเมื่อรวมประชากรที่ดิมเบียร์บ่อยหรือทุกวันกับประชากรที่ดิมเบียร์นาน ๆ ครั้ง พบว่าสัดส่วนของประชากรที่ดิมเบียร์เพิ่มขึ้นมาก เป็นร้อยละ 35-38 ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าวและปลูกพืชไร่ดิมเบียร์มากที่สุด (ร้อยละ 38 เท่ากัน) และประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดิมเบียร์น้อยที่สุด (ร้อยละ 35 เท่ากัน)

9.2.3 เหล้า

เช่นเดียวกับพฤติกรรมการดิมเบียร์ สัดส่วนของประชากรในทุกพื้นที่ที่ดิมเหล้าบ่อยหรือทุกวัน ก็ไม่สูงมากนัก (ร้อยละ 13-14) แต่เมื่อรวมจำนวนประชากรที่ดิมเหล้านาน ๆ ครั้ง กับประชากรที่ดิมเหล้าบ่อยหรือทุกวัน พบว่า ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 31-35) ของประชากรทุกพื้นที่มีพฤติกรรมดิมเหล้า โดยประชากรในพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่สูงมีพฤติกรรมดิมเหล้ามากที่สุด (ร้อยละ 35) และประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดิมเหล้าบ่อยที่สุด (ร้อยละ 31)

9.2.4 ไวน์

การดิมไวน์ไม่ใช่พฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในทุกพื้นที่ศึกษา ร้อยละ 94-98 ของประชากรไม่ดิมไวน์ สำหรับประชากรที่ดิมไวน์ส่วนใหญ่ดิมแบบนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 6 ของประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดิมไวน์นาน ๆ ครั้ง รองลงมาคือประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 5) พื้นที่พืชไร่ (ร้อยละ 4) พื้นที่สูง (ร้อยละ 3) และพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 2) ส่วนประชากรที่ดิมไวน์บ่อยหรือทุกวันมีไม่ถึงร้อยละ 1 ในทุกพื้นที่

9.2.5 สาโท/กระแช่/อุ

สาโท/กระแช่/อุ เป็นเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้รับความนิยมจากประชากรในพื้นที่ศึกษาเช่นเดียวกับไวน์ ร้อยละ 94-97 ของประชากรในทุกพื้นที่ไม่ดิมสาโท/กระแช่/อุ การดิม

สาโท/กระแช่/อุ ส่วนใหญ่เป็นการดื่มแบบนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 5 ของประชากรในพื้นที่พีชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานดื่มนาน ๆ ครั้ง รองลงมาคือประชากรในพื้นที่สูง พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่ปลูกข้าว ตามลำดับ (ร้อยละ 4, 4 และ 3 ตามลำดับ) ส่วนประชากรที่ดื่มน้อยหรือทุกวันมีไม่ถึงร้อยละ 1 ในทุกพื้นที่

9.2.6 ยาดอง

ร้อยละ 78-88 ของประชากรในพื้นที่ศึกษาไม่ดื่มน้ำยาดอง สำหรับผู้ที่ดื่มน้ำยาดอง สัดส่วนของผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้งสูงกว่าผู้ที่ดื่มน้อยหรือทุกวันในทุกพื้นที่ ประชากรในพื้นที่สูงดื่มน้ำยาดองนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 15 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 8 ประชากรในพื้นที่พีชไร่ดื่มน้ำยาดองนาน ๆ ครั้งร้อยละ 13 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 5 ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานดื่มน้ำยาดองนาน ๆ ครั้งร้อยละ 12 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 5 ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว ดื่มน้ำยาดองนาน ๆ ครั้งร้อยละ 11 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 5 และประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดื่มน้ำยาดองร้อยละ 8 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 4

9.2.7 เครื่องดื่มชูกำลัง

ร้อยละ 69-75 ของประชากรไม่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง สำหรับผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง สัดส่วนของผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้งกับผู้ดื่มน้อยหรือทุกวันไม่ต่างกันมากนัก ประชากรในพื้นที่พีชไร่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลังนาน ๆ ครั้งร้อยละ 18 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 12 ประชากรในพื้นที่สูงดื่มเครื่องดื่มชูกำลังนาน ๆ ครั้งร้อยละ 18 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 11 ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานดื่มน้ำเครื่องดื่มชูกำลังนาน ๆ ครั้งร้อยละ 15 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 14 ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าวดื่มเครื่องดื่มชูกำลังนาน ๆ ครั้งร้อยละ 13 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 14 และประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดื่มน้ำเครื่องดื่มชูกำลังนาน ๆ ครั้งร้อยละ 11 และดื่มน้อยหรือประจำร้อยละ 14

9.2.8 กาแฟสำเร็จรูปกระป๋อง

ร้อยละ 84-91 ของประชากรในพื้นที่ศึกษาไม่ดื่มกาแฟสำเร็จรูปกระป๋อง สำหรับผู้ดื่มกาแฟสำเร็จรูปกระป๋อง สัดส่วนของผู้ดื่มนาน ๆ ครั้ง พอ ๆ กับสัดส่วนของผู้ดื่มน้อยหรือทุกวัน ประชากรในพื้นที่พีชไร่ดื่มนาน ๆ ครั้งร้อยละ 9 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 7 ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและพื้นที่ปลูกข้าวดื่มนาน ๆ ครั้งร้อยละ 8 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 7 เหมือนกัน ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดื่มนาน ๆ ครั้งร้อยละ 6 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 5 และประชากรในพื้นที่สูงดื่มนาน ๆ ครั้งร้อยละ 5 และดื่มน้อยหรือทุกวันร้อยละ 4

9.2.9 ยานอนหลับหรือยาคลายเครียด

ประชากรในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดกินยานอนหลับหรือยาคลายเครียดน้อยมาก (ร้อยละ 4-7) และกินนาน ๆ ครั้งมากกว่ากินบ่อยหรือทุกวัน ประชากรในพื้นที่พีชไร่กินนาน ๆ ครั้งร้อยละ 4 และกินบ่อยหรือทุกวันร้อยละ 2 ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและพื้นที่ปลูกข้าวกินนาน ๆ ครั้งร้อยละ 3 และกินบ่อยหรือทุกวันร้อยละ 2 ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองกินนาน ๆ ครั้งร้อยละ 3 และกินบ่อยหรือทุกวันร้อยละ 1 และประชากรในพื้นที่สูงกินนาน ๆ ครั้งร้อยละ 2 และกินบ่อยหรือทุกวันร้อยละ 2 เช่นกัน (ตาราง 9.3)

ตาราง 9.3 การกระจายร้อยละของพฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จำแนกตามพื้นที่

	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พีชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
บุรี					
ไม่สูบ	78.4	74.0	70.8	51.1	72.0
นาน ๆ ครั้ง	1.1	1.2	1.1	0.8	1.6
บ่อยหรือทุกวัน	20.6	24.8	28.1	48.1	26.5
เบียร์					
ไม่ดื่ม	65.2	61.8	62.4	64.4	64.8
นาน ๆ ครั้ง	22.2	27.2	29.5	28.7	25.6
บ่อยหรือทุกวัน	12.6	11.1	8.1	6.8	9.6

ตาราง 9.3 (ต่อ)

	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน
เหλιά					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	68.6	65.3	65.9	65.5	67.9
บ่อยหรือทุกวัน	18.6	21.7	21.3	20.5	19.5
บ่อยหรือทุกวัน	12.8	13.0	12.9	14.1	12.5
ไวน์					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	93.6	97.5	96.2	97.1	94.7
บ่อยหรือทุกวัน	5.8	2.2	3.7	2.7	4.6
บ่อยหรือทุกวัน	0.6	0.3	0.1	0.1	0.7
สตาร์ท / กระแซ่ / อุ					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	96.2	97.1	94.5	95.8	94.0
บ่อยหรือทุกวัน	3.5	2.7	5.0	4.1	5.3
บ่อยหรือทุกวัน	0.3	0.3	0.5	0.2	0.7
ยาดอง					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	87.6	83.9	81.9	77.7	82.9
บ่อยหรือทุกวัน	8.2	11.0	13.3	14.6	11.7
บ่อยหรือทุกวัน	4.2	5.2	4.8	7.7	5.4
เครื่องดื่มชูกำลัง					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	75.2	73.0	69.4	70.8	71.1
บ่อยหรือทุกวัน	11.2	13.1	18.2	18.4	15.2
บ่อยหรือทุกวัน	13.6	13.9	12.4	10.8	13.7
กาแฟสำเร็จรูปกระป๋อง					
ไม่ดื่มนาน ๆ ครั้ง	89.3	85.6	84.0	91.0	85.2
บ่อยหรือทุกวัน	6.0	7.6	9.3	4.7	8.2
บ่อยหรือทุกวัน	4.7	6.8	6.7	4.3	6.6
ยานอนหลับหรือยาคลายเครียด					
ไม่เสพนาน ๆ ครั้ง	96.0	95.3	93.5	95.7	95.0
บ่อยหรือทุกวัน	2.5	2.8	4.3	2.4	2.7
บ่อยหรือทุกวัน	1.4	1.9	2.1	1.9	2.3

9.3 การออกกำลังกาย

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบนี้ สำรวจการออกกำลังกาย 7 ประเภท คือ วิ่ง เดินเร็ว เต้นแอโรบิก รำมวยจีน เล่นกีฬา ภายบริหาร และการใช้เครื่องออกกำลังกาย หรือปั่นจักรยาน

ผลการสำรวจพบว่า ประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานมีการวิ่งออกกำลังกายมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ (ตาราง 9.4) กล่าวคือ หนึ่งในสี่ของประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง และประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานมีการวิ่งออกกำลังกาย ในขณะที่ร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่พีชไร์ และร้อยละ 14 เท่ากันของประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว และประชากรในพื้นที่สูง มีการวิ่งออกกำลังกาย

การออกกำลังกายโดยการเดินเร็ว ไม่ได้ได้รับความนิยมจากประชากรในทุกพื้นที่ ประชากรที่เดินเร็วเพื่อการออกกำลังกายในพื้นที่ต่าง ๆ มีเพียงร้อยละ 1-8 เท่านั้น โดยประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองนิยมเดินเร็วเพื่อการออกกำลังกายมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ 8 และร้อยละ 7) รองลงมาได้แก่ ประชากรในพื้นที่สูง ประชากรในพื้นที่พีชไร์ และประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 3, 3 และ 1 ตามลำดับ)

ประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองออกกำลังกายโดยการเต้นแอโรบิกในสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ กล่าวคือ ร้อยละ 13 ของประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองออกกำลังกายโดยการเต้นแอโรบิก ในขณะที่ร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน ร้อยละ 7 ของประชากรในพื้นที่พีชไร์ และร้อยละ 5 ของประชากรในพื้นที่สูงออกกำลังกายโดยการเต้นแอโรบิก

การออกกำลังกายโดยการรำมวยจีน ไม่เป็นที่นิยมเลยของประชากรในทุกพื้นที่ที่ศึกษา มีเพียงร้อยละ 0.2 ของประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง พื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานเท่านั้นที่รำมวยจีนเพื่อออกกำลังกาย

การเล่นกีฬาเป็นการออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากประชากรในทุกพื้นที่ ร้อยละ 70 ของประชากรในพื้นที่สูงเล่นกีฬาเพื่อออกกำลังกาย รองลงมาได้แก่ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 68) ประชากรในพื้นที่พีชไร (ร้อยละ 65) ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 49) และประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 41)

ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานออกกำลังกายด้วยการเล่นกายบริหารมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ 15 เท่ากัน) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 11) ประชากรในพื้นที่พีชไร (ร้อยละ 10) และประชากรในพื้นที่สูง (ร้อยละ 8)

ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองออกกำลังกายโดยการใช้เครื่องออกกำลังกายหรือปั่นจักรยานในสัดส่วนที่สูงกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ มาก กล่าวคือ ร้อยละ 8 ของประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองใช้เครื่องออกกำลังกายหรือปั่นจักรยาน ในขณะที่ร้อยละ 3 ของประชากรในพื้นที่สูงและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และร้อยละ 2 ของประชากรในพื้นที่ปลูกข้าวและพีชไร ออกกำลังกายโดยใช้เครื่องออกกำลังกายหรือปั่นจักรยาน (ตาราง 9.4)

ตาราง 9.4 การกระจายร้อยละของการออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการออกกำลังกาย	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พีชไร	ที่สูง	ผสมผสาน
วิ่ง	24.9	13.7	19.9	14.2	24.7
เดินเร็ว	7.3	1.2	3.0	3.4	8.0
เต้นแอโรบิก	13.3	9.5	6.5	5.3	10.0
รำมวยจีน	0.2	0.2	0.0	0.0	0.2
เล่นกีฬา	40.6	68.3	64.9	70.3	48.7
กายบริหาร	15.0	11.0	9.5	8.2	14.7
เครื่องออกกำลังกาย / ปั่นจักรยาน	8.0	1.7	2.0	3.1	2.6

9.4 สถานที่ออกกำลังกาย

ประชากรในทุกพื้นที่ศึกษานิยมออกกำลังกายในที่ว่างโล่ง ๆ ในแถบละแวกบ้าน เช่น โรงเรียน วัด มากที่สุด (ตาราง 9.5) โดยประชากรในพื้นที่ปลูกข้าวนิยมมากที่สุด (ร้อยละ 72) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่สูง (ร้อยละ 66) พื้นที่พีชไร้ (ร้อยละ 60) พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 54) และพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 45)

สถานที่ออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมจากประชากรในทุกพื้นที่ศึกษารองลงมาจากระหว่างโล่ง ๆ ในแถบละแวกบ้านคือ ภายในบ้านหรือข้างบ้าน โดยประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมมากที่สุด (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 37) ประชากรในพื้นที่พีชไร้ (ร้อยละ 36) ประชากรในพื้นที่สูง (ร้อยละ 30) และประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว (ร้อยละ 27)

สถานที่ออกกำลังกายอีก 2 แห่งที่ประชากรในบางพื้นที่นิยมไปออกกำลังกายคือ สถานที่เล่นกีฬาของรัฐบาล ซึ่งประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ มาก (ร้อยละ 14) และสวนสาธารณะซึ่งประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมไปออกกำลังกายมากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ มาก (ร้อยละ 10 และ 8 ตามลำดับ) (ตาราง 9.5)

ตาราง 9.5 การกระจายร้อยละของสถานที่ออกกำลังกายส่วนใหญ่ จำแนกตามพื้นที่

สถานที่ออกกำลังกาย	กึ่งเมือง	ข้าว	พีชไร้	ที่สูง	ผสมผสาน
ภายในบ้าน / ข้าง ๆ บ้าน	38.1	26.7	35.8	29.8	37.1
สวนสาธารณะ	7.5	0.4	1.4	0.3	9.8
ศาลาประชาคมหมู่บ้าน	0.5	0.4	0.4	1.3	0.0
ที่ว่างโล่ง ๆ ในแถบละแวกบ้าน	44.7	71.6	60.4	66.0	54.3
สถานที่เล่นกีฬาของหมู่บ้าน	2.2	3.7	4.3	4.7	4.4
สถานที่เล่นกีฬาของเอกชน	2.6	0.8	0.6	0.4	0.3
สถานที่เล่นกีฬาของรัฐบาล	13.6	1.7	2.6	1.8	2.1
สถานที่ทำงาน	0.2	0.2	0.2	0.3	0.8

9.5 สรุป

ประชากรในพื้นที่สูงมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่อาจเป็นโทษต่อร่างกายมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ กล่าวคือ มีสัดส่วนของประชากรที่บริโภคอาหารรสเค็มจัด เผ็ดจัด หวานจัด อาหารหมักดองเค็ม อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารมันหรือกะทิ เนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ และอาหารขบเคี้ยวเป็นประจำมากที่สุด ส่วนประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมบริโภคอาหารจานด่วน อาหารเสริมสุขภาพ และวิตามินต่าง ๆ มากกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ

ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสเป็นประจำมากที่สุด ส่วนประชากรในพื้นที่อื่น ๆ แม้จะดื่มน้ำฝนมากที่สุด แต่น้ำขวดหรือน้ำโพลาริสก็ได้รับความนิยมสูงมากเป็นลำดับที่สองรองจากน้ำฝนในเกือบทุกพื้นที่ ยกเว้นในพื้นที่สูง

สำหรับพฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พบว่า ประชากรในพื้นที่สูงสูบบุหรี่บ่อยหรือทุกวันมากที่สุด ประชากรในทุกพื้นที่ดื่มห้าบ่อหรือทุกวันในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองดื่มเครื่องดื่มชูกำลังบ่อยหรือทุกวันมากที่สุด และประชากรในทุกพื้นที่กินยานอนหลับหรือยากลายเครือขบเคี้ยวบ่อยหรือทุกวันนี้้อยมาก และในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก

ประชากรในทุกพื้นที่ศึกษานิยมออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬามากกว่าการออกกำลังกายวิธีอื่น ๆ โดยประชากรในพื้นที่สูงเล่นกีฬาเป็นประจำมากที่สุด ส่วนวิธีออกกำลังกายอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมรองลงมา ได้แก่ การวิ่ง การเล่นกายบริหาร การเดินแอโรบิก การเดินเร็ว และการใช้เครื่องออกกำลังกาย/การปั่นจักรยาน ตามลำดับ โดยประชากรในพื้นที่สูงเล่นกีฬาเป็นประจำมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานและพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองวิ่งเพื่อออกกำลังกายและเล่นกายบริหารเป็นประจำมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนิยมเดินแอโรบิก และใช้เครื่องออกกำลังกาย

หรือปั่นจักรยานมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ส่วนการออกกำลังกายโดยการร่ำมวย
จินนั้นแทบจะไม่ได้ได้รับความนิยมจากประชากรในพื้นที่ศึกษาเลย

สถานที่ออกกำลังกายที่ประชากรในทุกพื้นที่ศึกษานิยมไปออกกำลังกายมากที่สุด คือ
ที่ว่างโล่ง ๆ ในแถบละแวกบ้าน รองลงมาคือ ภายในบ้านหรือข้าง ๆ บ้าน ส่วนสถานที่เล่น
กีฬาของรัฐบาลเป็นที่นิยมเฉพาะในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และสวนสาธารณะเป็นที่นิยมเฉพาะ
ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน

10 ภาวะสุขภาพ

กุตล สุนทรธาดา

10.1 ภาวะสุขภาพ

ภาวะสุขภาพในรายงานนี้ จะนำเสนอเกี่ยวกับโรคเรื้อรัง และการเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา โดยจะวิเคราะห์เฉพาะโรคที่เป็นกันมากอันดับแรกเท่านั้น

โรคเรื้อรัง

โรคเรื้อรังในรายงานฉบับนี้ หมายถึง โรคหรืออาการป่วยที่เป็นเรื้อรังมานานแล้ว (ตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป) เช่น โรคเบาหวาน, หัวใจ, ภูมิแพ้, อาการปวดหลัง, วิงเวียน, อ่อนเพลีย ฯลฯ

ประชากรส่วนใหญ่ ประมาณ 2 ใน 3 (ร้อยละ 66) ของเกือบทุกพื้นที่ที่สำรวจทาง ประชากรไม่เจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ส่วนประชากรที่เป็นโรคเรื้อรังมากที่สุด ได้แก่ ประชากร ในพื้นที่ปลูกพืชไร่ พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และพื้นที่ปลูกข้าว (ประมาณร้อยละ 35 ถึง 36) รองลงมาคือพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง (ร้อยละ 34) ส่วนประชากรในพื้นที่สูงเป็นโรคเรื้อรังน้อยที่สุด (ร้อยละ 29) (ตาราง 10.1)

ผู้หญิงป่วยด้วยโรคเรื้อรังในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ชายมาก (ร้อยละ 40 และ 27 ตามลำดับ) ในกลุ่มผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พืชไร่ พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และพื้นที่ปลูกข้าว มีสัดส่วน ของการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังสูงที่สุด (ร้อยละ 43, 42 และ 42 ตามลำดับ) ส่วนผู้หญิงที่อาศัย อยู่ในพื้นที่สูงมีสัดส่วนของการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่ำที่สุด (ร้อยละ 34) สำหรับกลุ่มผู้ชาย ในเกือบทุกพื้นที่มีสัดส่วนของการเจ็บป่วยใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 27 ถึง 29) ยกเว้นผู้ชายที่อาศัย อยู่ในเขตพื้นที่สูงมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่ำที่สุด (ร้อยละ 23) (ตาราง 10.1)

ตาราง 10.1 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามโรคเรื้อรัง เพศ และพื้นที่

	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
โรคเรื้อรัง						
มี	34.0	35.4	36.0	28.8	35.9	33.7
ไม่มี	66.0	64.6	64.0	71.2	64.1	66.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	5,820	4,912	4,446	6,986	5,950	28,114*
หญิง						
ป่วย	39.5	41.7	43.2	34.1	41.9	39.7
ไม่ป่วย	60.5	58.3	56.8	65.9	58.1	60.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	3,277	2,717	2,409	3,690	3,254	15,374**
ชาย						
ป่วย	27.0	27.6	27.5	22.9	28.7	26.5
ไม่ป่วย	73.0	72.4	72.5	77.1	71.3	73.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	2,543	2,195	2,037	3,296	2,696	12,767***

* ไม่มีข้อมูล 2,104 ราย ** ไม่มีข้อมูล 84 ราย *** ไม่มีข้อมูล 57 ราย

ตาราง 10.2 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามโรคเรื้อรัง โรคเรื้อรังอันดับแรก และอายุ

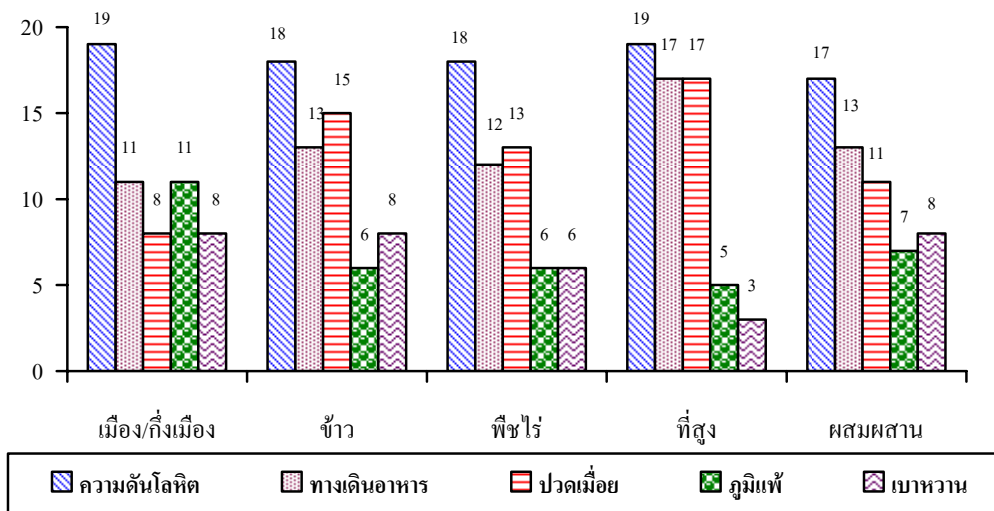
	อายุ (ปี)				รวม
	15-39	40-49	50-59	60 ⁺	
โรคเรื้อรัง					
เป็น	19.1	35.5	49.3	63.7	33.7
ไม่เป็น	80.9	64.5	50.7	36.3	66.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	13,828	6,145	3,936	4,343	28,252 [*]
โรคความดันโลหิต					
เป็น	1.8	6.3	11.4	14.7	6.1
ไม่เป็น	98.2	93.7	88.6	85.3	93.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	13,830	6,145	3,937	4,343	28,255 ^{**}

* ไม่มีข้อมูล 1,966 ราย ** ไม่มีข้อมูล 1,963 ราย

การเป็นโรคเรื้อรัง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ กล่าวคือยิ่งอายุมาก สัดส่วนการเป็นโรคเรื้อรังก็ยิ่งสูง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุมีสัดส่วนการเป็นโรคเรื้อรังสูงถึง ร้อยละ 64 สำหรับโรคเรื้อรังที่เป็นกันมากที่สุด คือโรคความดันโลหิตสูงหรือต่ำ มีสัดส่วนของผู้ที่เป็นประมาณร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด โดยผู้ที่อายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไปมีสัดส่วนของการเป็นโรคความดันโลหิตสูงกว่ากลุ่มอายุน้อย โดยเฉพาะผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 15 (ตาราง 10.2)

สำหรับโรคเรื้อรังที่ประชากรในแต่ละพื้นที่เป็นกันมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ระบบทางเดินอาหาร/กระเพาะอาหาร/ลำไส้อักเสบ ปวดเมื่อย/ปวดตามร่างกาย/ปวดหลัง/เอว-กระดูก ภูมิแพ้ และ เบาหวาน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบตามพื้นที่ โรคเรื้อรังอันดับแรกของประชากรในทุกพื้นที่เหมือนกัน คือ โรคความดันโลหิตสูงหรือต่ำ สำหรับโรคเรื้อรังอันดับที่ 2-5 ในแต่ละพื้นที่นั้นมีสัดส่วนที่แตกต่างกัน คือประชากรในเขตเมือง/กิ่งเมืองเป็นโรคเรื้อรังอันดับ 2 คือ โรคทางเดินอาหาร และภูมิแพ้ ส่วนโรคเรื้อรังอันดับ 3 คือโรคเบาหวานและปวดเมื่อย ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่สูง เป็นโรคเรื้อรังอันดับ 2 และ 3 คือ โรคปวดเมื่อยร่างกาย-กล้ามเนื้อและกระดูก และระบบทางเดินอาหาร ตามลำดับ ส่วนประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสานเป็นโรคเรื้อรังอันดับ 2 และ 3 คือ ระบบทางเดินอาหารและปวดเมื่อย (แผนภูมิ 10.1)

แผนภูมิ 10.1 ร้อยละของโรคเรื้อรัง 5 อันดับแรกของผู้ให้สัมภาษณ์ระบุ จำแนกตามพื้นที่

เมื่อจำแนกโรคเรื้อรังตามกลุ่มโรค และพื้นที่ พบว่า ประชากรทุกพื้นที่ เจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อมากที่สุด ประมาณ 2 ใน 3 (ร้อยละ 67) รองลงมาเป็น การเจ็บป่วยที่ทราบแต่อาการ (ร้อยละ 30) ส่วนที่เป็นโรคติดต่อมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 2) (ตาราง 10.3)

ตาราง 10.3 การกระจายร้อยละของประชากรที่มีโรคเรื้อรัง จำแนกตามโรคเรื้อรัง เพศ และพื้นที่

โรคเรื้อรัง	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
โรคติดต่อ	1.3	2.2	2.7	2.6	2.4	2.2
โรคไม่ติดต่อ	74.8	65.2	65.8	61.9	68.3	67.3
กลุ่มอาการ	23.9	32.5	31.4	35.5	29.2	30.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	1,981	1,737	1,601	2,013	2,137	9,469

การเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา

การเจ็บป่วยหรือไม่สบายในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา หมายถึงการเจ็บป่วยหรือรู้สึกไม่สบายหรือประสบอุบัติเหตุ (นับเฉพาะการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้หรือได้น้อยกว่าปกติ เช่น เรียนหนังสือ ทำงาน ทำงานบ้าน หรือช่วยเหลือตัวเอง ฯลฯ)

ตาราง 10.4 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เพศ และพื้นที่

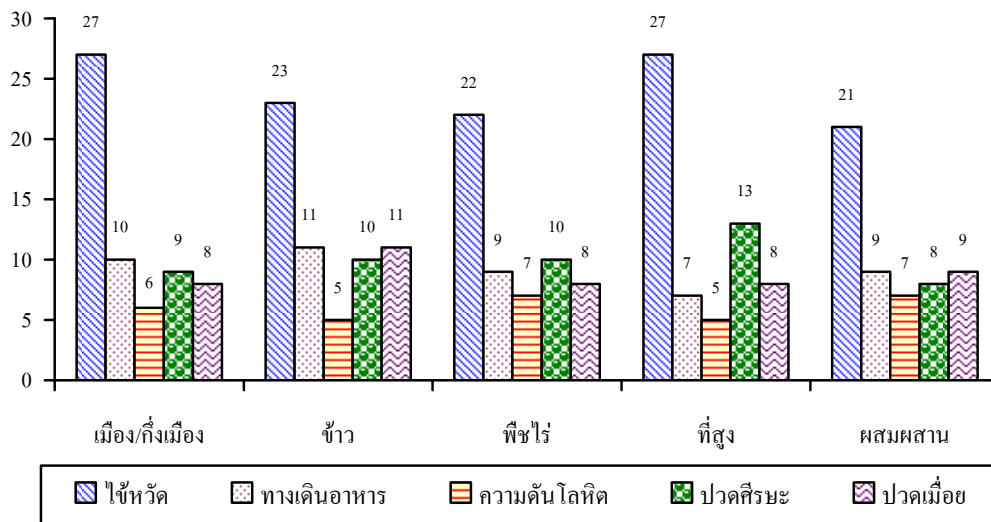
	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
การเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือน						
ป่วย	10.0	14.1	15.4	15.3	14.9	13.9
ไม่ป่วย	90.0	85.9	84.6	84.7	85.1	86.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	5,820	4,912	4,446	6,986	5,950	28,114*
หญิง						
ป่วย	10.9	14.8	17.6	16.8	17.0	15.4
ไม่ป่วย	89.1	85.2	82.4	83.2	83.0	84.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	3,277	2,715	2,409	3,690	3,254	15,345**
ชาย						
ป่วย	8.8	13.2	12.8	13.7	12.4	12.2
ไม่ป่วย	91.2	86.8	87.2	86.3	87.6	87.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	2,543	2,195	2,037	3,295	2,696	12,766***

* ไม่มีข้อมูล 2,104 ราย ** ไม่มีข้อมูล 86 ราย *** ไม่มีข้อมูล 58 ราย

สัดส่วนการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังมีเพียงร้อยละ 14 และในแต่ละพื้นที่มีการเจ็บป่วยไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก คือประมาณร้อยละ 14 ถึง 15 ยกเว้นประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองที่เจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาอย่างน้อยที่สุด (ร้อยละ 10) นอกจากนี้ผู้หญิงมีการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มากกว่าผู้ชาย ในทุกพื้นที่ (ตาราง 10.4)

ผู้เจ็บป่วยส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรค (หรืออาการ) 5 โรคนี้มากที่สุดตามลำดับ คือ ไข้หวัด ปวดศีรษะ/มึนศีรษะ/ไมเกรน/เวียนหัว ปวดเมื่อย/ปวดตามร่างกาย/ปวดหลัง/เอว-กระดูก โรคระบบทางเดินอาหาร/กระเพาะอาหาร/ลำไส้อักเสบ/ปวดท้อง/ท้องอืด-เฟ้อ ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ

การเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาของประชากร พบว่า ประชากรในทุกพื้นที่ศึกษาระบุว่าเจ็บป่วยหรือไม่สบายจากไข้หวัดมากที่สุด โดยประชากรในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองและพื้นที่สูงมีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 27) รองลงมาคือพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน ตามลำดับ (ร้อยละ 23, 22 และ 21) โรคที่ระบุนรองลงมาอันดับ 2 และ 3 มีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่ กล่าวคือพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินอาหารและปวดศีรษะ (ร้อยละ 10 และ 9) พื้นที่ปลูกข้าว เจ็บป่วยด้วยโรคทางระบบเดินอาหาร ปวดเมื่อย และปวดศีรษะ (ร้อยละ 11, 11 และ 10) พื้นที่พืชไร่เจ็บป่วยด้วยโรคปวดศีรษะ และระบบทางเดินอาหาร (ร้อยละ 10 และ 9) พื้นที่สูงเจ็บป่วยด้วยโรคปวดศีรษะ และปวดเมื่อย (ร้อยละ 13 และ 8) และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน เจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินอาหาร ปวดเมื่อย และปวดศีรษะ (ร้อยละ 9, 9 และ 8) (แผนภูมิ 10.2)

แผนภูมิ 10.2 ร้อยละของโรค/อาการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา 5 อันดับแรก จำแนกตามพื้นที่

อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้หญิงเจ็บป่วยมากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 15 และ 12) ตามลำดับ โดยผู้หญิงในพื้นที่พีชไร๋มีส่วนการเจ็บป่วยสูงที่สุด (ร้อยละ 17) และพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองมีส่วนการเจ็บป่วยต่ำที่สุด (ร้อยละ 11) สำหรับเพศชาย พบว่า ในพื้นที่สูงมีส่วนการเจ็บป่วยสูงที่สุด (ร้อยละ 14) และ พื้นที่เมือง/กิ่งเมืองมีส่วนการเจ็บป่วยต่ำที่สุด (ร้อยละ 9) เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งผู้หญิงและผู้ชายในเขตเมือง/กิ่งเมืองมีส่วนการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาต่ำที่สุด (ตาราง 10.4)

การเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เมื่อจำแนกตามกลุ่มโรคเป็น 3 กลุ่มได้แก่ โรคติดต่อ, โรคไม่ติดต่อ และกลุ่มที่ทราบแต่อาการ และพื้นที่ พบว่า ทุกพื้นที่เจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคทั้ง 3 ประเภท ในสัดส่วนที่ไม่ต่างกันมากนัก (ร้อยละ 31, 32 และ 38) ตามลำดับ โดยพื้นที่สูงเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคติดต่อสูงที่สุด (ร้อยละ 38) พื้นที่ผสมผสานเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อสูงสุด (ร้อยละ 40) และพื้นที่ปลูกข้าวเจ็บป่วยที่ทราบแต่อาการสูงสุด (ร้อยละ 43) (ตาราง 10.5)

ตาราง 10.5 การกระจายร้อยละของประชากรที่มีการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามกลุ่มโรคที่เจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา และพื้นที่

กลุ่มโรค	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พีชไร๋	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
โรคติดต่อ	32.5	27.8	26.7	37.9	26.0	30.7
โรคไม่ติดต่อ	34.4	29.7	37.7	21.0	39.2	31.6
โรคที่แสดงอาการ	33.0	42.5	35.6	41.1	34.7	37.7
รวม	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)
จำนวน	578	690	685	1,071	887	3,911

ตาราง 10.6 การกระจายร้อยละของประชากร จำแนกตามการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา และอายุ

	อายุ (ปี)				รวม
	15-39	40-49	50-59	60 ⁺	
การเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา					
ป่วย	11.8	13.1	15.9	20.3	14.0
ไม่ป่วย	88.2	86.9	84.1	79.7	86.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	13,826	6,145	3,935	4,343	28,249*

* ไม่มีข้อมูล 1,969 ราย

สัดส่วนการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มีแนวโน้มสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น โดยเฉพาะประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 20) รองลงมาคือประชากรที่มีอายุ 50-59 ปี (ร้อยละ 15) ส่วนประชากรที่มีอายุ 15-39 ปี เจ็บป่วยน้อยที่สุด (ร้อยละ 12) (ตาราง 10.6)

10.2 สรุป

ภาวะสุขภาพของประชากร ประมาณ 1 ใน 3 มีการเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง โรคเรื้อรังที่เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ความดันโลหิตสูง/ต่ำมากที่สุดในทุกพื้นที่, รองลงมาคือโรกระบบทางเดินอาหาร, ปวดเมื่อยร่างกาย-หลัง-กระดูก, ภูมิแพ้, และ เบาหวาน ตามลำดับ ซึ่งเป็นโรคไม่ติดต่อ สำหรับการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีการเจ็บป่วย ร้อยละ 14 ด้วยโรคหรืออาการไขหวัดมากที่สุดในทุกพื้นที่, รองลงมาคือ ปวดศีรษะ, ปวดเมื่อย/ปวดหลัง, โรกระบบทางเดินอาหาร, และความดันโลหิตสูง/ต่ำ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น และ เพศหญิงมีการเจ็บป่วยมากกว่าเพศชาย

II ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและ สุขภาพของผู้สูงอายุ

กุตล สุนทรธาดา

ระบบความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุมีฐานคิดว่า ผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นจึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคมทั้งในฐานะที่เป็นผู้รับและผู้ให้ ยุทธศาสตร์หลักในการสร้างความมั่นคงของผู้สูงอายุคือการเตรียมความพร้อมผู้วัยสูงอายุ และการให้ผู้สูงอายุพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ในปัจจุบันทุกประเทศให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านรายได้และสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการออมและมีระบบบำนาญที่เตรียมการไว้ตั้งแต่วัยทำงาน มีระบบประกันสุขภาพเพื่อให้มีหลักประกันว่าเมื่อเจ็บป่วยในวัยสูงอายุ ก็จะได้รับดูแลรักษา การพัฒนาระบบประกันความมั่นคงทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุในปัจจุบัน มีแนวคิด 3 ประการคือ 1) การเน้นการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยให้มีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ในวัยทำงาน มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และมีการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพในวัยสูงอายุให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า 2) ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่ผ่านเข้าสู่ระยะพึ่งพา สามารถดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพ และ 3) เกื้อหนุนส่งเสริมโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

การศึกษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้สูงอายุได้จากแบบสอบถามบุคคล (ข้อ 6.1 และ 6.2) ของโครงการกาญจนบุรี รอบ 5 (พ.ศ 2547) แต่ข้อมูลดังกล่าวเก็บเฉพาะผู้ที่มีอายุ 50-64 ปี โดยเป็นคำถามของแต่ละแหล่งรายได้ที่ให้เลือกตอบว่ามีหรือไม่มี ในการวิเคราะห์ ข้อมูลจะวิเคราะห์เฉพาะคำตอบที่มีแหล่งรายได้ นั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้นการศึกษาประเด็นนี้ จึงเป็นการศึกษาการคาดการณ์ความมั่นคงด้านแหล่งรายได้และที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีอายุ 50-64 ปี เท่านั้น

11.1 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ

การศึกษาความมั่นคงด้านรายได้ของของกลุ่มตัวอย่างอายุ 50-64 ปี จะศึกษาโดยจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย กลุ่มอายุ การศึกษาและเพศ

เขตที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 50-64 ปี ส่วนใหญ่คิดว่าจะมีแหล่งรายได้จากลูกหลานเป็นหลัก (ร้อยละ 62) รองลงมาคือ จากการทำงาน (ร้อยละ 49) ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง หวังพึ่งรายได้จากลูกหลานในสัดส่วนที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่น และหวังพึ่งแหล่งรายได้จากเงินฝาก/เงินออม และทรัพย์สินมากกว่าพื้นที่อื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่อยู่ในพื้นที่สูงที่คาดหวังรายได้จากลูกหลานมากกว่าพื้นที่อื่น แต่คาดหวังรายได้จากเงินฝาก/เงินอมน้อยกว่าพื้นที่อื่นอย่างเห็นได้ชัด (ตาราง 11.1)

ตาราง 11.1 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และพื้นที่

แหล่งรายได้	เมือง/ กึ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
การทำงาน	42.7	57.1	45.6	51.3	48.3	48.9
ทรัพย์สิน	20.1	17.0	14.4	4.9	12.0	13.4
เงินฝาก/เงินออม	35.6	16.6	22.1	13.7	25.7	23.0
ลูก/หลาน	56.1	62.6	64.8	67.0	59.7	61.9
บำนาญ / บำนาญ	14.3	1.1	2.3	2.5	8.4	6.1
ประกันสังคม/ ประกันสุขภาพ	6.9	1.7	5.7	2.8	4.9	4.5
เงินปันผล จากหุ้น/ สหกรณ์	7.8	3.3	6.6	5.9	8.4	6.6
ประกันชีวิต	26.5	22.9	26.2	6.8	21.8	20.3
เงินนอกระบบ (แชร์ ปล่อยเงินกู้)	4.0	1.6	1.8	1.1	2.3	2.2
จำนวน	1,106	883	789	1,176	1,173	5,127*

* ไม่รวมผู้ที่อายุ 50-64 ปี ที่ไม่มีข้อมูล จำนวน 13 ราย

กลุ่มอายุ เมื่อพิจารณาแหล่งรายได้ตามกลุ่มอายุ พบว่า ยิ่งอายุมากความคิดที่จะพึ่งพารายได้จากลูกหลานก็ยิ่งมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยิ่งอายุมากความคาดหวังที่จะมีรายได้จากการทำงานก็ยิ่งลดลงเรื่อย ๆ ส่วนแหล่งรายได้อื่นไม่แตกต่างกันตามกลุ่มอายุมากนัก (ตาราง 11.2)

ตาราง 11.2 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และกลุ่มอายุ

แหล่งรายได้	อายุ (ปี)			
	50-54	55-59	60-64	รวม
การทำงาน	56.0	45.9	41.1	48.9
ทรัพย์สิน	13.0	13.7	13.5	13.4
เงินฝาก/เงินออม	22.7	24.8	21.4	23.0
ลูก/หลาน	56.3	62.6	69.9	61.9
บำเหน็จ/บำนาญ	6.5	6.2	5.4	6.1
ประกันสังคม/ประกันสุขภาพ	4.5	4.6	4.4	4.5
เงินปันผลจากหุ้น/สหกรณ์	7.7	6.6	4.8	6.6
ประกันชีวิต	20.8	20.2	19.6	20.3
เงินนอกระบบ (แชร์ ปล่อยเงินกู้)	3.0	1.6	1.5	2.2
จำนวน	2,178	1,581	1,381	5,140

ระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาแหล่งรายได้ตามระดับการศึกษา พบรูปแบบที่น่าสนใจ กล่าวคือ ยิ่งมีการศึกษาสูง ความคาดหวังเรื่องแหล่งรายได้จากทรัพย์สิน จากเงินฝาก/เงินออม บำเหน็จ/บำนาญ จากเงินปันผล/หุ้นสหกรณ์ และจากประกันชีวิตก็ยิ่งมากขึ้น ขณะเดียวกัน ความคาดหวังในแหล่งรายได้จากลูกหลานลดลงตามระดับการศึกษา (ตาราง 11.3)

ตาราง 11.3 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และระดับการศึกษา

แหล่งรายได้	ประมต้น/ ต่ำกว่า	ประม ปลาย	มัธยม- ศึกษา	ปริญญาตรี และสูงกว่า	รวม
การทำงาน	48.5	55.1	49.2	45.3	48.9
ทรัพย์สิน	12.2	16.9	22.6	27.1	13.5
เงินฝาก/เงินออม	19.2	34.7	47.2	70.4	23.0
ลูก/หลาน	64.2	54.2	53.6	31.5	61.9
บำเหน็จ/บำนาญ	1.7	8.9	27.4	74.4	6.2
ประกันสังคม/ประกันสุขภาพ	4.4	3.1	5.2	6.9	4.5
เงินปันผลจากหุ้น/สหกรณ์	5.2	8.4	12.5	29.1	6.6
ประกันชีวิต	18.9	24.0	31.9	38.4	20.3
เงินนอกระบบ (แอร์ ปล่อยเงินกู้)	2.0	1.8	4.0	4.9	2.2
จำนวน	4,385	225	248	203	5,062*

* ไม่รวมผู้ที่ไม่มีข้อมูล จำนวน 78 ราย

เพศ เมื่อพิจารณาแหล่งรายได้ตามเพศ พบว่า ผู้ชายหวังพึ่งรายได้จากการทำงาน และจากบำเหน็จ/บำนาญ ในสัดส่วนที่มากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงหวังพึ่งรายได้จากลูก/หลาน ในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ชาย (ตาราง 11.4)

ตาราง 11.4 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามแหล่งรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และเพศ

แหล่งรายได้	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
การทำงาน	56.8	42.2	48.9
ทรัพย์สิน	14.1	12.7	13.4
เงินฝาก/เงินออม	23.5	22.6	23.0
ลูก/หลาน	57.0	65.9	61.8
บำเหน็จ/บำนาญ	8.9	3.8	6.1
ประกันสังคม/ประกันสุขภาพ	5.6	3.5	4.5
เงินปันผล จากหุ้น/สหกรณ์	8.4	5.1	6.6
ประกันชีวิต	21.9	18.9	20.3
เงินนอกระบบ (แชร์)	1.8	2.5	2.2
จำนวน	2,345	2,795	5,140

หลักประกันความมั่นคงของผู้สูงอายุในอนาคตอีกอย่างหนึ่งคือการมีที่พักอาศัย การศึกษานี้ได้สอบถามความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับใครในอนาคต พบว่า กลุ่มตัวอย่างในทุกพื้นที่มีความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับบุตรมากที่สุด (ร้อยละ 63) รองลงมาอยู่กับคู่สมรส (ร้อยละ 24) มีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 7) ที่คิดว่าจะอยู่คนเดียว และอยู่กับคนอื่นๆ (เช่น พ่อ/แม่/พี่น้อง/ญาติ) (ร้อยละ 6) (ตาราง 11.5)

ตาราง 11.5 การกระจายร้อยละของผู้มีอายุ 50-64 ปี จำแนกตามความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับใครมากที่สุด เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และพื้นที่

ความตั้งใจ	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
อยู่คนเดียว	8.7	4.0	7.8	6.0	8.2	7.0
อยู่กับคู่สมรส	21.9	19.7	23.5	27.0	27.0	24.1
บุตร	62.7	69.6	63.6	63.6	58.6	63.3
อื่น ๆ เช่น พ่อ/แม่/พี่/น้อง/ญาติ ๆ	6.7	6.6	5.1	3.3	6.2	5.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	(1,082)	(866)	(769)	(1,158)	(1,159)	(5,034)*

* ไม่รวมผู้ไม่มีข้อมูล จำนวน 106 ราย

11.2 ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ

ประเทศไทยได้เริ่มโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือที่เรียกกันว่า “โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค” หรือเพิ่งเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “โครงการ 30 บาทเพื่อคนไทยห่างไกลโรค” มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 โครงการกาญจนบุรีได้ติดตามสำรวจการใช้บริการสุขภาพของผู้มีบัตร 30 บาท หรือ “บัตรทองรักษาทุกโรค” ของผู้ที่มีอายุ 50-64 ปี ก็ยังพบว่าผู้สูงอายุไม่มีบัตรทองอยู่เกือบ 1 ใน 5 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองและพื้นที่สูงซึ่งมีผู้ย้ายถิ่นและชนเผ่าต่างๆ ที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือถือบัตรสีต่าง ๆ ที่กระทรวงมหาดไทยออกให้ รองลงมาคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน (ร้อยละ 20) ตามลำดับ เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่มีบัตรทองไม่เคยไปใช้บริการ ผู้ที่อยู่นอกพื้นที่เมือง/กิ่งเมืองเคยใช้บริการบัตรทองในสัดส่วนสูงกว่าคนในพื้นที่เมือง/กิ่งเมือง (ตาราง 11.6)

ตาราง 11.6 ร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี จำแนกตามการมีบัตรทอง การเคยใช้บัตรทอง ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา (กรกฎาคม 2546 - กรกฎาคม 2547) และพื้นที่

การใช้บัตรทอง	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	พื้นที่สูง	ผสมผสาน	รวม
มี เคยใช้	25.7	52.3	51.0	45.5	44.5	43.1
มี ไม่เคยใช้	48.5	43.5	39.3	29.3	35.2	38.8
ไม่มีบัตรทอง	25.8	4.2	9.7	25.2	20.3	18.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	(1,147)	(948)	(819)	(1,229)	(1,203)	(5,346)*

* ไม่รวมผู้ที่ไม่มีข้อมูล 23 ราย

เพศ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ผู้หญิงมีบัตร และเคยใช้บริการบัตรทองในสัดส่วนที่มากกว่าชาย

กลุ่มอายุ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบัตรทอง ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุมากนัก สำหรับผู้ที่มีการบัตรทอง พบว่า ยิ่งอายุมากมีแนวโน้มการเคยไปใช้บริการบัตรทองมากขึ้น

การศึกษา ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงยังมีแนวโน้มของการใช้บัตรทองน้อยกว่าผู้มีการศึกษาค่ำกว่า และมีแนวโน้มที่จะไม่มีบัตรทองมากกว่าคนที่มีการศึกษาค่ำ โดยเฉพาะกลุ่มที่จบปริญญาตรี/สูงกว่า เกือบ 2 ใน 3 (ร้อยละ 65) ไม่มีบัตรทองรักษาทุกโรค

รายได้ คนที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะไม่มีบัตรทองมากกว่าคนที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้โดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่มีรายได้สูงสุด (มากกว่า 100,000 บาทต่อปี) (ร้อยละ 49) ไม่มีบัตรทองรักษาทุกโรค สำหรับผู้ที่มีการบัตรทอง การเคยไปใช้บริการมีแนวโน้มลดลงตามระดับรายได้ที่สูงขึ้น กล่าวคือผู้ไม่มีรายได้น้อยมีสัดส่วนการเคย

ไปใช้บริการสูงที่สุด (ร้อยละ 47) หรือเกือบ 4 เท่าของผู้มีรายได้สูงที่สุด (มากกว่า 100,000 บาท ต่อปี) ซึ่งเคยไปใช้บริการน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 12

กล่าวได้ว่าผู้หญิงมีและใช้บริการบัตรทองมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุมากมีสัดส่วนของการไปใช้บริการมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย คนที่มีการศึกษาและรายได้สูงมีและใช้บัตรทองน้อยกว่า คนที่มีการศึกษาและมีรายได้ต่ำ ซึ่งคนกลุ่มเหล่านี้อาจใช้สิทธิ์การรักษาพยาบาลจากภาครัฐการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน ซึ่งมีบัตรอื่น เช่น บัตรข้าราชการ บัตรพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือบัตรประกันสังคม (ตาราง 11.7)

ตาราง 11.7 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี จำแนกตามการมีบัตรทอง การเคยใช้บัตรทอง เพศ อายุ การศึกษาและรายได้

	การมีและการเคยใช้บัตรทองรักษาทุกโรค			
	มี เคยใช้	มี ไม่เคยใช้	ไม่มีบัตรทอง	รวม (จำนวน)
เพศ				
ชาย	35.2	44.5	20.3	100.0 (2,454)
หญิง	49.8	34.0	16.2	100.0 (2,912)
รวม	43.1	38.8	18.1	100.0 (5,366)
กลุ่มอายุ (ปี)				
50-54	40.1	41.4	18.5	100.0 (2,308)
55-59	44.4	37.6	18.0	100.0 (1,627)
60 ปีขึ้นไป	46.7	36.0	17.3	100.0 (1,431)
รวม	43.1	38.8	18.1	100.0 (5,366)

ตาราง 11.7 (ต่อ)

	การมี และการเคยใช้บัตรทองรักษาทุกโรค			รวม	(จำนวน)
	มี เคยใช้	มี ไม่เคยใช้	ไม่มีบัตรทอง		
การศึกษา					
ต่ำกว่าประถม (ประถมต้น)	47.2	39.0	13.8	100.0	(4,561)
ประถมปลาย	34.7	43.6	21.6	100.0	(236)
มัธยมศึกษา	22.2	40.6	37.2	100.0	(266)
ปริญญาตรีสูงกว่า	4.2	30.7	65.1	100.0	(215)
อื่นๆ	50.0	0.0	50.0	100.0	(2)
รวม	43.6	38.9	17.4	100.0	(5,280)
รายได้ (บาท)					
ไม่มีรายได้	46.5	40.0	13.5	100.0	(2,712)
ต่ำกว่า 50,000	47.5	37.1	15.4	100.0	(1,395)
50,000-100,000	33.1	46.5	20.3	100.0	(344)
100,001 ขึ้นไป	12.0	38.7	49.3	100.0	(432)
รวม	42.8	39.5	17.7	100.0	(4,883)

ความถี่ในการใช้บริการบัตรทองรักษาทุกโรค

ผู้สูงอายุที่มีบัตรทองรักษาทุกโรคและเคยใช้บริการมีความถี่ในการไปใช้บริการโดยเฉลี่ยประมาณ 4 ครั้งต่อปี ในทุกพื้นที่ ยกเว้นพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าพื้นที่อื่นเล็กน้อย เมื่อแยกตามกลุ่มของจำนวนครั้งที่ไปใช้บริการพบว่า ผู้ที่ไปใช้บริการ 1-4 ครั้ง ต่อปี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ตาราง 11.8)

**ตาราง 11.8 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ที่มีบัตรทองรักษาโรค
จำแนกตามความถี่และพื้นที่**

การใช้บริการ	เมือง/กิ่ง เมือง	ข้าว	พืชไร่	พื้นที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ไม่เคยใช้	65.5	45.4	43.8	39.3	44.6	47.6
เคยใช้ 1-4 ครั้ง	22.1	32.2	35.7	40.5	36.3	33.5
เคยใช้ 5-9 ครั้ง	6.1	11.1	7.6	7.0	7.9	8.0
เคยใช้ 10 ครั้งขึ้นไป	6.2	11.2	12.8	13.3	11.2	11.0
ค่าเฉลี่ย (ครั้ง)	3.8	4.3	4.1	4.1	4.3	4.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	(849)	(907)	(733)	(917)	(950)	(4,356)*

* ไม่รวมผู้ที่ไม่มีข้อมูล 50 ราย

เหตุผลของการไม่ใช้บัตรทอง

ผู้สูงอายุที่มีบัตรทองแล้วแต่ไม่ไปใช้บริการ ส่วนใหญ่เนื่องจากไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 69) โดยพื้นที่สูงไม่ไปใช้บริการเนื่องจากไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยในสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 85) รองลงมา ได้แก่ พืชไร่ เศรษฐกิจผสมผสาน ปลูกข้าว และเมือง/กิ่งเมือง (ร้อยละ 77, 72, 71 และ 52) ตามลำดับ สำหรับเหตุผลอื่น ๆ ที่ไม่ไปใช้บริการ ได้แก่ ไม่สะดวก/กลัวว่าต้องคอยนาน/ได้ยาคุณภาพไม่ดี ใช้บัตรอื่น ๆ และย้ายมาจากที่อื่น (ร้อยละ 14, 14 และ 3) ตามลำดับ ซึ่งจะแตกต่างกันตามพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ผสมผสานและพื้นที่ปลูกข้าว ไม่ใช้บัตรทองเพราะมีบัตรอื่นอยู่แล้ว (ตาราง 11.9)

ตาราง 11.9 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ขึ้นไปที่มียับัตรทองรักษาทุกโรค แต่ไม่เคยใช้บริการ จำแนกตามเหตุผล และพื้นที่

เหตุผล	เมือง/ กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
ไม่เจ็บป่วย/เจ็บป่วยเล็กน้อย	51.5	71.3	77.3	84.7	71.5	69.3
ไม่สะดวก/คุณภาพยา/ คายนาน	18.5	15.7	11.2	8.3	13.1	13.9
ย้ายมาจากที่อื่น	3.1	1.0	4.0	4.2	3.3	3.0
ใช้บัตรอื่น ๆ	26.9	12.0	7.5	2.8	12.1	13.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	(557)	(407)	(322)	(360)	(421)	(2,067)*

* ไม่รวมผู้ที่ไม่มีข้อมูล 1,302 ราย

กลุ่มโรคของผู้มีบัตรทองที่มาใช้บริการ

สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบัตรทองรักษาทุกโรค เมื่อจำแนกตามกลุ่มโรคที่มาใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการในทุกพื้นที่ ไปใช้บริการด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อมากที่สุด (ร้อยละ 27) รองลงมาคือ ผู้ที่มาใช้บริการด้วยอาการต่าง ๆ (ร้อยละ 15) และกลุ่มโรคอื่น ๆ เช่น อุบัติเหตุ ตั้งครรภ์ ฉีดวัคซีน และมาทำแผล เป็นต้น (ร้อยละ 6) ส่วนกลุ่มโรคติดต่อมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 5) (ตาราง 11.10)

ตาราง 11.10 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 50-64 ปี ที่มีบัตรทอง จำแนกตามกลุ่มโรค และพื้นที่

กลุ่มโรค	เมือง/กิ่งเมือง	ข้าว	พืชไร่	ที่สูง	ผสมผสาน	รวม
กลุ่มโรคไม่ติดต่อ	21.7	25.4	29.6	26.4	32.2	27.1
กลุ่มอาการอื่น ๆ	7.9	25.5	17.7	18.3	13.1	15.0
กลุ่มโรคติดต่อ	3.2	6.0	5.4	8.7	5.2	5.7
ไม่เคยใช้บริการ	1.8	4.7	3.7	7.4	4.9	4.6
รวม	65.5	45.5	43.6	39.2	44.6	47.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	(849)	(906)	(736)	(919)	(950)	(4,360)*

* ไม่รวมผู้ที่ไม่มีบัตรทอง 969 ราย และไม่มีข้อมูล 40 ราย

11.3 สรุป

การศึกษาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคมของผู้สูงอายุ (อายุ 50-64 ปี) จะครอบคลุม 3 เรื่อง ได้แก่ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ (รายได้) ความมั่นคงด้านสังคม (ที่พักอาศัย) และความมั่นคงด้านสุขภาพ สำหรับความมั่นคงด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการพึ่งพารายได้จากบุตร-หลาน (ประมาณร้อยละ 62) เกือบครึ่งคาดว่าจะมีรายได้จากการทำงาน (ร้อยละ 49) รองลงมาคาดว่าจะมีรายได้จาก เงินฝาก/เงินออม ประกันชีวิต และทรัพย์สิน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุในอนาคตอีกอย่างหนึ่งคือความมั่นคงด้านที่พักอาศัย พบว่าความตั้งใจที่จะพักอยู่กับใครมากที่สุดนั้น ส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับบุตรมากที่สุด (ร้อยละ 63) รองลงมา อยู่กับคู่สมรส (ร้อยละ 24) อยู่คนเดียว (ร้อยละ 7) และอยู่กับคนอื่น ๆ (ร้อยละ 6) เท่านั้น สำหรับความมั่นคงทางด้านสุขภาพพบว่า ส่วนใหญ่มีบัตรทองรักษาทุกโรค (ประมาณร้อยละ 82) และเคยใช้บัตรทองเกือบครึ่ง และกว่าครึ่งหนึ่งป่วยด้วยโรคไม่

ติดต่อกัน (ร้อยละ 27) รองลงมาใช้บัตรทองด้วยอาการต่าง ๆ (ร้อยละ 15) กลุ่มโรคติดต่อมีเพียง (ร้อยละ 5) สำหรับผู้สูงอายุที่มีบัตรทองแต่ไม่เคยไปใช้บริการ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย (เกือบร้อยละ 70) และไม่สะดวก/กลัวว่าต้องคอยนาน หรือได้ยาคุณภาพไม่ดี (ร้อยละ 14) และใช้บัตรอื่น ๆ (เช่น บัตรประกันสังคม ใช้บัตรข้าราชการ บัตรประกันสุขภาพของเอกชน) (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

12 สรุป

อารี จำปาหลาย

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโครงการกาญจนบุรีในรอบ 5 (2547) นี้ รวบรวมข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพอนามัย ของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาของโครงการกาญจนบุรีซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้าน/ชุมชนอาคาร ในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ปลูกข้าว พืชไร่ที่สูง และเศรษฐกิจผสมผสาน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการแจกแบบครัวเรือน และบุคคลในครัวเรือน โดยนำรายชื่อสมาชิกครัวเรือนจากการสำรวจรอบที่ผ่านมา มา ตรวจสอบและปรับปรุง ดังนั้นรายชื่อสมาชิกครัวเรือนในรอบ 5 (2547) นี้รวมเอาสมาชิกเดิมที่ยังอาศัยอยู่ในครัวเรือน สมาชิกเดิมที่ย้ายออก สมาชิกที่ย้ายเข้าทั้งชั่วคราวและถาวร และสมาชิกที่เสียชีวิตระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2546-30 มิถุนายน 2547 การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลครัวเรือน และบุคคล และใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มในการเก็บข้อมูลระดับหมู่บ้านในการเก็บข้อมูล มีพนักงานภาคสนามทั้งสิ้น 78 คน เป็นผู้ควบคุมงานสนาม 10 คน และพนักงานสัมภาษณ์ 68 คน

ในการสำรวจรอบ 5 (2547) นี้ อัตราการสัมภาษณ์ได้เท่ากับร้อยละ 95 สำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลครัวเรือน และเท่ากับร้อยละ 94 สำหรับการสัมภาษณ์บุคคล เวลาสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 16 นาที สำหรับแบบสอบถามครัวเรือน และเท่ากับ 14 นาที สำหรับแบบสอบถามบุคคล ร้อยละ 92 ของพนักงานสัมภาษณ์ประเมินคุณภาพข้อมูลว่าอยู่ในระดับดีและดีมาก

ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบ 5 (2547) สรุปแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของประชากร

ในการสำรวจรอบ 5 (2547) นี้ แฉกนับประชากรได้ทั้งหมด 42,938 คน จาก 12,462 ครัวเรือน เป็นประชากรหญิงมากกว่าประชากรชายเล็กน้อย ประชากรที่แฉกนับได้อยู่ในพื้นที่สูงมากที่สุด จำนวนประชากรที่แฉกนับได้ค่อนข้างคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจรอบ 4 (2546) โครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรไม่แตกต่างจากการสำรวจในรอบก่อน ๆ กล่าวคือ ผู้ชายมีจำนวนมากกว่าผู้หญิงในวัยเด็ก แต่มีจำนวนน้อยกว่าผู้หญิงเมื่ออายุมากขึ้น ประชากรในพื้นที่สูงมีส่วนประชากรในวัยเด็กสูงกว่าประชากรในพื้นที่อื่นมาก เป็นผลให้พื้นที่นี้มีอัตราส่วนพึ่งพิงสูงที่สุด ในขณะที่อัตราส่วนพึ่งพิงต่ำที่สุดในพื้นที่เมืองซึ่งมีประชากรวัยเด็กน้อยที่สุด

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรรมยังคงเป็นอาชีพที่ชาวกาญจนบุรีในทุกพื้นที่ศึกษายึดเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนสูงที่สุด ยกเว้นพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง อาชีพที่สำคัญรองลงมาจากการทำงานเกษตร คือ อาชีพฝีมือและแรงงาน และค้าขาย สำหรับผู้ชาย ส่วนผู้หญิง คือ ค้าขาย และ ฝีมือและแรงงาน ตามลำดับ สำหรับพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองนั้น ผู้ชายทำงานประเภทใช้ฝีมือและแรงงาน ในสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือ เกษตรกรรม และค้าขาย สำหรับผู้หญิงมีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลักในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือ เกษตรกรรม แรงงาน ประเภทมีฝีมือและไม่มีฝีมือ ผู้ชายที่ไม่ได้ทำงานมีสัดส่วนน้อยกว่าผู้หญิงในทุกพื้นที่ สัดส่วนผู้ชายที่ไม่ได้ทำงานสูงที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ส่วนผู้หญิงที่ไม่ได้ทำงานมีสัดส่วนสูงสุดในพื้นที่สูง

ประชากรที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองกับพื้นที่อื่นๆ มีโอกาสทางการศึกษาแตกต่างกัน และพบความแตกต่างระหว่างหญิงและชายอย่างชัดเจนด้วย ประชากรในพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีสัดส่วนต่ำที่สุด ขณะที่สัดส่วนของผู้ได้รับการศึกษา

สูงกว่ามัธยมศึกษาสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด พื้นที่ที่มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือสูงสุด คือ พื้นที่สูง นอกจากนี้ พบว่า ผู้หญิงที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชายในทุกพื้นที่ ขณะเดียวกัน สัดส่วนของผู้หญิงที่ได้รับการศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษาก็น้อยกว่าผู้ชาย ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างผู้หญิงและผู้ชายน้อยที่สุดในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และมากที่สุดในพื้นที่พีชไร

ครัวเรือนเกือบทั้งหมดของประชากรศึกษาใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกันทุกพื้นที่ศึกษา ยกเว้นพื้นที่สูงที่มีครัวเรือนพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันน้อยกว่า 2 ใน 3 ที่เหลือส่วนใหญ่ใช้ภาษาภาษากะเหรี่ยง กะหรั่ง และปาเกญอ รองลงมา คือ มอญ ลาว และพม่า

3. ภาวะเจริญพันธุ์

ภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรนี้ อยู่ในระดับภาวะเจริญพันธุ์ทดแทน และเป็นภาวะเจริญพันธุ์ควบคุม พื้นที่เมือง/กึ่งเมืองเป็นพื้นที่ที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด ขณะที่พื้นที่สูงมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำคือการคุมกำเนิด วิธีคุมกำเนิดที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดคือ หมันหญิง ยาเม็ดคุมกำเนิดและยาฉีดคุมกำเนิด โดยมีผู้ที่กำลังใช้ 3 วิธีนี้อยู่ถึง 9 ใน 10 ของผู้ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดทั้งหมด ในเรื่องแหล่งบริการคุมกำเนิด พบว่า 3 ใน 4 เป็นสถานบริการของรัฐ โรงพยาบาลของรัฐเป็นที่นิยมในพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง ในขณะที่ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นที่นิยมใช้มากในเขตชนบท ผู้ใช้บริการคุมกำเนิดเกือบทั้งหมดพอใจในบริการคุมกำเนิดที่ได้รับ ซึ่งให้เห็นว่า คุณภาพของการให้บริการคุมกำเนิดในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรอยู่ในระดับสูงมาก

4. ภาวะการตาย

ในช่วง 1 กรกฎาคม 2546–30 มิถุนายน 2547 มีจำนวนคนตายทั้งหมด 326 รายในพื้นที่เฝ้าระวัง คิดเป็นอัตราตายเท่ากับ 7 ต่อพัน ทั้งจำนวนและอัตรานับว่าสูงขึ้นกว่าการสำรวจรอบ 4 (2546) อัตราตายเพศชายสูงกว่าเพศหญิงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบแต่ละพื้นที่ศึกษา พบว่ามีความแตกต่างในสองกลุ่ม คือ พื้นที่เมือง/กึ่งเมือง พื้นที่พีชไร และพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน อัตราตายอยู่ในช่วง 7–8 ต่อประชากรพันคน ในขณะที่อัตราตายของพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่สูงอยู่ในช่วง 5–6 ต่อประชากรพันคน แบบแผนการตายรายอายุของผู้ชายไม่แตกต่างกับผู้หญิง คือ อัตราตายสูงในวัยทารกและเด็ก ต่ำในวัยหนุ่มสาวแล้วค่อย ๆ สูงขึ้นเมื่อพ้นวัยกลางคน และสูงมาก ๆ เมื่อถึงวัยสูงอายุ อัตราตายรายอายุของหญิงต่ำกว่าชายในเกือบทุกกลุ่มอายุ กว่าร้อยละ 80 ของการตายของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรมีสาเหตุมาจากการเจ็บป่วย โดยที่ร้อยละ 46 มีสาเหตุมาจากโรคไม่ติดเชื้อ อีกร้อยละ 22 มีสาเหตุมาจากความชรา การเจ็บป่วยจากโรคติดเชือนับเป็นสาเหตุการตายอันดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 17 สำหรับสาเหตุการตายจากอุบัติเหตุ การถูกฆาตกรรม และการฆ่าตัวตาย มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจรอบ 4 (2546) ร้อยละ 93 ของการตายที่เกิดขึ้นทั้งหมดมีการแจ้งตายกับนายทะเบียนของราชการ

5. การย้ายถิ่น

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากร (ร้อยละ 75) เป็นผู้ไม่ย้ายถิ่นระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2546–30 มิถุนายน 2547 อัตราการย้ายถิ่นออกสุทธิ เท่ากับ 5 คนต่อประชากร 100 คน ทั้งอัตราการย้ายถิ่นเข้า และการย้ายถิ่นออกในการสำรวจรอบ 5 (2547) นี้ สูงกว่าอัตราการย้ายถิ่นเข้าในการสำรวจรอบก่อนทั้งหมด ในทุกพื้นที่ศึกษา อัตราการย้ายถิ่นเข้า และอัตราการย้ายถิ่นออกสูงที่สุดในพื้นที่สูง และต่ำที่สุดในพื้นที่ปลูกข้าว ผู้ชายมีการย้ายถิ่นมากกว่าผู้หญิง ส่วนมากเป็นการย้ายของคนในกลุ่มอายุ 15-29 ปี ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา การทำงาน หรือการแต่งงาน การย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นการย้ายในระยะทางสั้น ๆ คือ ทั้งภายในจังหวัดกาญจนบุรี และระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง และกรุงเทพฯ

6. พฤติกรรมสุขภาพ

พฤติกรรมสุขภาพในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานรอบนี้ ครอบคลุมประเด็นของการบริโภคอาหาร การดื่มน้ำ การบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และการออกกำลังกาย พบว่าประชากรในพื้นที่สูงมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่อาจเป็นโทษต่อร่างกาย คือ อาหารรสเค็มจัด เผ็ดจัด หวานจัด อาหารหมักดองเค็ม อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารมันหรือกะทิ เนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ และอาหารขบเคี้ยว มากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ สำหรับน้ำดื่ม ประชากรในพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมืองนิยมดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสเป็นประจำมากที่สุด ส่วนประชากรในพื้นที่อื่น ๆ ดื่มน้ำขวดหรือน้ำโพลาริสสูงเป็นลำดับที่สองรองจากน้ำฝน นอกจากนี้พบว่า ประชากรในพื้นที่สูงสูบบุหรี่บ่อยหรือทุกวันมากที่สุด ขณะที่ ประชากรในพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมืองดื่มเครื่องดื่มชูกำลังบ่อยหรือทุกวันมากที่สุด

ในเรื่องการออกกำลังกาย ประชากรในทุกพื้นที่นิยมออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬา มากกว่าการออกกำลังกายวิธีอื่น ๆ วิธีการออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมรองลงมาได้แก่ การวิ่ง การเล่นกายบริหาร การเดินแอโรบิก การเดินเร็ว และการใช้เครื่องออกกำลังกาย/การปั่นจักรยาน ตามลำดับ โดยประชากรในพื้นที่สูงเล่นกีฬาเป็นประจำมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ประชากรในพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน และพื้นที่เมือง/กึ่งเมืองวิ่งเพื่อออกกำลังกายและเล่นกายบริหารเป็นประจำมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ประชากรในพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมืองนิยมเดินแอโรบิก และใช้เครื่องออกกำลังกายหรือปั่นจักรยานมากกว่าประชากรในพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ สถานที่ออกกำลังกายที่ประชากรในทุกพื้นที่ศึกษานิยมไปออกกำลังกายมากที่สุด คือที่ว่างโล่ง ๆ ในแถบละแวกบ้าน รองลงมาคือ ภายในบ้านหรือข้าง ๆ บ้าน ส่วนสถานที่เล่นกีฬาของรัฐบาลเป็นที่นิยมเฉพาะในพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมือง และสวนสาธารณะเป็นที่นิยมเฉพาะในพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน

7. ภาวะสุขภาพ

ประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรในพื้นที่เฝ้าระวังไม่มีโรคเรื้อรัง สำหรับผู้มีโรคส่วนใหญ่ คือ ความดันโลหิต โรคกระเพาะ ปวดเมื่อย ภูมิแพ้ เบาหวาน และปวดหลัง ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มโรค พบว่า ประมาณ 2 ใน 3 เป็นโรคไม่ติดต่อ และอาการเจ็บป่วยที่ไม่ได้ระบุโรค สำหรับการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ไม่เจ็บป่วย ส่วนผู้ที่เจ็บป่วยจะเจ็บป่วยด้วยอาการของไข้หวัด ปวดศีรษะ ปวดเมื่อย โรคกระเพาะ ปวดท้อง ความดันโลหิต และปวดหลัง เมื่อจำแนกตามกลุ่มโรค พบว่า ส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยอาการเจ็บป่วยที่ไม่ได้ระบุโรค รองลงมา เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ

8. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสุขภาพของผู้สูงอายุ

ข้อมูลเรื่องความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ (อายุ 50-64 ปี) ครอบคลุมประเด็นของความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ (รายได้) ความมั่นคงด้านสังคม (ที่พักอาศัย) และความมั่นคงด้านสุขภาพ ข้อมูลชี้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการพึ่งพารายได้จากบุตร-หลาน ครั้งหนึ่งของผู้สูงอายุมีรายได้จากการทำงาน รองลงมาคาดว่าจะมีรายได้จาก เงินฝาก/เงินออม ประกันชีวิต และทรัพย์สิน สำหรับในด้านที่พักอาศัย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะพักอาศัยอยู่กับบุตรมากที่สุด รองลงมา คือ คู่สมรส ส่วนความมั่นคงทางด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีบัตรทองรักษาทุกโรค ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุเคยใช้บัตรทองในการรับบริการสุขภาพ โดยในการใช้บริการบัตรทองส่วนใหญ่เนื่องจากมีอาการของโรคไม่ติดต่อ สำหรับผู้สูงอายุที่มีบัตรทองแต่ไม่เคยไปใช้บริการ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย

โครงการกาญจนบุรี
รอบ 5 พ.ศ.2547
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน

หมายเลขประจำหมู่บ้าน

อำเภอ _____

ตำบล _____

หมู่บ้าน _____

<p>หมู่ที่ หมู่บ้านชื่อ ตำบล</p> <p>อำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี</p>
<p>สัมภาษณ์วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2547</p> <p>เวลาเริ่มสัมภาษณ์..... เวลาสิ้นสุดสัมภาษณ์.....</p> <p>รวมเวลาสัมภาษณ์.....</p>
<p>พนักงานสัมภาษณ์</p> <p>ผู้ตรวจงานสนามวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p> <p>ผู้ตรวจแบบสอบถามวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p> <p>ผู้ลงรหัสวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p>
<p>ความเห็นในระหว่างสัมภาษณ์</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์

เรียน

ด้วย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จะดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จาก 89 หมู่บ้านและ 13 ชุมชมอาคารในเขตจังหวัดกาญจนบุรีเป็นปีที่ 5 ภายใต้โครงการกาญจนบุรี เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลและเพื่อการติดตามการเปลี่ยนแปลงประชากรในหมู่บ้านและชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นจึงขออนุญาตสัมภาษณ์ท่าน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40 นาที

ข้อมูลที่ท่านให้สัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านเอง หรือบุคคลอื่นที่ท่านเคยถึง สถาบันฯ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจะถูกนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมและนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ท่านมีสิทธิ์ที่จะให้สัมภาษณ์หรือไม่ให้สัมภาษณ์ก็ได้ แล้วแต่ความสมัครใจของท่าน หรือระหว่างที่ท่านให้สัมภาษณ์ไปแล้วบางส่วน ถ้าท่านไม่พอใจ ท่านมีสิทธิ์ที่จะหยุดให้การสัมภาษณ์เมื่อไรก็ได้

สถาบันฯ หวังว่าท่านคงจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ ถ้าท่านมีคำถามใดที่เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ หรือมีข้อสงสัยประการใด โปรดติดต่อ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ตามที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้ไว้ข้างล่างนี้

ขอได้รับความขอบคุณอย่างสูงจากสถาบันฯ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติติกค์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2441-9520

ข้าพเจ้าได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้จากการอ่านด้วยตนเอง หรือให้พนักงานสัมภาษณ์ของโครงการกาญจนบุรีอ่านให้ฟังแล้ว ข้าพเจ้ายินดีให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อหรือให้พนักงานสัมภาษณ์ผู้ที่อ่านให้ข้าพเจ้าฟังลงลายมือชื่อในใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์แทนข้าพเจ้าในครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

พนักงานสัมภาษณ์ (ลงนามแทนผู้ให้สัมภาษณ์)

วันที่..... เดือน.....พ.ศ.2547

ข้อมูลหมู่บ้านเป็นการสัมภาษณ์กลุ่มต้องมีจำนวนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

ข้อมูลหมู่บ้าน

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	อายุ (เต็มปี)	เพศ
1.	ผู้ใหญ่บ้าน		
2.	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข		
3.	สมาชิก อบต.		
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

การเพิ่มเติมข้อมูล

ข้อมูลหมู่บ้านเป็นการสัมภาษณ์กลุ่ม ถ้าข้อมูลไม่ครบต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์

ข้อมูลเพิ่มเติม	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	อายุ (เต็มปี)	เพศ
1.				
2.				
3.				
4.				

การปรับปรุงแผนที่หมู่บ้าน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ

--

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

1.1 ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีกี่ครัวเรือนครัวเรือน (รวมทั้งมีและไม่มีเลขที่บ้าน)
 ข้อมูลนี้รวบรวมเมื่อวันที่เดือน.....พ.ศ.....

1.2 ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีประชากรทั้งหมดกี่คน
 รวม.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
 ข้อมูลนี้รวบรวมเมื่อวันที่เดือน.....พ.ศ.....

1.3 หมู่บ้านนี้มีขอบเขตติดต่อกับอะไร ถ้าจรดเขตหมู่บ้านอื่น ให้ระบุเลขหมู่และชื่อหมู่บ้าน
 ทิศเหนือจรด..... เส้นกั้นเขตแดน.....
 ทิศใต้จรด..... เส้นกั้นเขตแดน.....
 ทิศตะวันตกจรด..... เส้นกั้นเขตแดน.....
 ทิศตะวันออกจรด..... เส้นกั้นเขตแดน.....
 มีการทำรังวัด ทำหลักเขตหมู่บ้าน เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อุตสาหกรรมภายในหมู่บ้าน หมายถึง สถานที่ผลิตโภคภัณฑ์ (สินค้า) ซึ่งควบคุมการผลิตหรือซ่อม โดยบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลรวมกันเป็นผู้ประกอบการ สามารถดำเนินกิจการตั้งแต่หนึ่งอย่างหรือมากกว่า เช่น โรงงานทำแปงและทำเส้นก๊วยเตี้ยว กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำดินหอม กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มทำมอยเชื่อมเงี้ยวในพลอย

1.4 หมู่บ้านนี้มีอุตสาหกรรมภายในหมู่บ้าน (รวมอุตสาหกรรม OTOP) หรือไม่

1. มี

2. ไม่มี

1.4.1 มีกี่อุตสาหกรรมอุตสาหกรรม

1.4.2

ระบุชื่อและประเภท ของอุตสาหกรรม	คนทำงาน ประมาณ (คน)
1.	
2.	
3.	

1.4.3 นอกจากในหมู่บ้านนี้แล้วมีอุตสาหกรรมที่**ใกล้ที่สุด**อยู่ห่างจากหมู่บ้านนี้กี่กิโลเมตรกิโลเมตร

1.4.4

ระบุชื่อและประเภท ของอุตสาหกรรม	คนทำงาน ประมาณ (คน)
1.	
2.	
3.	

1.5 **ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน)** ในชุมชนของท่านมีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น หรือเพิ่มขึ้นบ้างหรือไม่ (อ่านให้ฟังทีละข้อ)

สิ่งที่เกิดขึ้น	จำนวนเปลี่ยนแปลง		จำนวนไม่เปลี่ยนแปลง		ระบุเหตุผล
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	แต่ปรับปรุง	ไม่ปรับปรุง	
1. จำนวนบ้าน					
2. ถนนหนทางในชุมชน					
3. จำนวนร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านของชำ					
4. จำนวนสถานที่ประกอบอุตสาหกรรม					

สถานที่	ในหมู่บ้าน (ระบุ....)	นอกหมู่บ้าน (ระบุ....)
1.6 ปกติคนในหมู่บ้านนี้มาประชุมร่วมกันที่ไหน		
1.7 สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปทำบุญ		
1.8 สถานที่ที่เด็กส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปเรียน		
1.8.1 ระดับประถมศึกษา		
1.8.2 ระดับมัธยมศึกษา		
1.9 สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปรับการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย		
1.10 สถานที่ที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ไปพักผ่อนหย่อนใจ		

ส่วนที่ 2 : การเกษตร

2.1 หมู่บ้านนี้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. คลองชลประทาน	จ. บึง หนอง
ข. บ่อน้ำบาดาล จำนวน.....บ่อ	ฉ. ฝาย / อ่างเก็บน้ำ
ค. แม่น้ำ (ระบุชื่อ).....	ช. น้ำฝน
ง. ลำห้วย คลอง (ระบุชื่อ).....	ซ. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 พื้นที่รวมทั้งหมดของหมู่บ้านไร่ พื้นที่ทำการเกษตร.....ไร่
 ผู้มีที่ดินในหมู่บ้านนี้มากที่สุด.....ไร่ ผู้มีที่ดินในหมู่บ้านนี้น้อยที่สุด.....ไร่
 ผู้ที่ไม่มีที่ดินในหมู่บ้านนี้เป็นของตนเอง.....ครัวเรือน
 พื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีลักษณะเป็น 1. ที่ราบลุ่ม 2. ที่ดอน 3. ภูเขา

2.3 ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ เพาะปลูกอะไร เพื่อขายบ้าง (ถามนำ) (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. ข้าว (ระบุพันธุ์ข้าว).....	พื้นที่.....ไร่	ปีละ.....ครั้ง
ข. พืชไร่ (ระบุ).....	พื้นที่.....ไร่	
ค. สวนผัก (ระบุ).....	พื้นที่.....ไร่	
ง. สวนผลไม้ (ระบุ).....	พื้นที่.....ไร่	
จ. ไม้ยืนต้น เช่น ต้นสัก ยูคาลิปตัส (ระบุ).....	พื้นที่.....ไร่	
ฉ. อื่น ๆ (ระบุ).....	พื้นที่.....ไร่	

2.4 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ เลี้ยงสัตว์เพื่อขายอะไรบ้าง (ถามนำ) (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. วัว.....ครัวเรือน	ฉ. กุ้ง.....ครัวเรือน
ข. ควาย.....ครัวเรือน	ช. กบ.....ครัวเรือน
ค. หมู.....ครัวเรือน	ซ. ไม่มี
ง. ไก่.....ครัวเรือน	ด. อื่น ๆ (ระบุ).....
จ. ปลา.....ครัวเรือน	

(ถ้าไม่มีการเลี้ยงสัตว์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ข้ามไปส่วนที่ 3)

2.5 สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้ เป็นโรคอะไร และมีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร

ก. โรค.....	วิธีแก้ไข.....
ข. โรค.....	วิธีแก้ไข.....

ส่วนที่ 3 : อาชีพ

3.1 คนในหมู่บ้านนี้ประกอบอาชีพอะไรบ้าง และคิดเป็นร้อยละเท่าไรของประชากรในหมู่บ้านนี้
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ก. อาชีพ.....ร้อยละ.....
- ข. อาชีพ.....ร้อยละ.....
- ค. อาชีพ.....ร้อยละ.....
- ง. อาชีพ.....ร้อยละ.....
- จ. อาชีพ.....ร้อยละ.....

ส่วนที่ 4 : สาธารณูปโภคและการคมนาคม

4.1 หมู่บ้านนี้มีไฟฟ้าใช้หรือไม่ 1. มี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2. ไม่มี

4.2 หมู่บ้านนี้มีระบบประปาใช้หรือไม่
1. มี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2. ไม่มี

↓

4.2.1 น้ำที่นำมาใช้ในระบบประปามีการบำบัดโดยใช้คลอรีนฆ่าเชื้อโรคหรือไม่
1. มี 2. ไม่มี 3. ไม่ทราบ

4.2.2 น้ำที่ใช้กับระบบประปามาจากแหล่งใด
1. แหล่งน้ำธรรมชาติ 2. บ่อน้ำบาดาล 3. อื่นๆ (ระบุ).....

4.3 น้ำที่ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ใช้ดื่มมาจากแหล่งน้ำใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ก. น้ำฝน ค. แหล่งน้ำธรรมชาติ จ. บ่อน้ำบาดาล
- ข. ประปา ง. บ่อน้ำตื้น ฉ. ชื่อน้ำดื่ม

4.4 น้ำที่ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ใช้มาจากแหล่งน้ำใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ก. น้ำฝน ค. แหล่งน้ำธรรมชาติ จ. บ่อน้ำบาดาล
- ข. ประปา ง. บ่อน้ำตื้น ฉ. ชื่อน้ำใช้

4.5 หมู่บ้านนี้รับสัญญาณโทรทัศน์ได้กี่ช่องช่อง (ระบุช่องที่รับสัญญาณได้).....

4.6 หมู่บ้านนี้มีโทรศัพท์สาธารณะหรือไม่

- 1. มี จำนวน.....ตู้ 2. ไม่มี
- ใช้การได้.....ตู้

4.7 หมู่บ้านนี้มีสัญญาณโทรศัพท์มือถือหรือไม่ 1. มี 2. ไม่มี

4.8 หมู่บ้านนี้มีอินเตอร์เน็ตใช้หรือไม่

1. มี จำนวน.....ครัวเรือน 2. ไม่มี 3. ไม่ทราบ

4.9 ถนนสายหลักที่ใช้ในการติดต่อภายในหมู่บ้านมีลักษณะอย่างไร (ยกเว้นถนนซอยเข้าบ้าน)

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ก. ดิน.....ก.ม. ข. ลูกรัง.....ก.ม. ค. ลาดยาง.....ก.ม. ง. คอนกรีต.....ก.ม

4.10 ลักษณะของถนนที่ใช้ในการติดต่อระหว่างหมู่บ้านนี้กับอำเภอมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ก. ดิน.....ก.ม. ข. ลูกรัง.....ก.ม. ค. ลาดยาง.....ก.ม. ง. คอนกรีต.....ก.ม

4.11 การคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้านนี้ไปอำเภอใช้ทางใดบ้าง

1. ทางบก 2. ทางน้ำ 3. ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

4.12 ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้เส้นทางใดไปอำเภอมากกว่า

1. ทางบก 2. ทางน้ำ 3. ทั้งทางบกและทางน้ำ

4.13 ชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้มีรถโดยสารประจำทางที่ต้นทางออกจากหมู่บ้านหรือไม่

1. มี 2. ไม่มี

4.13.1 มีวันละกี่เที่ยว

1. 1 เที่ยว 2. 2-5 เที่ยว 3. 6-10 เที่ยว 4. 10 เที่ยวขึ้นไป

4.13.2 ค่าโดยสารจากหมู่บ้านไปตัวอำเภอบาท

4.13.3 ค่าโดยสารจากหมู่บ้านไปจังหวัดกาญจนบุรี.....บาท

4.14 หมู่บ้านนี้มีรถประจำทางจากที่อื่นผ่านหรือไม่

1. มี 2. ไม่มี

4.14.1 หมู่บ้านนี้มีรถประจำทางจากที่อื่นผ่านวันละกี่เที่ยว

1. 1 เที่ยว 2. 2-5 เที่ยว 3. 6-10 เที่ยว 4. 10 เที่ยวขึ้นไป

4.14.2 ความถี่ในการเดินรถเป็นอย่างไร (ระบุเป็นเวลา เช่น ทุกครึ่งชั่วโมง หรือทุกชั่วโมง)

.....

4.14.3 ค่าโดยสารจากหมู่บ้านไปตัวอำเภอบาท

4.14.4 ค่าโดยสารจากหมู่บ้านไปจังหวัดกาญจนบุรี.....บาท

4.14.5 (ถ้าไม่มี) ระยะทางจากหมู่บ้านไปถึงจุดที่มีรถประจำทางผ่านกี่กิโลเมตร
 กิโลเมตร

4.14.6 รถประจำทางผ่านวันละกี่เที่ยว
 1. 1 เที่ยว 2. 2-5 เที่ยว 3. 6-10 เที่ยว 4. 10 เที่ยวขึ้นไป

4.14.7 ความถี่ในการเดินรถเป็นอย่างไร (ระบุเป็นเวลา เช่น ทุกครึ่งชั่วโมงหรือทุกชั่วโมง)

- 4.15 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) มีเดือนใดบ้างในหมู่บ้านที่ถนนมีปัญหาน้ำท่วมหรือน้ำขัง ที่ทำให้การเดินทางไปตัวอำเภอยากลำบาก
1. มี (บันทึกเดือนที่มีปัญหา)..... 2. ไม่มี

ส่วนที่ 5 : สุขภาพอนามัย

- 5.1 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ในหมู่บ้านนี้มีใครเสียชีวิตบ้างหรือไม่
1. มี จำนวน..... คน 2. ไม่มี

ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	สาเหตุที่เสียชีวิต
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

- 5.2 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) มีโรคใหม่ๆ ที่หมู่บ้านนี้ไม่เคยเป็นมาก่อน หรือโรคที่เคยเป็น (เกินกว่า 5 ปี) แล้วกลับมาเป็นใหม่ ในหมู่บ้านของท่านหรือไม่

1. มี →

1.1 โรคใหม่ๆ นี้ คือโรค.....

1.1.1 เกิดจากสาเหตุ.....

2. ไม่มี

1.2 โรคที่เคยเป็นแล้ว (เกินกว่า 5 ปี) กลับมาเป็นใหม่คือโรค.....

1.2.1 เกิดจากสาเหตุ.....

- 5.3 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) โรคที่คนในหมู่บ้านเป็นส่วนมากคือโรคอะไร และมีหน่วยงานใดเข้ามาดูแล
- โรค.....
- หน่วยงาน 1. 2.

- 5.4 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน โรคที่คนในหมู่บ้านเป็นส่วนมากคือโรคอะไรและมีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลโรค.....
 หน่วยงาน 1. 2.

ส่วนที่ 6 : สิ่งแวดล้อม

- 6.1 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน มีคนในหมู่บ้านป่วยเนื่องมาจากการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร (เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า หรือยาปราบวัชพืช) หรือจากโรงงานอุตสาหกรรมบ้างหรือไม่

1. มี
 2. ไม่มี

โรค/อาการ	สาเหตุ	จำนวนคน
1.		
2.		
3.		

- 6.2 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน ในหมู่บ้านมีปัญหา น้ำเสียหรืออากาศเป็นพิษที่เกิดจากโรงงาน หรือสถานที่ประกอบอุตสาหกรรม (ทั้งที่อยู่ภายใน และภายนอกหมู่บ้าน) หรือจากสารเคมี (เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า หรือยาปราบวัชพืช) บ้างหรือไม่

1. มี (ระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา).....

 2. ไม่มี

- 6.3 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน ในหมู่บ้านนี้มีปัญหาดินเสื่อมคุณภาพที่เกิดจากสารเคมีเพื่อการเกษตร โรงงานหรือสถานที่ประกอบอุตสาหกรรม (ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกหมู่บ้าน) บ้างหรือไม่

1. มี (ระบุปัญหาของดินและสาเหตุของปัญหา).....

 2. ไม่มี

- 6.4 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน ในหมู่บ้านนี้มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกหรือไม่

1. มี (ระบุ).....
 2. ไม่มี

- 6.5 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ ใช้ประโยชน์จากป่าอยู่หรือไม่ (เช่น ตัดไม้มาปลูกบ้าน/ทำฟืน, หาหน่อไม้/หาเห็ด ฯลฯ)

1. มี (ระบุกิจกรรม) 1. ทำกันกี่ครัวเรือน..... ครัวเรือน
 2. ทำกันกี่ครัวเรือน..... ครัวเรือน
 3. ทำกันกี่ครัวเรือน..... ครัวเรือน
 2. ไม่มี

6.6 ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน มีภัยธรรมชาติ (เช่น พายุ น้ำท่วม ไฟไหม้ป่า) เกิดขึ้นกับหมู่บ้านนี้หรือไม่

1. มี (ระบุ).....เกิดขึ้นกี่ครั้ง.....ครั้ง
2. ไม่มี

ส่วนที่ 7 : การพัฒนาชุมชน

7.1 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) มีโครงการใดทั้งโครงการใหม่หรือโครงการเดิมที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาของหมู่บ้านนี้บ้าง (โดยถาพนำ)

โครงการ	1. มี 2. ไม่มี	ถ้ามี ลักษณะของโครงการ 1. เฉพาะปี 2. ต่อเนื่อง (เริ่ม พ.ศ.)
1. กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท		
2. กองทุนเงินแสน		
3. กระตุ้นเศรษฐกิจ ตำบลละ 1 ล้านบาท		
4. สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.)		
5. ก่อสร้างถังเก็บน้ำหมู่บ้าน		
6. ผู้สูงอายุ		
7. อาหารกลางวันเด็ก		
8. อาหารเสริมนม		
9. ส่งเสริมอาชีพ		
10. กำจัดขยะ		
11. หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลดอดยาเสพติด (หมู่บ้านสีขาว)		
12. ลานกีฬาต้านยาเสพติด		
13. ร้านค้าชุมชน		
14. รวมพลคนเสื้อเหลือง (เดินแอโรบิก)		
15. อื่นๆ (ระบุ).....		
16. อื่นๆ (ระบุ).....		
17. อื่นๆ (ระบุ).....		
18. อื่นๆ (ระบุ).....		
19. อื่นๆ (ระบุ).....		
20. อื่นๆ (ระบุ).....		

โครงการกาญจนบุรี
รอบ 5 พ.ศ.2547
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

หมายเลขประจำครัวเรือน

อำเภอ _____

ตำบล _____

หมู่บ้าน _____

ลำดับครัวเรือน _____

แบบสอบถามข้อมูลครัวเรือน

ชื่อหัวหน้าครัวเรือน										
ชื่อผู้ให้ข้อมูล						ลำดับที่บุคคลในครัวเรือน _____				
ถ้าผู้ให้ข้อมูลไม่ใช่บุคคลในครัวเรือน 1. บันทึกความสัมพันธ์กับบุคคลในครัวเรือนนี้.....										
2. เหตุผลที่บุคคลในครัวเรือนไม่สามารถให้ข้อมูล.....										
บ้านเลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้านชื่อ ตำบล										
อำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี										
ลักษณะครัวเรือน 1. ครัวเรือนเก่า 2. ครัวเรือนใหม่										
ทำเลที่ตั้ง 1. เทศบาล 2. ชนบท										
ความพยายามสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10										
สัมภาษณ์ครั้งสุดท้ายวันที่.....เดือน..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....										
ผลการสัมภาษณ์ 1. เสร็จ 2. ไม่เสร็จ 3. ไม่ได้										
เหตุผลที่สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จคือ.....										
.....										
พนักงานสัมภาษณ์										
ผู้ตรวจงานสนามวันที่เดือน..... พ.ศ. 2547										
ผู้ตรวจแบบสอบถามวันที่เดือน..... พ.ศ. 2547										
ผู้ลงรหัสวันที่เดือน..... พ.ศ. 2547										

ใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์

เรียน

ด้วย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จะดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จาก 89 หมู่บ้านและ 13 ชุมรวมอาคารในเขตจังหวัดกาญจนบุรีเป็นปีที่ 5 ภายใต้โครงการกาญจนบุรี เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลและเพื่อการติดตามการเปลี่ยนแปลงประชากรในหมู่บ้านและชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นจึงขออนุญาตสัมภาษณ์ท่าน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40 นาที

ข้อมูลที่ท่านให้สัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านเอง หรือบุคคลอื่นที่ท่านเอ่ยถึง สถาบันฯ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจะถูกนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมและนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ท่านมีสิทธิ์ที่จะให้สัมภาษณ์หรือไม่ให้สัมภาษณ์ก็ได้ แล้วแต่ความสมัครใจของท่าน หรือระหว่างที่ท่านให้สัมภาษณ์ไปแล้วบางส่วน ถ้าท่านไม่พอใจ ท่านมีสิทธิ์ที่จะหยุดให้การสัมภาษณ์เมื่อไรก็ได้

สถาบันฯ หวังว่าท่านคงจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ ถ้าท่านมีคำถามใดที่เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ หรือมีข้อสงสัยประการใด โปรดติดต่อ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ตามที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้ไว้ข้างล่างนี้

ขอได้รับความขอบคุณอย่างสูงจากสถาบันฯ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจฯ ยอดดำเนิน-แอ๊ดติกข์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2441-9520

ข้าพเจ้าได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้จากการอ่านด้วยตนเอง หรือให้พนักงานสัมภาษณ์ของโครงการกาญจนบุรีอ่านให้ฟังแล้ว ข้าพเจ้ายินดีให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อหรือให้พนักงานสัมภาษณ์ผู้ที่อ่านให้ข้าพเจ้าฟังลงลายมือชื่อในใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์แทนข้าพเจ้าในครั้งนี้

ลงชื่อ.....

พนักงานสัมภาษณ์ (ลงนามแทนผู้ให้สัมภาษณ์)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.2547

ลงชื่อ.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.2547

พนักงานสัมภาษณ์: ให้สังเกตและบันทึกลักษณะบ้านแล้วให้วงกลมคำตอบข้างล่าง

ลักษณะบ้าน

1. ประเภทของที่อยู่อาศัย
1. บ้านเดี่ยว
2. บ้านแฝด
3. เรือนแถว/ห้องแถว/ตึกแถว/ทาวน์เฮ้าส์
4. ห้องชุด | 5. ห้องภายในบ้าน/อาคาร
6. เรือ แพ รถที่เคลื่อนที่ได้
7. อื่น ๆ (ระบุ)..... |
|---|--|

2. ลักษณะ
1. ชั้นเดียว	3. สองชั้น	8. ไม่เข้าข่าย
2. ชั้นเดียวใต้ถุนสูง	4. มากกว่า 2 ชั้น	

3. วัสดุของหลังคาส่วนใหญ่ใช้อะไร
1. ซีเมนต์	5. ไม้ไผ่
2. กระเบื้อง	6. ซีเมนต์
3. สังกะสี	7. วัสดุใช้แล้ว
4. หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง	8. อื่น ๆ (ระบุ).....

4. วัสดุของตัวบ้านส่วนใหญ่ทำด้วยอะไร
1. คอนกรีต/อิฐ/หิน	4. หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง	7. ครึ่งตึกครึ่งไม้
2. กระเบื้องแผ่น	5. ไม้ไผ่	8. วัสดุใช้แล้ว
3. สังกะสี	6. ไม้	9. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. บ้านนี้มีการกันรั้วหรือไม่
1. มี	2. ไม่มี

ถ้ามี รั้วส่วนใหญ่ทำด้วยอะไร

1. คอนกรีต/อิฐ/หิน	3. สังกะสี	5. ไม้ทุกชนิด
2. ลวดหนาม	4. ต้นไม้	6. อื่น ๆ (ระบุ).....

6. บ้านนี้ใช้เป็นสถานประกอบการหรือไม่
1. เป็น (ระบุทุกกิจกรรม).....
 มีจำนวนคนที่ทำงาน (แยกแต่ละกิจกรรม).....คน
2. ไม่เป็น

7. ทิศทางการเข้า-ออกของลมและแสงแดดธรรมชาติส่องถึงภายในบ้าน
1. ไปรุ่งสบาย	2. ค่อนข้างอับทึบ	3. อับทึบ

8. มีการเลี้ยงสัตว์ใกล้ตัวบ้านนี้หรือไม่ (รัศมีไม่เกิน 10 เมตร รวมบ้านตนเองและของบ้านอื่นด้วย)
1. มี ระบุ (ประเภทสัตว์)..... ระยะห่างจากตัวบ้าน.....เมตร
2. ไม่มี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคคลในครัวเรือน

1.1 ลำดับ ที่	1.2 ชื่อ-นามสกุล บุคคลที่อยู่ประจำในครัวเรือนนี้ ติดต่อกัน 1 เดือนหรือมากกว่า	1.3 ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน บุคคลนี้อาศัยอยู่ ในบ้านหลังนี้ ติดต่อกัน 11 เดือนหรือมากกว่า หรือไม่ 1. อยู่ 2. ไม่อยู่	1.4 สถาน ภาพ อาศัย (ดูรหัส)	1.5 วันเดือนปีเกิด			1.6 อายุ เต็ม ปี	1.7 เพศ 1.ชาย 2.หญิง	1.8 น้ำ หนัก (ก.ก.)	1.9 ส่วนสูง (ซ.ม.)
				วัน	เดือน	ปี				
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										

รหัสข้อ 1.4 สถานภาพอาศัย :

1. เป็นสมาชิกเก่าและยังอยู่ในครัวเรือนนี้	6. เป็นสมาชิกชั่วคราวและเสียชีวิต
2. เป็นสมาชิกเก่าของครัวเรือนนี้และขณะนี้ย้ายไปอยู่ที่อื่น	7. เป็นสมาชิกเก่าที่ย้ายออกและย้ายกลับเข้ามาใหม่
3. เป็นสมาชิกเก่าและเสียชีวิต (ข้ามไปส่วนที่ 2)	8. เป็นสมาชิกเก่าที่ย้ายออกแต่ยังไม่ได้ย้ายกลับมา
4. เป็นสมาชิกใหม่ของครัวเรือนนี้และยังคงอาศัยอยู่	
5. อยู่ชั่วคราว (คือ บุคคลที่เคยอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้นานกว่า 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2546)	

1.1 ลำดับ ที่	1.2 ชื่อ-นามสกุล บุคคลที่อยู่ ประจำใน ครัวเรือนนี้ ติดต่อกัน 1 เดือน หรือมากกว่า	(ข้อ 1.16-1.17) ถามเฉพาะผู้ตอบ 4, 5, 6, 7 ในข้อ 1.4 และครัวเรือนใหม่							
		1.16 บุคคลนี้มาอยู่ใน ครัวเรือนนี้ ตั้งแต่เมื่อไร (เดือน... พ.ศ....)		1.17 ก่อนมาอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้ บุคคลนี้อาศัยอยู่ที่ไหนมาก่อน					
		เดือน	พ.ศ.	รหัส	บ้านเลขที่ / ซอย / ถนน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ประเทศ
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									

แบบสรุปครัวเรือน

ครัวเรือนนี้มีสมาชิกทั้งหมด.....คน สมาชิกที่อยู่ในปัจจุบันกี่คน.....คน

ครัวเรือนนี้เป็น

1. ครัวเรือนใหม่ย้ายมาจากนอกหมู่บ้าน	3. ครัวเรือนใหม่ที่เกิดจากการตกสำรวจ (อยู่มาก่อนกรกฎาคม 2546)
2. ครัวเรือนใหม่ที่เกิดจากการแยกออกมาจากครัวเรือนเก่า	4. ครัวเรือนเก่าที่มีตารางครัวเรือนปี 2546

1.1 ลำดับ ที่	1.2 ชื่อ-นามสกุล บุคคลที่อยู่ประจำ ในครัวเรือนนี้ ติดต่อกัน 1 เดือน หรือมากกว่า	ถามเฉพาะบุคคลที่อยู่ในปัจจุบัน (ตอบ 1, 4 หรือ 7 ในข้อ 1.4)									
		1.21 บุคคลนี้มีปัญหาในการช่วยเหลือตัวเองในเรื่องใด บ้าง (ตอบ 1,2 ให้ถามต่อข้อ 1.22 ถ้าตอบ 3 ให้ข้ามไปถามส่วนที่ 2) (ดูรหัส)					1.22 สาเหตุหลักที่ทำให้บุคคลนี้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (ดูรหัส)				
		1. การกิน	2. ขับถ่าย	3. อดน้ำ แต่งตัว	4. การเคลื่อนไหวไปมาภายใน บ้านในแต่ละวัน	5. ความจำเสื่อม/อาการหลงลืม	1. การกิน	2. ขับถ่าย	3. อดน้ำ แต่งตัว	4. การเคลื่อนไหวไปมาภายใน บ้านในแต่ละวัน	5. ความจำเสื่อม/อาการหลงลืม
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											

รหัสข้อ 1.21 ปัญหาในการช่วยเหลือตัวเอง :

1. ทำเองไม่ได้เลยต้องมีคนช่วย 2. มีความลำบากแต่ยังช่วยเหลือตัวเองได้ 3. ไม่มีปัญหา/ไม่มีความลำบาก

รหัสข้อ 1.22 สาเหตุหลักที่ทำให้บุคคลนี้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ :

1. พิกัดมาแต่กำเนิด 5. โรคภัยไข้เจ็บ (ระบุโรค)
2. อุบัติเหตุในบ้าน/บริเวณบ้าน 6. ความชรา
3. อุบัติเหตุจากการคมนาคม 7. อื่น ๆ (ระบุ).....
4. อุบัติเหตุจากการทำงาน

ส่วนที่ 2 : การตาย (ผู้ควบคุมงานภาคสนาม: ให้ตรวจสอบบัญชีรายชื่อคนในบ้านว่ามีผู้ใดเสียชีวิตในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) หรือไม่)

2.1 ตรวจสอบข้อ 1.4 ว่าใครมีรหัส 3 หรือ 6 หรือไม่

1. มี

2. ไม่มี (ข้ามไปส่วนที่ 3)

ชื่อผู้ให้ข้อมูลในส่วนนี้.....
 ความสัมพันธ์กับผู้เสียชีวิต.....
 เป็นบุคคลในครัวเรือนนี้หรือไม่
 1. ใช่ (ระบุลำดับที่ในหน้า 2 ข้อ 1.1)..... 2. ไม่ใช่

2.2 ชื่อ-นามสกุล	2.3 ลำดับที่ (ในหน้า 2 ข้อ 1.1)	2.4 วันเดือนปี ที่เสียชีวิต			2.5 รวมอายุ (เต็มปี) เมื่อเสียชีวิต	2.6 เพศ 1.ชาย 2.หญิง	2.7 สาเหตุ ที่เสียชีวิต (ดูรหัส)	2.8 ระบุ สถานที่ที่เสียชีวิต 1. โรงพยาบาลรัฐบาล 2. โรงพยาบาลเอกชน 3. สถานิออนามัย 4. คลินิก 5. บ้าน 6. ถนน 7. สถานที่อื่น (ระบุ....)	2.9 ได้แจ้งตาย หรือไม่ 1. แจ้ง..... (ถามต่อข้อ 2.10) 2. ไม่แจ้ง..... (ถามต่อข้อ 2.11)	2.10 ถ้าแจ้งตาย ได้รับใบ มรณบัตร หรือไม่ 1. ได้ 2. ไม่ได้	2.11 ถ้าไม่ได้ แจ้งตาย ทำไมถึง ไม่แจ้ง (ระบุ).....	2.12 ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ดูแล/ อยู่ใกล้ชิด กับผู้ตาย ใช่หรือไม่ 1. ใช่ 2. ไม่ใช่	2.13 ระบุโรคหรือสาเหตุ ที่ทำให้บุคคลนี้เสียชีวิต (ให้ใช้เครื่องมือสำหรับ สอบสวนสาเหตุการตาย) [Palm] ใช้ Palm ไม่ได้เพราะ.....
		วัน	เดือน	ปี									
1.													
2.													
3.													

รหัสข้อ 2.7 สาเหตุที่เสียชีวิต :

- 1. เจ็บป่วย/ไม่สบาย ด้วยโรคติดเชื้อ
- 2. เจ็บป่วย/ไม่สบายด้วยโรคไม่ติดเชื้อ
- 3. อุบัติเหตุ
- 4. ถูกฆาตกรรม
- 5. ฆ่าตัวตาย
- 6. ความชรา (หมายถึง ผู้หญิงที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป และผู้ชายที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป)
- 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 3 : ลักษณะของครัวเรือน

3.1 โดยปกติแล้ว คนในครัวเรือนนี้ใช้ภาษาอะไรพูดกันในรอบครัว (ตอบได้คำตอบเดียว)

1. ไทยกลาง	4. พม่า	7. กะเหรี่ยงโปว
2. ลาวอีสาน	5. มอญ	8. จีน
3. ลาวกลุ่มอื่นๆ (ระบุ))	6. กะเหรี่ยงสะกอ	9. อื่น ๆ (ระบุ))

3.2 ครัวเรือนนี้มีไฟฟ้าใช้หรือไม่

1. มี	2. ไม่มี

3.2.1 ไฟฟ้าที่ใช้เป็นไฟฟ้าประเภทอะไร

1. ไฟฟ้าสาธารณะ 2. ไฟฟ้าหมู่บ้าน 3. ไฟฟ้าของบ้านตัวเอง เช่น เครื่องปั่นไฟ, Solar Cell, แบตเตอรี่

3.3 ครัวเรือนนี้ใช้เชื้อเพลิงชนิดใดในการทำอาหารในชีวิตประจำวัน (เรียงลำดับการใช้จากมากไปหาน้อย)

ก. ฟืน	ลำดับที่
ข. ถ่าน	ลำดับที่
ค. แก๊ส	ลำดับที่
ง. ไฟฟ้า	ลำดับที่
จ. อื่น ๆ (ระบุ))	ลำดับที่

3.4 ปกติครัวเรือนนี้ใช้น้ำมันชนิดใดในการทำอาหารเป็นประจำ

1. น้ำมันหมู	3. น้ำมันถั่วเหลือง	5. อื่น ๆ (ระบุ).....
2. น้ำมันปาล์ม	4. น้ำมันรำข้าว	

3.5 น้ำที่ครัวเรือนนี้ใช้ดื่มมาจากแหล่งน้ำใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. น้ำฝน	ค. แหล่งน้ำธรรมชาติ	จ. บ่อบาดาล
ข. ประปา	ง. บ่อน้ำตื้น	ฉ. ชีอน้ำดื่ม

3.6 น้ำที่ครัวเรือนนี้ใช้มาจากแหล่งน้ำใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. น้ำฝน	ค. แหล่งน้ำธรรมชาติ	จ. บ่อบาดาล
ข. ประปา	ง. บ่อน้ำตื้น	ฉ. ชีอน้ำใช้

3.7 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ครัวเรือนนี้มีน้ำใช้พอเพียงหรือไม่

1. พอเพียง	2. ไม่พอเพียง

3.8 ครัวเรือนนี้ใช้ส้วมที่ไหน

1. ส้วมของครัวเรือน	3. ส้วมสาธารณะ
2. ส้วมของครัวเรือนอื่น	4. อื่น ๆ (ระบุ).....

3.9 ส้วมที่ใช้เป็นประเภทอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. ส้วมชักโครก	ค. ส้วมตัก	จ. ส้วมในแพที่ถ่ายลงแม่น้ำ
ข. ส้วมซึม	ง. ส้วมหลุม	ฉ. อื่น ๆ (ระบุ)

<p>3.9.1 ลักษณะของส้วม</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">1. นั่งห้อยขา</td> <td style="width: 33%;">2. นั่งยอง ๆ</td> <td style="width: 33%;">3. มีทั้งสองแบบ</td> </tr> </table>	1. นั่งห้อยขา	2. นั่งยอง ๆ	3. มีทั้งสองแบบ
1. นั่งห้อยขา	2. นั่งยอง ๆ	3. มีทั้งสองแบบ	

3.10 ในปัจจุบัน ครัวเรือนนี้มีหนี้สินบ้างหรือไม่ (อาจเป็น หนี้สินในรูปตัวเงิน ข้าว สินค้าผ่อนส่ง หรืออื่น ๆ รวมทั้งการเบิกเงินล่วงหน้า ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป) (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1. มี	2. ไม่มี (ข้ามไปข้อ 3.11)

แหล่งเงินกู้ หนี้สิน หรือเงินเบิกล่วงหน้า	จำนวนเงินหรือมูลค่า (บาท)
ก. ญาติ	
ข. เพื่อนบ้าน/เพื่อน/เพื่อนที่ทำงาน	
ค. นายจ้าง (ถ้าแก่)/เจ้าของบ้าน/นายทุน	
ง. ร้านค้า	
จ. สหกรณ์กลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น สหกรณ์หมู่บ้าน, กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มฉาบปอกกิจสงเคราะห์	
ฉ. กองทุนหมู่บ้าน/กองทุนเงินล้าน	
ช. โครงการแก้ไขความยากจน (กขคจ.)	
ซ. กองทุนเงินแสน	
ฅ. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)	
ญ. ธนาคารออมสิน	
ฎ. ธนาคารอื่น ๆ	
ฏ. หน่วยงานของรัฐ เช่น ไร่รับจำนำของรัฐ สหกรณ์ออมทรัพย์ ในหน่วยงาน	
ฐ. สถาบันการเงินเอกชน เช่น ไฟแนนซ์, บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์, ไร่รับจำนำเอกชน	
ฑ. อื่น ๆ (ระบุ)	

3.11 ครัวเรือนของท่านเป็นเจ้าของสิ่งเหล่านี้หรือไม่ (โดยถาพนำ)

สิ่งของ	จำนวนรวม (ถ้าไม่มีใส่ 0)
ก. โทรทัศน์สี	
ข. วีดีโอ/VCD/DVD/คาราโอเกะ	
ค. จานดาวเทียม	
ง. เครื่องเสียง/สเตอริโอ	
จ. โทรศัพท์มือถือ	
ฉ. โทรศัพท์บ้าน	
ช. คอมพิวเตอร์	
ซ. เครื่องสูบน้ำ/เครื่องปั้มนไฟ/มอเตอร์ปั้มน้ำ/เครื่องพ่นน้ำ	
ฅ. เครื่องปรับอากาศ	
ญ. จักรเย็บผ้า	
ฎ. เครื่องซักผ้า	
ฏ. ไมโครเวฟ	
ฐ. ตู้เย็น/ตู้แช่	
ฑ. เรือยนต์	
ฒ. รถจักรยาน	
ณ. รถมอเตอร์ไซด์	
ด. สามล้อเครื่อง	
ต. รถอีแต๋น	
ถ. รถเก๋ง	
ท. รถปิคอัพ/รถกระบะ/รถตู้ (4 ล้อ)	
ธ. รถบรรทุก/รถทัวร์ (รถ 6 ล้อหรือมากกว่า)	
น. รถแทรกเตอร์/รถเกี่ยวข้าว/รถนวดข้าว/รถไถใหญ่/รถไถเล็ก/รถไถเดินตาม	

ความเห็นของพนักงานสัมภาษณ์

พนักงานสัมภาษณ์ : เมื่อเสร็จการสัมภาษณ์รายนี้ โปรดตอบคำถามต่อไปนี้โดยตรงไปตรงมา

- สถานที่ที่ทำการสัมภาษณ์เป็นอย่างไร
 - ปราศจากสิ่งรบกวน/มีความเป็นส่วนตัวมาก
 - มีสิ่งรบกวนบ้างแต่ไม่มีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์
 - มีสิ่งรบกวนและมีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์พอสมควร
 - มีสิ่งรบกวนมากจนต้องหยุดการสัมภาษณ์บ่อยๆ / เสียบรรยากาศ
- มีบุคคลอื่นอยู่ร่วมในการสัมภาษณ์นี้หรือไม่
 - มีตั้งแต่ต้นจนจบ
 - มีเฉพาะบางตอนของการสัมภาษณ์
 - ไม่มีตลอดการสัมภาษณ์ (ข้ามไปข้อ 5)
- ถ้ามีบุคคลอื่นอยู่ในที่สัมภาษณ์ ใครอยู่ในที่สัมภาษณ์บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - บุคคลในครอบครัวของผู้ตอบ.....คน
 - เพื่อนบ้าน.....คน
 - เพื่อนของผู้ตอบ.....คน
 - บุคคลอื่น ๆ (ระบุ).....คน
- มีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ตอบหรือออกความเห็นช่วยผู้ตอบหรือไม่
 - มีมาก
 - มีเป็นบางตอน
 - มีน้อย
 - ไม่มี
- ผู้ตอบให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพียงใด
 - ให้ความร่วมมือดีมาก
 - ให้ความร่วมมือดี
 - ให้ความร่วมมือปานกลาง
 - ให้ความร่วมมือน้อย
- ผู้ตอบมีปฏิกิริยาอย่างไรในการให้สัมภาษณ์
 - ยินดีในการตอบคำถาม
 - เฉย ๆ
 - มีท่าที่ไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์บางเรื่องหรือบางข้อ (ระบุเรื่อง/ข้อ).....
 - แสดงท่าที่ไม่ค่อยพอใจในบางเรื่องหรือบางข้อ (ระบุเรื่อง/ข้อ).....
- โดยทั่วไปคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นอย่างไร
 - ดีมาก
 - ดี
 - พอใช้
 - ไม่ดี (เพราะ).....

โครงการกาญจนบุรี
รอบ 5 พ.ศ.2547
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

หมายเลขประจำตัวบุคคล

อำเภอ _____

ตำบล _____

หมู่บ้าน _____

ลำดับครัวเรือน _____

ลำดับบุคคล _____

แบบสอบถามส่วนบุคคล
ถามเฉพาะบุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

<p>ชื่อผู้ให้ข้อมูล</p> <p>ชื่อหัวหน้าครัวเรือน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้ทั้งหมด ให้ถามจากบุคคลใกล้เคียงเพิ่มเติม แล้วระบุ</p> <p>1. ความสัมพันธ์ของผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้ให้ข้อมูล.....</p> <p>2. เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน.....</p> <p>บ้านเลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้านชื่อ ตำบล</p> <p>อำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี</p> <p>ทำเลที่ตั้ง 1. เทศบาล 2. ชนบท</p>
<p>ความพยายามสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p>สัมภาษณ์ครั้งสุดท้ายวันที่.....เดือน..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....</p> <p>ผลการสัมภาษณ์ 1. เสร็จ 2. ไม่เสร็จ 3. ไม่ได้</p> <p>เหตุผลที่สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จคือ.....</p> <p>.....</p>
<p>พนักงานสัมภาษณ์.....</p> <p>ผู้ตรวจงานสนามวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p> <p>ผู้ตรวจแบบสอบถามวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p> <p>ผู้ลงรหัสวันที่เดือน.....พ.ศ. 2547</p>

ใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์

เรียน

ด้วย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จะดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จาก 89 หมู่บ้านและ 13 ชุมชนอาคารในเขตจังหวัดกาญจนบุรีเป็นปีที่ 5 ภายใต้โครงการกาญจนบุรี เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลและเพื่อการติดตามการเปลี่ยนแปลงประชากรในหมู่บ้านและชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นจึงขออนุญาตสัมภาษณ์ท่าน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40 นาที

ข้อมูลที่ท่านให้สัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านเอง หรือบุคคลอื่นที่ท่านเคยถึง สถาบันฯ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจะถูกนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมและนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ท่านมีสิทธิ์ที่จะให้สัมภาษณ์หรือไม่ให้สัมภาษณ์ก็ได้แล้วแต่ความสมัครใจของท่าน หรือระหว่างที่ท่านให้สัมภาษณ์ไปแล้วบางส่วน ถ้าท่านไม่พอใจ ท่านมีสิทธิ์ที่จะหยุดให้การสัมภาษณ์เมื่อไรก็ได้

สถาบันฯ หวังว่าท่านคงจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ ถ้าท่านมีคำถามใดที่เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ หรือมีข้อสงสัยประการใด โปรดติดต่อ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ตามที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้ไว้ข้างล่างนี้

ขอได้รับความขอบคุณอย่างสูงจากสถาบันฯ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจฯ ยอดดำเนิน-แอ๊ดติ๊ก)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2441-9520

ข้าพเจ้าได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้จากการอ่านด้วยตนเอง หรือให้พนักงานสัมภาษณ์ของโครงการกาญจนบุรีอ่านให้ฟังแล้ว ข้าพเจ้ายินดีให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อหรือให้พนักงานสัมภาษณ์ผู้ที่อ่านให้ข้าพเจ้าฟังลงลายมือชื่อในใบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์แทนข้าพเจ้าในครั้งนี้

ลงชื่อ.....

พนักงานสัมภาษณ์ (ลงนามแทนผู้ให้สัมภาษณ์)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.2547

ลงชื่อ.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.2547

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ท่านเกิดเมื่อไร วัน เดือน ปี

1.2 อายุ (เต็มปี)ปี

1.3 น้ำหนักก.ก.

1.4 ส่วนสูงซ.ม.

1.5 เพศของผู้ให้สัมภาษณ์ 1. ชาย 2. หญิง

1.6 ท่านเชื้อชาติอะไร

1. ไทย	4. กะเหรี่ยง	7. เขมร (กัมพูชา)	10. อื่น ๆ (ระบุ).....
2. พม่า	5. ไทยใหญ่ (ฉาน)	8. ฉวน (เวียดนาม)	
3. มอญ	6. ลาว	9. จีน	

1.7 ท่านนับถือศาสนาอะไร

1. พุทธ	3. อิสลาม	5. อื่น ๆ (ระบุ).....
2. คริสต์	4. ฮินดู	6. ไม่มีศาสนา

1.8 ท่านมีสถานภาพสมรสอะไร

1. โสด	
2. สมรส →	1.8.1 แต่งงานหรืออยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา (ครั้งแรก) เมื่อเดือน.....พ.ศ..... หรืออายุ.....ปี 1.8.2 การแต่งงาน (ครั้งล่าสุด) ท่านจดทะเบียนสมรสหรือไม่ 1. ๑ด 2. ไม่๑ด
3. หม้าย	
4. หย่า	
5. แยก →	ถามเฉพาะผู้ที่มีอายุ 15-49 ปี 1.8.3 ในอนาคตท่านคิดว่าจะแต่งงานหรือไม่ 1. แต่งงาน คาดว่าจะแต่งงานเมื่ออายุเท่าไร?ปี 2. ไม่แต่งงาน 3. ไม่แน่ใจ 4. ไม่ยินดีตอบคำถาม

1.9 ปัจจุบันท่านกำลังเรียนหนังสืออยู่หรือไม่

1. เรียน	กำลังเรียนอยู่ชั้น.....
2. ไม่เรียน	จบการศึกษาสูงสุดชั้น..... เมื่อ พ.ศ..... หรืออายุเมื่อจบชั้นสูงสุด.....ปี

1.10 ปัจจุบันท่านทำงานหรือไม่

1. ทำงาน (อย่างเดียว) 3. เรียนหนังสือ/เรียนวิชาชีพ (อย่างเดียว) 5. ไม่ได้ทำงาน
 2. กำลังหางาน 4. แม่บ้าน 6. ทำงานและเรียนหนังสือ

1.10.1 ท่านทำงานอะไร
 งานหลัก งานรอง

1.10.2 ท่านมีรายได้จากการทำงานหรือไม่ (รายได้รวมจากงานทั้งหมดโดยไม่หักค่าใช้จ่าย)
 1. มีรายได้ปีละ.....บาท
 2. ไม่มีรายได้ เพราะ

(บันทึกข้อ 1.10.3 เมื่อไม่สามารถแยกรายได้ของตนเองออกจากรายได้ครัวเรือน)

1.10.3 รายได้ (ไม่หักค่าใช้จ่ายใด ๆ) ที่ท่านทำร่วมกับครัวเรือนปีละ.....บาท

1.10.4 เหตุผลที่ไม่ได้ทำงาน (ระบุ).....

1.11 ปัจจุบันท่านใช้โทรศัพท์มือถือหรือไม่

1. ใช่ 2. ไม่ใช่

1. ใช้เฉพาะตนเอง ค่าใช้จ่ายเดือนละ.....บาท
 2. ใช้ร่วมกับบุคคลอื่น ค่าใช้จ่าย (ของโทรศัพท์เครื่องนี้) เดือนละ.....บาท

1.12 ปัจจุบันท่านใช้อินเทอร์เน็ตหรือไม่

1. ใช่ 2. ไม่ใช่ 3. ไม่รู้จัก

ระบุสถานที่ที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 ก. บ้าน ข. ร้านอินเทอร์เน็ต ค. โรงเรียน ง. ที่ทำงาน จ. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 : การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน (ถามทุกคน)

2.1 บ้านเกิด (ในเวลาที่เกิด) ของท่านอยู่ที่ไหน

1. ภายในหมู่บ้านนี้ 2. ภายในตำบลนี้ 3. ที่อื่น (ระบุ อำเภอ..... จังหวัด..... ประเทศ.....)

2.2 บ้านเกิด (ในเวลาที่เกิด) ของท่านนั้นตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล หรือชนบท

1. เทศบาล 2. สุขาภิบาล 3. ชนบท 4. ต่างประเทศ

2.3 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านเคยไปอยู่หรือเคยไปทำงานที่ไหนมาบ้าง (ถ้าตอบว่า 'ไม่เคย' ให้ถามสถานที่ที่อยู่ในแต่ละเดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2546 ถึงเดือนที่ทำการสัมภาษณ์)

บันทึกรายละเอียดสถานที่และวัน/เวลาที่อยู่ในแต่ละสถานที่

ท่านเคยไปอยู่ที่ไหนมาบ้าง ตั้งแต่กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน (บันทึกรายละเอียดของสถานที่ที่ไปอยู่ตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป)

2.3.1 เดือน	2.3.2 1. ที่อยู่ปัจจุบัน/หมู่บ้านนี้ (ระบุนบ้านเลขที่.....) 2. เทศบาล (ระบุ.....) 3. กรุงเทพมหานคร (กทม.) 4. หมู่บ้านอื่น (ระบุ.....) 5. หมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา 8. ต่างประเทศ	2.3.3 ตำบล/แขวง	2.3.4 อำเภอ/เขต	2.3.5 จังหวัด	2.3.6 ประเทศ
กรกฎาคม 46					
สิงหาคม 46					
กันยายน 46					
ตุลาคม 46					
พฤศจิกายน 46					
ธันวาคม 46					
มกราคม 47					
กุมภาพันธ์ 47					
มีนาคม 47					
เมษายน 47					
พฤษภาคม 47					
มิถุนายน 47					
กรกฎาคม 47					
สิงหาคม 47					

รหัสข้อ 2.3.7 บุคคลที่อยู่ด้วยในขณะนั้น :

1. อยู่คนเดียว	5. พ่อตา แม่ยาย พ่อ/แม่สามี	9. พี่น้อง	13. เหลน	17. ผู้อาศัย
2. คู่สมรส	6. บุตร	10. เขย	14. ปู่ ย่า ตา ยาย	18. ลูกจ้าง
3. พ่อ	7. บุตรบุญธรรม/ลูกเลี้ยง	11. สะใภ้	15. ญาติ	19. อื่น ๆ (ระบุ).....
4. แม่	8. บุตรของบุตร	12. หลาน	16. เพื่อน	

ส่วนที่ 3 : ภาวะเจริญพันธุ์

พนักงานสัมภาษณ์ : ข้อ 3.1-3.7 ถามสตรีที่แต่งงานแล้ว อายุระหว่าง 15-50 ปี

3.1 ท่านเคยตั้งครรภ์หรือไม่

1. เคย

2. ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3.7)

3. กำลังตั้งครรภ์

จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์.....ครรภ์ เกิดรอด.....ครรภ์ แท้ง/หรืออื่นๆ.....ครรภ์

3.1.1 ท่านเคยมีครรภ์แฝด (ที่เกิดรอด)หรือไม่

1. เคย

2. ไม่เคย

3.2 ขณะนี้ท่านมีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ (นับรวมผู้ที่อาศัยอยู่กับท่านและอาศัยอยู่ที่อื่น) กี่คน
เป็นผู้ชายกี่คน และผู้หญิงกี่คน

รวมคน

ผู้ชาย.....คน

ผู้หญิง.....คน

3.3 ท่านมีบุตรที่ปัจจุบันเสียชีวิตไปแล้วกี่คน เป็นผู้ชายกี่คน และผู้หญิงกี่คน

รวมคน

ผู้ชาย.....คน

ผู้หญิง.....คน

พนักงานสัมภาษณ์ : รวมจำนวนบุตรทั้งหมดในข้อ 3.2 และ 3.3 ลงในช่องข้างล่าง

รวมคน

ผู้ชาย.....คน

ผู้หญิง.....คน

(ให้ตรวจสอบว่าจำนวนครรภ์ที่เกิดรอดต้องเท่ากับจำนวนรวมทั้งหมด ถ้าไม่เท่ากันให้กลับไปถามใหม่)

พนักงานสัมภาษณ์ : ข้อ 3.4-3.6 ถามสตรีที่กำลังตั้งครรภ์หรือเคยตั้งครรภ์ อายุระหว่าง 15-50 ปี

3.4 การตั้งครรภ์ครั้งล่าสุดนั้น เป็นการตั้งครรภ์โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ / ไม่ได้วางแผนหรือไม่

1. ตั้งใจ / วางแผน (ข้ามไปข้อ 3.7)

2. ไม่ได้ตั้งใจ / ไม่ได้วางแผน

3.5 เมื่อทราบว่ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น ในความคิดของท่านครั้งแรก ท่านคิดว่าต้องการตั้งครรภ์ต่อไปหรือไม่

1. ต้องการ

2. ไม่ต้องการ

พนักงานสัมภาษณ์ : ข้อ 3.8-3.12 ถามสตรีที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปีทุกคน

3.8 ประวัติการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิดรายเดือน

พนักงานสัมภาษณ์ : ถ้าผู้ใช้สัมภาษณ์เป็นสตรีที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดเลยหรือไม่เคยตั้งครรภ์เลย ให้ถามว่า “ตั้งแต่ 1 มกราคม 2546 ถึงปัจจุบัน ท่านเคยขาดประจำเดือน หรือไม่” ถ้าเคยใส่ Am (Amenorrhoea) (ขาดประจำเดือน) ในเดือนที่ขาดประจำเดือน ส่วนเดือนที่ว่างให้ใส่ NS (No Sexual contact) (ไม่มีเพศสัมพันธ์)

ถ้าแต่งงานแล้ว หรือเคยใช้วิธีคุมกำเนิด ให้สัมภาษณ์การตั้งครรภ์และ/หรือคุมกำเนิดในระหว่างเดือนมกราคม 2546 ถึงปัจจุบัน โดยบันทึกอักษรย่อลงในตารางรายเดือนข้างล่าง ในแต่ละเดือน

แนวทางคำถามและการบันทึกอักษรย่อมีดังนี้

1. การสิ้นสุดการตั้งครรภ์

(ถามถึงการตั้งครรภ์ และผลของการตั้งครรภ์ในระหว่างเดือนมกราคม 2546 ถึงปัจจุบัน)

บันทึกผลของการตั้งครรภ์ในเดือนที่สิ้นสุดดังนี้

LB (Live Birth) : เกิดรอดชีพ

SB (Still Birth) : เกิดไร้ชีพ หรือตายคลอด (จำนวนเดือนตั้งครรภ์ตั้งแต่ 7 เดือนขึ้นไป)

A (Abortion) : แท้งเอง (จำนวนเดือนตั้งครรภ์น้อยกว่า 7 เดือน)

2. ระยะเวลาของการตั้งครรภ์

(ถามถึงจำนวนเดือนที่ตั้งครรภ์ โดยถามย้าว่า เดือนที่ท่านตั้งครรภ์เดือนแรกคือเดือน... นี้ ใช่หรือไม่)

ใส่ G (Gestation) : การตั้งครรภ์ ในแต่ละเดือน (ถ้าตั้งครรภ์ก่อนเดือนมกราคม 2546

ให้บันทึกเดือนที่ตั้งครรภ์ในข้อ 3.9)

ยกเว้นเดือนแรก คือ เดือนปฏิสนธิ ให้ใส่ G และเครื่องหมายวงเล็บ () ตามหลัง G ด้วย

3. การคุมกำเนิดในเดือนปฏิสนธิ

(ตรวจเดือนปฏิสนธิเดือนแรก G () แล้วถามว่า ในเดือนนั้น ใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่หรือไม่)

ถ้าคุมกำเนิดให้ใส่อักษรย่อวิธีคุมกำเนิดลงในวงเล็บหลัง G

ถ้าไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด ถามถึงเหตุผลที่ไม่ได้คุมกำเนิด แล้วใส่อักษรย่อ ลงในวงเล็บหลัง G

4. การขาดประจำเดือนหลังคลอด (Amenorrhoea : Am)

(หลังจากเดือนสิ้นสุดการตั้งครรภ์ (LB หรือ SB หรือ A) ถามว่า “ประจำเดือนขาดไปกี่เดือน”)

ใส่ Am () ในแต่ละเดือนให้เท่ากับจำนวนเดือนที่ขาด ลบหนึ่งเดือน

ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ประจำเดือนมาภายในหนึ่งเดือน หลังการสิ้นสุดการตั้งครรภ์ ไม่ต้องใส่ Am ()

5. การใช้วิธีคุมกำเนิด

ให้เริ่มจากเดือนนี้หรือเดือนล่าสุดที่ยังว่างอยู่ หรือมีอักษร Am () โดยถามว่า

“ในเดือนนี้ใช้วิธีคุมกำเนิดหรือไม่” ถ้าใช่ “ใช้เป็นเวลานานเท่าใด”

(ถามให้แน่ใจว่าแต่ละวิธีที่ใช้ นั้น ใช้ติดต่อกันนานกว่า 2 เดือน

ถ้าไม่ได้ใช้ติดต่อกันครบ 2 เดือน จะใส่วิธีคุมกำเนิดนั้น ๆ เรียงกันสองเดือนไม่ได้

ถามย้อนหลังในทุก ๆ เดือนที่ยังว่าง หรือมี Am ()

ถ้ามีการเปลี่ยนวิธีใช้ หรือเลิกใช้ ในระหว่างเดือน ให้ลงอักษรย่อวิธีคุมกำเนิดที่ใช้ในปลายเดือน

อักษรย่อวิธีคุมกำเนิด

(1) หมั้นหญิง : L (Ligation)	(9) นับระยะปลอดภัย : R (Rhythm)
(2) หมั้นชาย : V (Vasectomy)	(10) ใช้ป้องกันทางช่องคลอด : VM (Vaginal Methods)
(3) ยาหลอดฝังคุมกำเนิด : Imp (Subdermal Implant)	(11) ทำแท้ง : IA (Induced Abortion)
(4) ยาฉีดคุมกำเนิด : I (Injection)	(12) งดเว้นร่วมเพศ : Ab (Abstinence)
(5) ห่วงอนามัย : IUD (IUD)	(13) R + W (Rhythm & Withdrawal)
(6) ยาเม็ดคุมกำเนิด : P (Pill)	(14) R + C (Rhythm & Condom)
(7) ถุงยางอนามัย : C (Condom)	(15) C + W (Condom & Withdrawal)
(8) หลั่งนอกช่องคลอด : W (Withdrawal)	(Other) : วิธีอื่น (ให้หมายเหตุไว้ได้ตาราง)

} ถ้ามให้
} แน่ใจว่า
} ใช้พร้อมกัน

บันทึกรายละเอียดประวัติการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด

.....

.....

.....

.....

6. เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด

ถามถึงเหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดในแต่ละเดือนที่ว่างอยู่ ถ้ามีเหตุผลมากกว่าหนึ่ง ให้ถามถึงเหตุผลที่สำคัญที่สุด ส่วนเดือนที่มีอักษร Am() ให้เติม - ในวงเล็บดังนี้ Am(-)

อักษรย่อเหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด

- (70) ไม่มีประจำเดือนและไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด : Am(-)
 - (81) ไม่คิดว่าจะมีบุตรอีกรวมทั้งเป็นหมันเอง : U (Unable)
 - (82) ไม่มีเพศสัมพันธ์ : NS (No Sexual contact)
 - (83) ต้องการมีบุตร : D (Desire pregnancy)
 - (84) เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา : B (Breastfeeding)
 - (85) กลัวอาการข้างเคียง : SE (Side Effect)
 - (86) ไม่ชอบใช้วิธีคุมกำเนิดที่ใช้อยู่ : DM (Dislike Method)
- X : เหตุผลอื่น ๆ (ให้หมายเหตุไว้ได้ตาราง)

พ.ศ.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2546												
2547												

X : เหตุผลอื่น ๆ (ระบุ).....

**พนักงานสัมภาษณ์ : ตรวจสอบตารางให้แน่ใจว่า ไม่มีเดือนไหนว่างอยู่โดยไม่มีคำตอบ
เสร็จแล้วตรวจดูว่า ในเดือนมกราคม 2546 มีการใช้วิธีคุมกำเนิดหรือ
การตั้งครรภ์หรือไม่ ถ้ามี ถามต่อข้อ 3.9**

3.9 ถ้ามีการใช้การคุมกำเนิดหรือมีการตั้งครรภ์ในเดือนมกราคม 2546 ให้ถามว่า
เริ่มใช้ “วิธี” โดยไม่เคยหยุดใช้ / **หรือ** เริ่มตั้งครรภ์ตั้งแต่เมื่อใด
ตั้งแต่เดือน..... พ.ศ.

3.10 **ให้ตรวจดูจากตารางว่า** ปัจจุบันกำลังคุมกำเนิดวิธีอะไร (ระบุ)

3.11 ถ้าปัจจุบันกำลังใช้วิธีคุมกำเนิดที่ไม่ใช่วิธีธรรมชาติ ให้ถามต่อ

3.11.1 ท่านใช้บริการการคุมกำเนิดที่ไหนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ก. โรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ	ง. สถานีอนามัย	ช. หมออาสาสมัคร
ข. โรงพยาบาลของรัฐ	จ. ร้านขายยา	ซ. ร้านขายของชำที่มียาจำหน่าย
ค. โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก	ฉ. พ่อค้ายาเร่	ณ. อื่น ๆ (ระบุ)

3.11.2 ท่านใช้บริการการคุมกำเนิดครั้งล่าสุดที่ไหน

1. โรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ	4. สถานีอนามัย	7. หมออาสาสมัคร
2. โรงพยาบาลของรัฐ	5. ร้านขายยา	8. ร้านขายของชำที่มียาจำหน่าย
3. โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก	6. พ่อค้ายาเร่	9. อื่น ๆ (ระบุ)

3.11.3 ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการรับบริการการคุมกำเนิด (ไม่นับค่าเดินทาง/ค่าใช้จ่ายอื่นๆ) ครั้งล่าสุด.....บาท

3.11.4 ท่านพอใจในบริการที่ได้รับครั้งล่าสุดหรือไม่

1. พอใจ	2. ไม่พอใจ เพราะ.....

3.12 **ถ้าเคยใช้วิธีคุมกำเนิด และปัจจุบันเลิกคุมกำเนิดไปแล้ว** ให้ถามต่อ

3.12.1 “วิธีคุมกำเนิดที่ใช้วิธีสุดท้าย” คือวิธีอะไร (ระบุ)(ตรวจดูให้สอดคล้องกับตารางด้วย)

3.12.2 ท่านใช้บริการคุมกำเนิดครั้งสุดท้ายที่ไหน

1. โรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ	4. สถานีอนามัย	7. หมออาสาสมัคร
2. โรงพยาบาลของรัฐ	5. ร้านขายยา	8. ร้านขายของชำที่มียาจำหน่าย
3. โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก	6. พ่อค้ายาเร่	9. อื่น ๆ (ระบุ)

3.12.3 ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการรับบริการการคุมกำเนิด (ไม่นับค่าเดินทาง/ค่าใช้จ่ายอื่นๆ) ครั้งสุดท้าย.....บาท

3.12.4 ท่านพอใจในบริการที่ได้รับครั้งสุดท้ายหรือไม่

1. พอใจ	2. ไม่พอใจ เพราะ.....

4.2 ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยหรือรู้สึกไม่สบายหรือประสบอุบัติเหตุบ้างหรือไม่ (นับเฉพาะการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่ทำให้ท่านปฏิบัติกิจวัตรประจำวันไม่ได้หรือน้อยกว่าปกติ เช่น เรียนหนังสือ ทำงาน ทำงานบ้าน หรือช่วยเหลือตัวเอง ฯลฯ)

1. ป่วยหรือรู้สึกไม่สบาย

2. ไม่ป่วย

4.2.1 โรคหรืออาการที่เจ็บป่วย ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา (ระบุอาการโดยละเอียด)	4.2.2 ใครเป็นผู้วินิจฉัยโรค (ดูรหัส)	4.2.3 รักษาด้วยวิธีไหน (เรียงลำดับตั้งแต่วิธีแรก ถึงปัจจุบัน) (ดูรหัส)	4.2.4 ทำไมถึงเลือก รักษาวิธีนั้น (ดูรหัส)
1.....	1 2 3 4	1 2 3 4
2.....	1 2 3 4	1 2 3 4
3.....	1 2 3 4	1 2 3 4

รหัสข้อ 4.2.2 ใครเป็นผู้วินิจฉัยโรค :

1. แพทย์	3. บุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ	5. ตัวเอง	7. อื่น ๆ (ระบุ)
2. เจ้าหน้าที่สถานีนานามัย	4. หมอแผนโบราณ	6. ไม่มีการวินิจฉัย	

รหัสข้อ 4.2.3 รักษาด้วยวิธีไหน : (ถ้าตอบ 1, 2 หรือ 3 ให้ระบุชื่อโรงพยาบาลด้วย)

0. ไม่ได้รักษา	5. ซื้อยากินเองจากร้านขายยา	8. รักษาด้วยการดูแลตนเอง เช่น ออกกำลังกาย/
กินอาหารระมัดระวัง
1. โรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ	6. ซื้อยากินเองจากพ่อค้ายาแ่/
ร้านขายของชำที่มียาจำหน่าย	9. อื่น ๆ (ระบุ)
2. โรงพยาบาลของรัฐ	7. หมอยาสมนไพร/หมอพระ/หมอน้ำมันต์/
หมอไสยศาสตร์/หมอนวด	
3. โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก		
4. สถานีนานามัย		

รหัสข้อ 4.2.4 ทำไมถึงเลือกรักษาวิธีนั้น : (ตอบเหตุผลหลักเหตุผลเดียว)

1. เป็นไม่มาก	9. ได้รับคำแนะนำจากคนที่เคยเป็น	15. รักษาฟรี
2. ราคาถูก	10. ไม่อยากให้ใครรู้ว่าป่วยเป็นอะไร	17. ยาถูกกับโรค/ยาแรงดี/หมอให้ยาดี
3. เดินทางสะดวก	11. ป่วยเนื่องจากความผิดปกติของ
ร่างกายไม่ใช่จากเชื้อโรค	18. ใช้บัตรทองรักษาทุกโรค
4. อาการหนัก	12. ใช้สิทธิ์ในการรักษา (ประกันสังคม/
ประกันสุขภาพ/ผู้สูงอายุ/ข้าราชการ)	19. บริการดี สะดวก รวดเร็ว
5. สามารถหายเองได้โดยไม่ต้องพึ่งยา	13. ได้ผลดี/ไปรักษาเป็นประจำ	20. เชื้อถือในตัวผู้ให้การรักษา
6. เป็นโรคประจำตัวตั้งแต่เกิด	14. ตามคำแนะนำที่บอกต่อกันมา/เชื่อถือศรัทธา	21. ใกล้บ้าน
7. รักษาไม่หาย		22. อื่น ๆ (ระบุ)
8. ไม่มีเงิน		

- 4.3 **ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านทำในสิ่งต่อไปนี้เป็นประจำหรือคิดว่าเป็นเรื่องปกติสำหรับตัวท่านเองใช่หรือไม่ (โดยถมนำ)**

พฤติกรรม	ท่านทำในสิ่งต่อไปนี้เป็นประจำใช่หรือไม่	
	1. ใช่	2. ไม่ใช่
ก. กินอาหารรสจัด		
ข. กินอาหารรสเค็มจัด		
ค. กินอาหารรสเผ็ดจัด		
ง. กินอาหารรสหวานจัด		
จ. กินอาหารหมักดองเค็ม		
ฉ. กินอาหารกึ่งสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป		
ช. กินอาหารมัน/กะทิ		
ซ. กินเนื้อสัตว์สุกๆ ดิบๆ		
ฅ. กินอาหารจานด่วน เช่น แซนวิช, พิซซ่า, แฮมเบอเกอร์, ฮีทเด็ค, ไก่ทอด (KFC)		
ญ. กินอาหารขบเคี้ยว เช่น ขนมก๊อบแก๊บ		
ฎ. กินอาหารเสริมสุขภาพ เช่น แบรินค์, รังนก, โสม, น้ำสมุนไพรร, อื่นๆ		
ฏ. กินวิตามินต่างๆ		
ฐ. นอนกางมุ้ง หรือนอนมุ้งลวด		

- 4.4 ปกติท่านกินผักอาทิตย์ละกี่วัน

1. 1 วัน 3. 3 วัน 5. 5 วัน 7. ทุกวัน
2. 2 วัน 4. 4 วัน 6. 6 วัน 8. ไม่ได้กินเป็นประจำ

- 4.5 ปกติท่านกินผลไม้อาทิตย์ละกี่วัน

1. 1 วัน 3. 3 วัน 5. 5 วัน 7. ทุกวัน
2. 2 วัน 4. 4 วัน 6. 6 วัน 8. ไม่ได้กินเป็นประจำ

- 4.6 ปกติท่านดื่มน้ำอะไรเป็นประจำ (ไม่ถมนำ และตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ประเภท	ดื่มประจำ		น้ำที่ดื่มประจำ		
	1. ใช่	2. ไม่ใช่	ท่านได้ดื่มหรือกรอกก่อนดื่มหรือไม่		
			1. ดื่ม	2. กรอง	3. ดื่มโดยตรง (ไม่ได้ดื่ม/ กรอง)
ก. น้ำฝน					
ข. น้ำประปา					
ค. น้ำป๋อ					
ง. น้ำบาดาล					
จ. น้ำอืดลม					
ฉ. น้ำขวด / น้ำโพลาริส					
ช. น้ำอื่นๆ (ระบุ).....					

4.7 ปัจจุบันท่านบริโภคสิ่งต่อไปนี้หรือไม่ และถ้าบริโภคบ่อยครั้งเพียงใด (โดยถามนำ)

ประเภท	4.7.1 บริโภค หรือไม่ 1. บริโภค (ถามต่อ ข้อ 4.7.2 และ 4.7.3) 2. ไม่บริโภค (ถามต่อ ข้อ 4.7.4- 4.7.7)	4.7.2 บริโภค บ่อยครั้ง แค่ไหน (ดูรหัส)	4.7.3 เริ่ม บริโภค อายุ เท่าไร (ระบุ)...ปี	4.7.4 ที่ผ่านม เคยบริโภค เป็นประจำ หรือไม่ 1. เคย (ถามต่อ ข้อ 4.7.5- 4.7.7) 2. ไม่เคย (ถามต่อ ข้อ 4.7.7)	4.7.5 เริ่ม บริโภค เป็น ประจำ เมื่ออายุ เท่าไร (ระบุ)...ปี	4.7.6 เลิก/หยุด บริโภค มากี่ปี แล้ว (ระบุ)...ปี	4.7.7 เหตุผล ที่เลิก/ หยุดบริโภค หรือ ไม่เคยบริโภค (ระบุ).....
ก. นุหรี							
ข. เบียร์							
ค. เหล้า							
ง. ไวน์							
จ. สาโท / กระแช่ / อุ							
ฉ. ยาแดง							
ช. เครื่องดื่มชูกำลัง							
ซ. กาแฟสำเร็จ รูปกระป๋อง							
ด. ยานอนหลับหรือ ยาคลายเครือียด							

รหัสข้อ 4.7.2 บริโภคบ่อยครั้งแค่ไหน :

1. อาทิตย์ละ 1 วัน	4. อาทิตย์ละ 4 วัน	7. ทุกวัน	10. นาน ๆ ครั้ง
2. อาทิตย์ละ 2 วัน	5. อาทิตย์ละ 5 วัน	8. เดือนละครั้ง	(เทศกาลหรือโอกาสพิเศษ)
3. อาทิตย์ละ 3 วัน	6. อาทิตย์ละ 6 วัน	9. เดือนละ 2-3 ครั้ง	

4.8 นอกจากออกกำลังกายในการประกอบอาชีพการงานแล้ว ท่านมีวิธีออกกำลังกายเป็นประจำหรือไม่ (โดยไม่ถมนำ และตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1. มี

2. ไม่มี

วิธีออกกำลังกาย	4.8.1 ออกกำลังกายเป็นประจำ 1. ใช่ 2. ไม่ใช่	4.8.2 เริ่มออกกำลังกายเมื่อไหร่ (ระบุ).....		4.8.3 อาทิตย์ละกี่วัน (ดูรหัส)	4.8.4 แต่ละวันนานเท่าไร (นาที)	4.8.5 ส่วนใหญ่ท่านออกกำลังกายที่ไหน (ดูรหัส)
		เดือน	พ.ศ.			
ก. วิ่ง						
ข. เดินเร็ว						
ค. เต้นแอโรบิก						
ง. รำมวยจีน						
จ. เล่นกีฬา						
ฉ. กายบริหาร						
ช. อื่นๆ (ระบุ).....						

รหัสข้อ 4.8.3 อาทิตย์ละกี่วัน :

1. อาทิตย์ละ 1 วัน	5. อาทิตย์ละ 5 วัน
2. อาทิตย์ละ 2 วัน	6. อาทิตย์ละ 6 วัน
3. อาทิตย์ละ 3 วัน	7. ทุกวัน
4. อาทิตย์ละ 4 วัน	8. ไม่แน่นอน

รหัสข้อ 4.8.5 ส่วนใหญ่ท่านออกกำลังกายที่ไหน :

1. ภายในบ้าน / ข้างๆ บ้าน	4. ที่ว่างโล่งๆ ในแถบละแวกบ้าน	6. สถานที่เล่นกีฬาของเอกชน
2. สวนสาธารณะ	เช่น โรงเรียน วัด	7. สถานที่เล่นกีฬาของรัฐบาล
3. ศาลาประชาคมหมู่บ้าน	5. สถานที่เล่นกีฬาของหมู่บ้าน	8. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 5 : การพัฒนาชุมชน

พนักงานสัมภาษณ์ : ถามทุกคนที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี

5.1 ท่านคิดว่าหมู่บ้านนี้มีเรื่องสำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาหรือแก้ไขอย่างเร่งด่วนหรือไม่

1. มี

2. ไม่มี

3. ไม่ทราบ

5.2 เรื่องที่ต้องพัฒนาหรือแก้ไขอย่างเร่งด่วน *(ไม่ถามนำ และตอบได้คำตอบเดียว)*

1. ถนน	7. ระบบไฟฟ้า	13. ปัญหาคนต่างด้าว
2. แหล่งน้ำธรรมชาติ	8. ระบบโทรศัพท์	14. ราคาพืชผล
3. ที่ทำกิน	9. ระบบท่อระบายน้ำ	15. น้ำเพื่อการเกษตร ระบบชลประทาน
4. อาชีพเสริม	10. ขยะ	16. อื่น ๆ (ระบุ)
5. ยาเสพติด	11. ยุงชุม	
6. ระบบประปา	12. ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	

ส่วนที่ 6 : ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคม ของผู้สูงอายุ (ถามทุกคนที่มีอายุระหว่าง 50-64 ปี)

6.1 ถ้าท่านเข้าสู่วัยสูงอายุ ท่านคิดว่าท่านจะมีรายได้จากแหล่งใด (โดยถามนำ)

แหล่งรายได้	1. มี	2. ไม่มี
ก. การทำงาน		
ข. ทรัพย์สิน (เช่น ค่าเช่า, ขาย)		
ค. เงินฝาก / เงินออม (รวมทั้งดอกเบี้ย)		
ง. เงิน / สิ่งของจากลูก-หลาน		
จ. เงินบำนาญ / บำนาญ / กบข. / กสจ. / กสช.		
ฉ. เงินประกันสังคม / ประกันสุขภาพ		
ช. เงินปันผลจากหุ้น / สหกรณ์		
ซ. เงินประกันชีวิต / ประกันสุขภาพ		
ณ. เงินนอกระบบ (เช่น แคร่, ปล่อยเงินกู้)		

6.2 ถ้าท่านเข้าสู่วัยสูงอายุ ท่านตั้งใจว่าจะพักอาศัยอยู่กับใครมากที่สุด

1. อยู่คนเดียว	5. พ่อตา แม่ยาย พ่อ/แม่สามี	9. พี่น้อง	13. เหลน	17. สถานสงเคราะห์
2. คู่สมรส	6. บุตร	10. เหย	14. ปู่ ย่า ตา ยาย	18. สถานดูแลผู้สูงอายุ
3. พ่อ	7. บุตรบุญธรรม/ลูกเลี้ยง	11. สะใภ้	15. ญาติ	19. วัด
4. แม่	8. บุตรของบุตร	12. หลาน	16. เพื่อน	20. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 7 : การใช้ถุงยางอนามัย

พนักงานสัมภาษณ์ : ถามผู้ชายทุกคนที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี

7.1 ท่านเคยใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่

1. เคย 2. ไม่เคย (จบการสัมภาษณ์) 3. ไม่รู้จักถุงยางอนามัย (จบการสัมภาษณ์)

- 1.1 ใช้ถุงยางอนามัยครั้งแรกเมื่ออายุ (ระบุ)ปี
- 1.2 ใช้ถุงยางอนามัยครั้งแรกกับใคร (ระบุความสัมพันธ์).....
- 1.3 เหตุผลที่ใช้ถุงยางอนามัย (ครั้งแรก) เพราะ.....
.....

7.2 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านใช้ถุงยางอนามัยครั้งล่าสุดเมื่อไร

1. ใช้เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.
2. ไม่ได้ใช้ (จบการสัมภาษณ์)

7.3 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านซื้อถุงยางอนามัย (ชิ้นล่าสุด) จากที่ไหน

1. โรงพยาบาลของรัฐ	6. ร้านสะดวกซื้อ (เปิด 24 ชม.)
2. โรงพยาบาล/คลินิกเอกชน	7. พ่อค้ายาเร่
3. สถานีอนามัย	8. ตู้หยอดเหรียญ
4. ร้านขายยา	9. อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ร้านขายของชำ	

7.4 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านซื้อถุงยางอนามัย (ชิ้นล่าสุด) ราคาขึ้นละเท่าไรบาท

7.5 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านใช้ถุงยางอนามัย (เพื่อการคุมกำเนิด/ป้องกันเอดส์/กามโรค) กับใครบ้าง และด้วยเหตุผลอะไร

7.5.1 ใช้ถุงยางอนามัยกับใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	7.5.2 เหตุผลที่ใช้ถุงยางอนามัย เพราะ.....
1. คู่สมรส	
2. บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์กันเป็นประจำ (ระบุนามสัมพันธ์).....	
3. บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์กันเป็นครั้งคราว (ระบุนามสัมพันธ์).....	

7.6 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง
เมื่อมีเพศสัมพันธ์หรือไม่

1. ใช้ทุกครั้ง
2. ใช้บางครั้ง ใช้เพียงร้อยละ.....ของการมีเพศสัมพันธ์

7.7 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึงปัจจุบัน) ท่านเคยมีประสบการณ์ถุงยางอนามัยรั่วหรือไม่

1. เคย
2. ไม่เคย

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1
ตารางเพิ่มเติม

ตาราง ผ1.1 จำนวน อัตรา และเวลาเฉลี่ย ในการสัมภาษณ์ จำแนกตามแบบสอบถาม

	แบบสอบถาม	
	ครัวเรือน	บุคคล
จำนวนครัวเรือน/บุคคลจากปี 2546	17,007	30,215
จำนวนครัวเรือน/บุคคลที่ย้ายออก	3,514	-
จำนวนครัวเรือน/บุคคลที่หาไม่พบ	441	-
จำนวนครัวเรือน/บุคคลในข่ายที่ต้องติดตาม	13,052	30,215
จำนวนครัวเรือน/บุคคลที่ติดตามสัมภาษณ์ได้	12,439	28,251
จำนวนครัวเรือน/บุคคลที่พบแต่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้	613	1,964
อัตราสัมภาษณ์ได้	95.30	93.49
เวลาโดยเฉลี่ย	15.85	13.62

ตาราง ผ1.2 จำนวนและการกระจายร้อยละของผู้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเหตุผล และแบบสอบถาม

เหตุผล	ครัวเรือน		บุคคล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการให้ข้อมูล	126	20.6	260	13.2
มีภารกิจเกี่ยวกับอาชีพ/ติดธุระ	181	29.5	1,200	61.1
เจ็บป่วย/ชรา/พิการ	18	2.9	462	23.5
ไม่มีคนอยู่ประจำ/บ้านปิด	172	28.1	-	-
เสียชีวิตไปแล้ว	82	13.4	-	-
ถูกจองจำ	10	1.6	-	-
อื่นๆ	18	2.9	29	1.5
ไม่ทราบ / ไม่ตอบ	6	1.0	13	0.7
รวม	613*	100.0	1,964	100.0

* ไม่นับรวมครัวเรือนที่ย้ายไปอยู่ที่อื่นแล้วจำนวน 3,514 ครัวเรือน และ ครัวเรือนที่พนักงานสัมภาษณ์หาไม่พบจำนวน 441 ครัวเรือน

ตาราง ผ1.3 การกระจายร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามคำถามในการประเมินคุณภาพ
ข้อมูลและประเภทของแบบสอบถาม

คำถาม	ครัวเรือน		บุคคล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ที่ทำการสัมภาษณ์เป็นอย่างไร				
ปราศจากสิ่งรบกวน/มีความเป็นส่วนตัวมาก	6,112	49.1	11,416	40.4
มีสิ่งรบกวนแต่ไม่มีผลต่อการสัมภาษณ์	5,699	45.8	15,391	54.5
มีสิ่งรบกวนและมีผลต่อการสัมภาษณ์พอสมควร	567	4.6	1,330	4.7
มีสิ่งรบกวนมากจนต้องหยุดการสัมภาษณ์บ่อยๆ/ เสียงบรรยากาศ	55	0.4	99	0.4
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	6	0.0	15	0.1
รวม	12,439	100.0	28,251	100.0
มีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ร่วมในการสัมภาษณ์นี้หรือไม่				
มีตั้งแต่ต้นจนจบ	6,587	53.0	15,471	54.8
มีเฉพาะบางตอนของการสัมภาษณ์	886	7.1	2,229	7.9
ไม่มีตลอดการสัมภาษณ์	4,954	39.8	10,536	37.3
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	12	0.1	15	0.1
รวม	12,439	100.0	28,251	100.0
ถ้ามีบุคคลอื่นอยู่ในที่สัมภาษณ์ ใครอยู่ในที่สัมภาษณ์บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
บุคคลในครอบครัวของผู้ตอบ	5,501	57.3	14,704	64.5
เพื่อนของผู้ตอบ	430	4.5	794	3.5
เพื่อนบ้าน	2,673	27.9	5,126	22.5
ล่าม	233	2.4	457	2.0
อื่น ๆ (ญาติ คนในทีม ฯลฯ)	756	7.9	1,711	7.5
รวม	9,593	100.0	22,792	100.0

ตาราง ผ1.3 (ต่อ)

คำถาม	ครัวเรือน		บุคคล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ตอบหรือออกความเห็น				
ช่วยผู้ตอบหรือไม่				
มีมาก	234	3.1	528	3.0
มีเป็นบางตอน	1,388	18.5	3,023	17.1
มีน้อย	1,581	21.1	3,710	20.9
ไม่มี	4,258	56.9	10,418	58.8
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	24	0.3	38	0.2
รวม	7,485	100.0	17,717	100.0
ผู้ตอบให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพียงใด				
ให้ความร่วมมือดีมาก	6,597	53.0	14,650	51.9
ให้ความร่วมมือดี	5,567	44.8	12,849	45.5
ให้ความร่วมมือปานกลาง	225	1.8	611	2.2
ให้ความร่วมมือน้อย	41	0.3	122	0.4
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	9	0.1	19	0.1
รวม	12,439	100.0	28,251	100.0
ผู้ตอบมีปฏิกิริยาอย่างไรในการให้สัมภาษณ์				
ยินดีในการตอบคำถาม	11,390	91.6	25,404	89.9
เฉยๆ	985	7.9	2,724	9.7
มีท่าที่ไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์บางเรื่อง	37	0.3	62	0.2
แสดงท่าที่ไม่ค่อยพอใจในบางคำถาม	17	0.1	26	0.1
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	10	0.1	17	0.1
รวม	12,439	100.0	28,251	100.0

ตาราง ผ1.3 (ต่อ)

คำถาม	ครัวเรือน		บุคคล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โดยทั่วไปคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้				
เป็นอย่างไร				
ดีมาก	5,557	44.7	12,346	43.7
ดี	5,872	47.2	13,510	47.8
พอใช้	963	7.7	2,307	8.2
ไม่ดี	38	0.3	70	0.2
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	9	0.1	18	0.1
รวม	12,439	100.0	28,251	100.0
คุณภาพของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่ดีเพราะอะไร				
เป็นคนต่างด้าว				
เมาสุรา	6	13.0	7	0.0
ชรา	2	4.3	7	0.0
พิการทางสมอง	3	6.5	6	0.0
ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ	1	2.2	2	0.0
ป่วย	12	26.1	25	0.1
จิตใจผู้ให้ข้อมูลไม่อยู่กับเนื้อกับตัว/คิดมาก	3	6.5	7	0.0
ผู้ให้ข้อมูลเป็นเด็ก/ไม่รู้ข้อมูลบางส่วน	-	-	3	0.0
ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลได้บางส่วน ผู้อื่นตอบแทน	9	19.6	1	0.0
เป็นส่วนใหญ่	-	-	8	0.0
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	10	21.7	22	0.1
รวม	46	100.0	88	100.0

ภาคผนวก 2
หน้าที่และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน
และพนักงานสัมภาษณ์

หน้าที่และคุณสมบัติของ ผู้คุมงานสนาม และพนักงานสัมภาษณ์

ผู้คุมงานสนาม

บทบาทหน้าที่

1. ควบคุมการดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นไปตามกำหนดการ
2. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน
3. ปรับปรุงบัญชีจำนวนครัวเรือนและบุคคลในหมู่บ้าน พร้อมแผนที่หมู่บ้าน
4. เก็บข้อมูลหมู่บ้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดหมู่บ้าน
5. จัดพนักงานสัมภาษณ์ลงสัมภาษณ์ครัวเรือน/บุคคลในหมู่บ้าน
6. รับผิดชอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามครัวเรือนและบุคคลให้เสร็จก่อนเปลี่ยนหมู่บ้าน
7. อำนวยความสะดวกแก่พนักงานสัมภาษณ์ในการทำงานและความเป็นอยู่
8. บริหารจัดการให้มีผู้ทำหน้าที่ตรวจแบบสอบถาม (ผู้ช่วยผู้คุมงานภาคสนาม)
9. ติดต่อประสานงานและรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานกับทางสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

คุณสมบัติ

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา ไม่จำกัดเพศ และอายุไม่เกิน 30 ปี
2. มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเบื้องต้นบ้าง
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นผู้นำ สามารถรับผิดชอบวางแผนเก็บข้อมูลภาคสนามให้เสร็จสิ้นทันเวลาที่กำหนดได้
4. มีความเต็มใจที่จะพักอยู่ในหมู่บ้าน จังหวัดกาญจนบุรี ตลอดเวลาปฏิบัติงานภาคสนาม ประมาณ 45 วัน
5. มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง
6. ถ้ามีภูมิลำเนาในจังหวัดกาญจนบุรี หรือใกล้เคียง หรือสามารถพูดภาษาท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

พนักงานสัมภาษณ์

บทบาทหน้าที่

1. เก็บรวบรวมข้อมูลระดับครัวเรือนและบุคคล โดยการสัมภาษณ์ ด้วยแบบสอบถามให้ครบถ้วนและถูกต้อง
2. ตรวจสอบแบบสอบถามของตนเองให้เรียบร้อย และแลกเปลี่ยนตรวจก่อนส่งให้ผู้ควบคุมงานภาคสนามตรวจ โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จวันต่อวัน
3. ร่วมกันรับผิดชอบคุณภาพของแบบสอบถามในทีม
4. ทำงานตามที่คุณควบคุมงานภาคสนามมอบหมาย

คุณสมบัติ

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา ไม่จำกัดเพศ และอายุไม่เกิน 30 ปี
2. มีความรู้ด้านการวิจัยเบื้องต้นบ้าง
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. มีความเต็มใจที่จะพักอยู่ในหมู่บ้าน จังหวัดกาญจนบุรี ตลอดเวลาปฏิบัติงานภาคสนาม ประมาณ 45 วัน
5. มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง
6. มีความรู้ทางการเขียนภาษาไทยดี และลายมืออ่านออกง่าย
7. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
8. ถ้ามีภูมิลำเนาในจังหวัดกาญจนบุรี หรือใกล้เคียง หรือสามารถพูดภาษาท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

ภาคผนวก 3
รายชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา

รายชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา

เมือง/กิ่งเมือง

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
ท่ามะกา	ท่าไม้	บ้านหลังวัดคาทอลิก
	ตะคร้ำเอน	บ้านเก้าหลัง
	พระแท่น	บ้านหอมสอ
	ท่าเสา	บ้านท่าเสา
	ห้วยเหนียว	บ้านวังทอง
ท่าม่วง	วังขนาย	บ้านมะกอกหนู
	วังศาลา	บ้านหัวพงษ์

และ

เขตเทศบาล อำเภอเมือง	10 ชุมชุมอาคาร
เขตเทศบาล อำเภอท่ามะกา	3 ชุมชุมอาคาร

พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	
บ่อพลอย ท่ามะกา	หนองกุ่ม	บ้านหนองตาพุก	
	ยางม่วง	บ้านห้วยรางพงษ์	
	โคกตะบอง	บ้านชายรูป	
	เขาสามสืบหาบ	บ้านเขากะอาง	
	ท่าม่วง	พังตรุ	บ้านรางเฒ่
		พนมทวน	พนมทวน
	หนองโรง		บ้านหลุมหิน
			บ้านรางขบ
	ทุ่งสมอ		บ้านดอนปรก
		พังตรุ	บ้านพังตรุ
		บ้านทุ่งสาวน้อย	
		บ้านดงกลาง	
	หนองสาหร่าย	บ้านปลักเขว้า	
	ดอนตาเพชร	บ้านหนองปล้อง	
		บ้านหนองโพธิ์	
		บ้านหนองตาขำ	
เลาขวัญ	หนองประดู่	บ้านตะลุงเหนือ	
ห้วยกระเจา	ห้วยกระเจา	บ้านดงดาอินทร์	
		บ้านกรอกฟ้าสาธุการ	
	วังไผ่	บ้านนาตามิ่ง	
	ดอนแสลบ	บ้านโป่งสวรรค์	

พื้นที่พิชไร

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เมือง	หนองบัว	บ้านพุประดู
	วังคัง	บ้านหนองสามพราน
ไทรโยค	ลุ่มสุม	บ้านเสรีธรรม
	ศรีมงคล	บ้านยางโทน
บ่อพลอย	หนองรี	บ้านหนองแกใน
		บ้านหนองสำโรง
	หลุมรัง	บ้านวังเงิน
	ช่องด่าน	บ้านหนองเข้
ท่าม่วง	หนองกร่าง	บ้านพุรวก
	รางสาตี	บ้านหนองจิก
	หนองตากยา	บ้านหนองสองห้อง
		บ้านหนองแหน
เลาขวัญ	เลาขวัญ	บ้านเปรงพุทรา
	หนองปลิง	บ้านบึงหล่ม
	หนองนกแก้ว	บ้านหนองรัก
	ทุ่งกระบี่	บ้านน้ำลาด
ด่านมะขามเตี้ย	ด่านมะขามเตี้ย	บ้านหนองจอก
	หนองปรือ	บ้านหนองขอนแก่นพนม
	หนองปลาไหล	บ้านเทพมงคล

พื้นที่สูง

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	
ศรีสวัสดิ์	นาสวน	บ้านปลายนาสวน	
		บ้านเจาะเหลาะ	
	ด่านแม่แลลบ	บ้านท่าสนุ่น	
	เขาโจด	บ้านไกรเกรียง	
	หนองเป็ด	บ้านเกาะบูก	
	ท่ากระดาน	บ้านท่ากระดาน	
	แม่กระบุง	บ้านน้ำมุด	
	ทองผาภูมิ	ท่าขนุน	บ้านเสาหงษ์
		ปิล็อก	บ้านปิล็อกคี
		หินดาด	บ้านหินดาดตะวันตก
		บ้านวังผาดาด	
สังขละบุรี	ลิ้นถีน	บ้านกุษแห่	
	ชะแล	บ้านทุ่งนางครวญ	
	ห้วยเขย่ง	บ้านประจำไม้	
		บ้านรวมใจ	
	สหกรณ์นิคม	บ้านดินโต	
	หนองลู	บ้านห้วยมาลัย	
		บ้านห้วยกบ	
ปริงเพล		บ้านห้วยต่อ	
	ไล่โว่	บ้านเสนห์พ่อง	

พื้นที่เศรษฐกิจผสมผสาน

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เมือง	เกาะสำโรง	บ้านเกาะสำโรง บ้านเขาขวาง
ไทรโยค	ลุ่มสุ่ม ไทรโยค วังกระแจะ	บ้านพุน้อย บ้านดาวดึงส์ บ้านแก่งระเบิด บ้านวังกระแจะ
บ่อพลอย	หนองกุ่ม หลุมร้าง	บ้านท่าแจง บ้านไร่พัฒนา
ท่ามะกา	ดอนชะเอม ตะคร้ำเอน อุโลกสีห์หมื่น แสนตอ	บ้านทุ่งมะกรูด บ้านร่วมใจพัฒนา บ้านแจ้งงาม บ้านแสนตอ
ท่าม่วง	ท่าม่วง ทุ่งทอง ท่าตะคร้อ	บ้านคันคูน้ำ บ้านหนองไผ่ บ้านหลังวัดท่าตะคร้อ
เลาขวัญ	หนองปลิง	บ้านขุนด่าน
ด่านมะขามเตี้ย	ด่านมะขามเตี้ย จรเข้เผือก หนองไผ่	บ้านท่าพลับ บ้านท่ามะไฟ บ้านสี่แยก
ห้วยกระเจา	คอนแสลม	บ้านวังแสนสุข

ภาคผนวก 4
แบบสอบถาม

แบบสำรวจหมู่บ้าน

แบบสอบถามครัวเรือน

แบบสอบถามบุคคล

ภาคผนวก 5
รายชื่อคณะทำงาน

คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547)

ที่ปรึกษา	เบญจมา ยอดคำเนิน-แอ็ดติงก์ ปราโมทย์ ประสาทกุล จรรยา เศรษฐบุตร วรชัย ทองไทย
หัวหน้าคณะกรรมการ	สุริย์พร พันพึ้ง
นักวิจัยหลัก	อารี จำปากลาง ยุพิน วรศิริอมร เกรียงศักดิ์ โรจน์สุริเสถียร จิรจิต บุญชัยวัฒนา สุภาณี ปลื้มเจริญ
นักวิจัยผู้ช่วย	ปรมาภรณ์ มีสุวรรณ เยาวลักษณ์ เจียรนัย วรรณิ หุตะแพทย์
หัวหน้าทีมคณบดีภาคสนาม	จิรวรรณ หงษ์ทอง ปัญญา ทองค้อย ไพรัช ลัดดากุล อนุพงศ์ โกชนพันธ์ วิภาพร จารุเรืองไพศาล
ผู้ควบคุมงานสนาม	เกรียงศักดิ์ ชื้อล้อม จิตเทพ ต้นประเสริฐ จิรนุช ศักดิ์คำดวง ชรินทร์ บำรุงสุข ชวลิต ปิ่นเปี่ยม ชัยพัฒน์ กังคานนท์ ปิยะ ใจอารีย์ ภูวนัย พุ่มไทรทอง มานพ นิยมพงษ์ อริวัฒน์ คำจ๊ะ
งานบริหารธุรการและการเงิน	อรพรรณ หันจางสิทธิ จุฬากาญจน์ อติชนานนท์ จารุวรรณ จารุภูมิ

ผู้เขียนรายงานสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รอบ 5 (2547)

กุศล สุนทรธาดา
 จรรยา เศรษฐบุตร
 ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์
 ฟิลิป เกสท์
 รศรินทร์ เกรย์
 วรชัย ทองไทย
 สุภาณี ปลื้มเจริญ
 สุริย์พร พันพื้ง
 อารี จำปากลาง
 อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม

บรรณาธิการ

สุริย์พร พันพื้ง
 อารี จำปากลาง
 สุภาณี ปลื้มเจริญ

